

Innhold

Finansielle rammebetingelser	4
Konsernsjefens betraktninger	6
Høydepunkter 2017	7
Dette er Statnett	9
Konsernledelsen	11
Risikostyring	12
Styret	14
Årsberetning	15
Finansiell rapportering	30
Totalresultat	30
Balanse	31
Oppstilling av endring i egenkapital	32
Kontantstrøm	33
Noter	34
Revisors beretning	84
Samfunnsansvar	88
Global Reporting Initiative GRI	113
Uavhengig attestasjonsuttalelse	120

An aerial night photograph of a coastal town, likely in Norway, with snow-covered roofs and buildings. The town is situated along a dark body of water, with a large, snow-covered mountain range in the background under a dark sky. The lights from the buildings and streets are visible, reflecting on the water.

Statnett har ansvar for å drifte, utvikle og vedlikeholde transmisjonsnettene i Norge – inklusiv forbindelser til andre land

Statnett sørger for overføring av elektrisk kraft til hele landet, og at det til enhver tid er balanse mellom forbruk og kraftproduksjon

Nøkkeltall og alternative resultatmål*

Hovedtall (Beløp i mill. kr)	2017	2016	2015	2014	2013
Regnskapsmessig resultat					
Driftsinntekter	7 401	6 678	5 906	5 563	4 561
Avskrivning og amortisering ¹⁾	-2 273	-2 120	-1 516	-1 150	-1 030
Driftsresultat før avskrivninger og amortisering (EBITDA)	3 585	3 272	3 230	2 528	1 376
Driftsresultat (EBIT)	1 312	1 152	1 714	1 378	346
Resultat før skattekostnad	976	783	1 410	1 120	89
Periodens resultat ²⁾	813	645	1 103	829	82
Justeringer					
Endring i akkumulert mer-/mindreinntekt (+/-) før skatt	-646	-1 003	-444	-623	-1 042
Endring i akkumulert mer-/mindreinntekt (+/-) etter skatt	-491	-752	-324	-455	-750
Akkumulert mer-/mindreinntekt (+/-)	-303	343	1 346	1 790	2 413
Underliggende resultat (justert for endring i mer-/mindreinntekt) ²⁾					
Driftsinntekter	8 047	7 681	6 350	6 186	5 603
Driftsresultat før avskrivninger og amortisering (EBITDA)	4 231	4 275	3 784	3 151	2 436
Underliggende driftsresultat (EBIT)	1 958	2 155	2 158	2 001	1 388
Resultat før skattekostnad	1 622	1 786	1 854	1 743	1 131
Underliggende årsresultat	1 304	1 398	1 427	1 284	832
Hovedtall balanse					
Investeringer (tilgang anlegg under utførelse inkludert byggelånsrenter)	9 139	7 695	5 820	6 037	6 375
Varige driftsmidler	35 653	33 861	30 215	27 515	21 472
Langsiktig og kortsiktig rentebærende gjeld inkl effekt av sikring	39 189	32 633	28 289	24 643	19 909
Markedsverdi rente- og valutasikring tilknyttet lån	2 359	2 844	4 833	2 942	471
Rentebærende gjeld uten effekt av rente- og valutasikring	36 830	29 789	23 257	21 701	19 438
Egenkapital	14 011	13 867	13 605	12 629	12 135
Egenkapital justert for mer-/mindreinntekt etter skatt	14 241	13 610	12 622	11 322	10 374
Totalkapital	58 721	50 743	45 547	41 107	34 897
Sysselsatt kapital ³⁾	49 299	41 322	35 859	31 271	27 017
Finansielle nøkkeltall					
Avkastning sysselsatt kapital før skatt, justert for mer-/ mindreinntekt ⁴⁾	4,3 %	5,6 %	6,4 %	6,9 %	5,7 %
Egenkapitalrentabilitet etter skatt ⁵⁾	5,8 %	4,7 %	8,4 %	6,7 %	0,8 %
Egenkapitalprosent	23,9 %	27,3 %	29,9 %	30,7 %	34,8 %
Egenkapitalprosent etter skatt, justert for mer-/mindreinntekt	24,3 %	26,8 %	27,7 %	27,5 %	29,7 %

¹⁾ Avskrivninger, amortisering og nedskrivning oppgitt i totalresultat redusert for nedskrivninger oppgitt i note 9 anlegg under utførelse.

²⁾ Underliggende resultat er basert på regulert tillatt inntekt, mens regnskapsmessig resultat vil variere avhengig av fastsatte tariffer og flaskehalsinntekter. Forskjellen benevnes som mer- eller mindreinntekt (se note 2).

³⁾ Sysselsatt kapital = Varige driftsmidler + Anlegg under utførelse + Kunde- og andre kortsiktige fordringer + Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld.

⁴⁾ Avkastning sysselsatt kapital før skatt, justert for mer-/ mindreinntekt = Driftsresultat (EBIT), justert for mer-/ mindreinntekt / Gjennomsnittlig sysselsatt kapital de to siste år.

⁵⁾ Egenkapitalrentabilitet etter skatt = Årsresultat etter skatt / Gjennomsnittlig egenkapital de to siste år.

* For å få en bedre forståelse for Statnetts underliggende resultat presenteres en del alternative resultatmål. Alternative resultatmål er i ESMA's retningslinjer definert som et finansielt måltall for historiske eller framtidige økonomiske resultater, til forskjell fra et økonomisk måltall som er spesifisert i det anvendte rammeverket for finansiell rapportering. Statnetts alternative resultatmål er justert for mer-/mindreinntekt, og er i tillegg til tall fra IFRS-regnskapet. Akkumulert mer-/mindreinntekt inneholder i tillegg til årlige mer-/mindreinntekter også tillagte renter og korrigeringer fra tidligere år. I tillegg vises utviklingen i utvalgte finansielle og operasjonelle nøkkeltall som benyttes av ledelsen for oppfølging av resultatmål over tid.

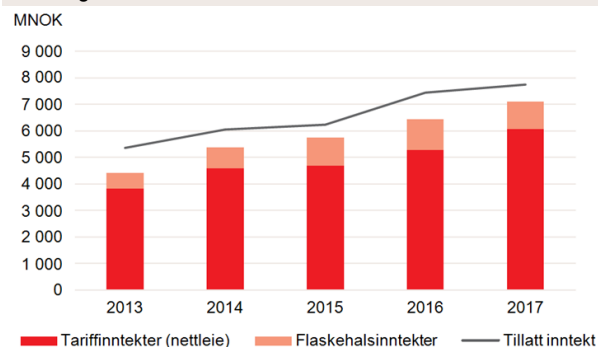
Statnetts inntekter

Statnetts rapporterte inntekter i finansregnskapet består av fastsatt nettleie fra kundene i transmisjonsnettet og flaskehalsinntekter. Flaskehalsinntekter oppstår når det overføres kraft fra områder med lav kraftpris til områder med høy kraftpris i Norden og på mellomlandsforbindelse mellom Norge og Nederland. Nettleien (tariffen) fastsettes i forkant av hvert kalenderår.

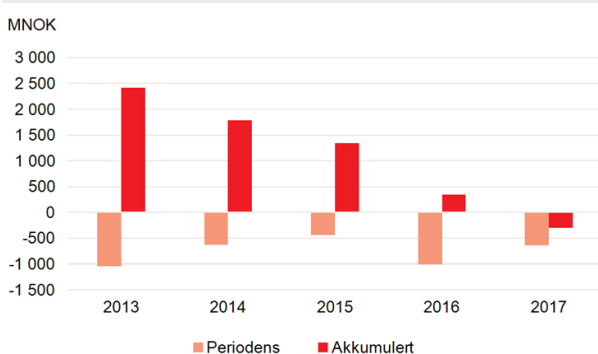
Inntektene reguleres og kontrolleres av myndighetene ved Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), som årlig fastsetter en tillatt inntekt. Tillatt inntekt skal dekke kostnadene knyttet til å utvikle nettet og holde det ved like, samt gi en rimelig avkastning på investeringene i nettet. Forutsetningen er at transmisjonsnettet planlegges, bygges, driftes, utnyttes og vedlikeholdes på en kostnadseffektiv måte basert på forretningsmessige prinsipper.

Det vil normalt være avvik mellom det enkelte års faktiske regnskapsmessige inntekt fra regulert virksomhet og endelig tillatt inntekt, som NVE fastsetter etter årets utløp. Avviket kalles mer- eller mindreinntekt, og skal i henhold til forskrifter fra NVE utjevnes over tid ved justering av fremtidig nettleie. Mer-/mindreinntekt representerer derfor midlertidige størrelser i Statnetts regnskaper, som i henhold til IFRS ikke balanseføres.

Utvikling i driftsinntekter

Utvikling mer- /mindreinntekt

Utvikling inntekter og resultat

Statnett har siden 2009 hatt betydelige mer- og mindreinntekter. Dette har gitt store svingninger i Statnetts regnskapsførte driftsinntekter og driftsresultat. Inntekter og resultat justert for mer-/mindreinntekt viser at underliggende virksomhet er langt mer stabil enn regnskapstall inkludert mer-/mindreinntekt viser. Utviklingen i underliggende inntekter og resultat de siste fem årene er i hovedsak knyttet til flere idriftsatte anlegg som gir økt nettkapital, samtidig som en noe redusert NVE-renten i perioden har virket i motsatt retning.

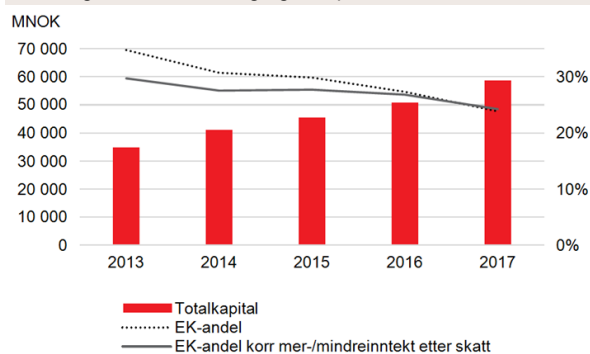
Statnett har utformet en strategi som legger føringer for fastsettelse av den årlige tariffen for transmisjonsnettet. I tråd med retningslinjer fra NVE legger Statnett vekt på hensynet til jevne og forutsigbare tariffen over tid og har valgt å fordele tilbakebetalingen av tidligere akkumulert merinntekt over flere år. Ved utgangen av 2017 hadde Statnetts en akkumulert mindreinntekt på 303 millioner kroner.

Investeringsnivået påvirker inntekter og balansen

Det er kun ferdigstilte investeringer som inngår som en del av grunnlaget for Statnetts regulerte inntekt. Statnetts egenkapital rapportert i finansregnskapet inkluderer akkumulert mer-/mindreinntekt. For å komme fram til Statnetts reelle egenkapital justeres egenkapitalen for akkumulert mer-/mindreinntekt etter skatt.

Netto rentebærende gjeld har økt i takt med investeringsnivået. I 2014 fikk Statnett tilført ny egenkapital på 3,25 milliarder kroner med målsetting om å sikre minimum 25 prosent egenkapitalandel. Ved utgangen av 2017 var egenkapitalandelen justert for akkumulert mer-/mindreinntekt etter skatt 24 prosent.

Utvikling i balanseverdi og egenkapitalandel

Konsernsjefens betraktninger 2017

I 2017 fylte Statnett 25 år. Jubileet gir en anledning til å se vårt pågående arbeid i lys av historien og ikke minst i lys av de store endringene vi kan vente de neste 25 årene.

Statnett ble etablert i forbindelse med kraftmarkedsreformen i 1991, selskapet har ansvar for å drifte og utvikle nettet, gi sikker strømforsyning og legge grunnlaget for et effektivt marked. Markedsreformen ga mer effektiv utnyttelse av vannkraftressursene og overføringsnettet, og fremmet kostnadseffektivitet i hele kraftbransjen. Mens endringen for 25 år siden ble drevet fram av nyskapende norsk regulering, drives dagens endringer fram av global, europeisk og norsk klimapolitikk, integrering av kraftmarkeder i Norden og Europa, og mest av alt en rask utvikling av energiteknologier og IKT.

Norge har allerede en utslippsfri kraftsektor med mye fleksibel vannkraft. Vannkraften vil være dominerende i vårt kraftsystem i overskuelig fremtid. Likevel står også Norge overfor betydelige endringer i kraftsystemet. De neste 25 årene vil bringe større endringer enn de foregående.

Kostnadene for sol- og vindkraft og batterier har falt raskere enn selv optimistene ventet. Om få år vil vindkraft i Norge være lønnsomt uten støtte. Kostnaden for batterier til elbiler har falt om lag 80 prosent siden 2010. Utviklingen bekrefter at fremtiden er elektrisk. Den er også digital. Raskere og billigere datakraft vil gi mange nye muligheter. Forbrukerne kan i økende grad spare penger ved å delta i balanseringen av kraftsystemet, Statnett kan utnytte kapasiteten i nettet bedre, og vi kan bygge, drifte og vedlikeholde anleggene mer effektivt. God tilgang på fleksibilitet vil være viktig for sikker og effektiv drift av kraftsystemet, og for å begrense investeringsbehovet på alle nettnivåer.

Kraftsystemet endres også ved at vi blir tettere integrert med våre naboland. Vi bygger nå mellomlandsforbindelser til Tyskland og England. Fram til 2021 vil de nordiske landene få omtrent 70 prosent høyere handelskapasitet med land utenfor Norden, en økning som tilsvarer nærmere 5 000 MW.

Økt utveksling av kraft med andre land, mer variabel kraftproduksjon og mer aktive forbrukere betyr at kraftsystemet blir mer komplekst. Vi får langt flere aktører og større og raskere skifter i kraftflyten. Dette gir økende utfordringer for driften av kraftsystemet. For å håndtere utfordringene trenger vi både et robust nett og bedre datasystemer for overvåking og styring. I tillegg må vi videreutvikle samarbeidet med våre naboland og med nettselskapene som har direkte kontakt med sluttbrukerne.

Statnett har sammen med nordiske søsterselskaper utviklet en fremtidsrettet modell for håndtering av den økende kompleksiteten i driften av kraftsystemet. Statnett samarbeider dessuten med Svenska kraftnät om utvikling av datasystemer for å gjennomføre balanseringen.

I 2019 vil alle husstander ha automatiske strømmålere med timesmåling (AMS). Disse vil kommunisere direkte med datahåndterings- og avregningssystemet Elhub, som Statnett har ansvaret for å utvikle. Elhub skal forenkle og effektivisere hverdagen for norske forbrukere, nettselskap og kraftleverandører ved at måledata håndteres på en effektiv og sikker måte. Elhub vil også bli en viktig plattform for uavhengige innovatører som vil utvikle nye, smarte løsninger for forbrukere, nettselskap og kraftleverandører.

Vi bygger ut nettet for å dekke fremtidens behov og vi forsterker innsatsen for å utnytte alle mulighetene som digitaliseringen og annen ny teknologi kan gi. Vi er nå midt i en investeringsbølge som gir Norge et fremtidsrettet transmisjonsnett. De siste fem årene har vi investert omkring 30 milliarder kroner i nettet og de neste fem årene skal vi investere minst like mye. I 2016 bygget vi 157 km ny ledning og i 2017 bygget vi mer enn 200 km.

Samtidig som vi bygger ut nettet og utvikler nye smarte løsninger, må vi hele tiden drifte nettet på en effektiv og sikker måte. Statnetts driftsorganisasjon har i 2017 loset oss trygt gjennom flere ekstremvær, uten omfattende utfall av forbruk. Utfordringer med ekstremvær og nye digitale trusler blir ikke mindre i årene som kommer.

Kraftsystemet står foran store endringer. Fremover kan utfordringen bli å få reguleringen, sektororganiseringen og vår egen tenkning til å følge med raskt nok, slik at vi får utnyttet de nye mulighetene på en god måte. Samtidig som vi må tenke nytt og bygge nett, skal vi også videreføre det gode, daglige arbeidet for sikker og effektiv drift.

Som eier av transmisjonsnettet og ansvarlig for drift og langsiktig utvikling av kraftsystemet, har Statnett et godt utgangspunkt for å se helheten og finne nye løsninger. Med vår kompetente og motiverte organisasjon har vi de beste forutsetninger for å sikre den løpende driften av kraftsystemet og bygge ut nettet samtidig som vi implementerer smarte og kostnadseffektive løsninger for den elektriske fremtiden.

Høydepunkter 2017

Idriftsettelse av kraftledning Ofoten – Balsfjord

Strekningen fra Kvandal til Bardufoss ble spenningsatt i september. Med dette er hele ledningen, fra Ofoten til Balsfjord, ferdigstilt og satt i drift på 420 kV. Kraftledningen er nødvendig for å ivareta forsyningsikkerheten i hele Nord-Norge nord for Ofoten og vil bidra til at utbygging av ny fornybar energi kan realiseres.

Spenningsoppgradering Klæbu - Nedre Røssåga

Spenningsoppgraderingsprosjektet Klæbu – Namsos - Nedre Røssåga ble ferdigstilt i slutten av september. Prosjektet bidrar til å skape en sammenhengende 420 kV kraftledning fra indre Troms, gjennom Trøndelag til Nord-Vestlandet. Oppgraderingen sikrer strømforsyningen på lang sikt og møter behovet for styrket overføringskapasitet relatert til satsning på fornybar energi.

Mellomlandsforbindelse til Tyskland (NordLink)

Første strekning av den undersjøiske strømkabelen mellom Norge og Tyskland ble lagt sommeren 2017. Kabelen skal være i kommersiell drift fra 2020. Utvekslingskapasiteten bidrar til verdiskaping og forsyningsikkerhet og er del av omstillingen til et mer klimavennlig europeisk energisystem.

Mellomlandsforbindelse til England (North Sea Link)

Grunnarbeider er ferdigstilt i Kvilldal og tilsvarende arbeider i Blyth i UK er i slutfasen slik at arbeidene med strømmetteranlegg på begge sider kan starte som planlagt våren 2018. Forberedelser til installasjon av første kabellengde med oppstart våren 2018 pågår. Kabelen skal settes i drift i 2021. Utvekslingskapasiteten bidrar til verdiskaping og forsyningsikkerhet og er del av omstillingen til et mer klimavennlig europeisk energisystem.

Installasjon ny kabel Indre Oslofjord

Det første av to nye kabelanlegg i Indre Oslofjord ble satt i drift i september. Kabelforbindelsen bidrar til å trygge strømforsyningen til Stor-Oslo. Det andre kabelanlegget skal ferdigstilles sensommeren 2018.

Konsesjonsvedtak Nettplan Stor-Oslo

Nettplan Stor-Oslo fikk i desember konsesjonsvedtak fra NVE for fornyelse av Sogn transformatorstasjon og for ombygging på Ulven transformatorstasjon. OED stadfestet i april vedtak om konsesjon på fornyelse av kabelforbindelsen mellom Smestad og Sogn samt Smestad stasjon i Oslo. Oppgraderingene er viktig for å sikre kraftforsyningen i hovedstadsregionen inn i fremtiden.

Overdragelse av nett

Statnett har inngått avtale om kjøp av transmisjonsnett fra BKK, samt inngått avtale med fire selskaper om salg av distribusjonsnett. De største salgene er til Haugaland Kraft Nett AS og Hafslund Nett AS. Avtalene er i tråd med Statnetts strategi om å eie og utvikle transmisjonsnett, og selge distribusjonsnett til nettselskaper som har fokus på drift og utvikling av nett med lavere spenning. Kjøp av transmisjonsnett er i henhold til forventet lovendring knyttet til EUs tredje elmarkeds pakke.

Statnett overtok driften i Sør-Rogaland

Statnett overtok 1. januar 2017 driften av transmisjonsnettet i Sør-Rogaland. Dette omfatter driften av 300 kV høyspentlinjer, sjøkabler over Hafrsfjord, samt koblingsanlegg og transformatorer i de største transformatorstasjonene.

Lansering av nordisk balanseavregning

Felles nordisk balanseavregning (NBS) ble lansert i mai. Avregningen håndteres av selskapet eSett Oy som eies i fellesskap av Statnett, Svenska kraftnät og Fingrid. eSett Oy forvalter derved systemoperatørens ansvar for nordisk balanseavregning.

Felles nordisk balanseringsmodell

Statnett, Svenska kraftnät, Energinet og Fingrid er enige om en modell for framtidig balansering av det nordiske kraftsystemet (MACE). Balanseringsmodellen vil gjennomføres med støtte fra det svensk/norske IKT-selskapet Fifty AS.

Driften av kraftsystemet

Flere utfall i transmisjonsnettet medførte anstrengt drift og redusert forsyningssikkerhet gjennom året. Kraftsystemet ble satt på prøve av to ekstremvær, Ylva og Aina, mot slutten av året. Forberedelse i forkant av og god beredskapsevne under ekstremværene, i tillegg til et robust sambandsnett for styring og overvåking av nettet, medførte at Statnett håndterte driften av kraftsystemet uten langvarige konsekvenser for sluttbruker.

Europeisk regelverk

EUs tredje energimarkedspakke innebærer innføring av et felles regelverk for energisektoren i Europa. EU har vedtatt åtte detaljerte regelverk, såkalte forordninger om henholdsvis "Network Codes" og "Guidelines" (NC). Disse vil eventuelt bli en del av norsk rett etter at de er vedtatt gjennom EØS-prosessene. NC definerer bindende regler for tilknytning til kraftsystemet, systemdriften og for kraftmarkedet.

Låneopptak

I januar inngikk Statnett en ny avtale om trekkfasilitet på åtte milliarder kroner som erstatter og utvider tidligere avtale. I juni signerte Statnett en låneavtale med Den Europeiske Investeringsbanken på 300 millioner euro. Lånet er knyttet til NordLink-kabelen, hvorav 100 millioner euro er trukket opp. I september la Statnett ut sin første store obligasjon i euromarkedet. Låneopptaket er på 500 millioner euro, som tilsvarer 4,7 milliarder kroner.

Medhold i eiendomsskattesak

Høyesterett ga i juni Statnett fullt medhold i at eiendomsskattevedtakene fra tre kommuner er ugyldige. Dommen er prinsipiell, og åpner for overprøving av hvordan eiendomsskattegrunnlaget fastsettes.

Dette er Statnett

Statnett er systemansvarlig nettselskap (TSO) i det norske kraftsystemet og har ansvar for å utvikle, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettet på en samfunnsøkonomisk rasjonell måte.

Eierforhold

Statnett er et statsforetak opprettet i henhold til statsforetaksloven og eid av staten ved Olje- og energidepartementet (OED). Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvar for tilsyn innenfor vassdrags- og energilovgivningen.

Statnetts hovedroller

Statnetts ansvar er operasjonalisert gjennom tre integrerte hovedroller:

- **Systemansvarlig** – sikre momentan balanse mellom produksjon og forbruk til enhver tid
- **Netteier** – eier av det norske transmisjonsnettet og forbindelser til andre lands kraftsystemer
- **Kraftsystemplanlegger** – ansvar for planlegging av transmisjonsnettet i det norske kraftsystemet

Statnetts verdier

Gjennom et felles sett med verdier bygger Statnett et fundament for felles adferd basert på samspill, dialog og åpenhet. Statnetts verdier er:

- Langsiktighet
- Respekt
- Felleskap

Statnetts samfunnsoppdrag

Statnetts arbeid skal bidra til følgende:

- **Forsyningsikkerhet** – Statnett skal sikre den norske strømforsyning gjennom drift, overvåking og beredskap
- **Verdiskapning** – Statnett skal legge til rette for verdiskapningen, både for kunder og samfunn
- **Elektrifisering** – Statnett skal legge til rette for bruk av elektrisitet på nye områder (elektrifisering) og for fornybarutbygging, slik at Norge kan realisere sine klimamål

Statnetts strategiske fundament

Konsernstrategien legger til grunn at elektrifisering av samfunnet fortsetter. Statnetts hovedmål for 2017-2021 er å utvikle et smart og fremtidsrettet kraftsystem, samtidig som foretaket ivaretar sikker kraftforsyning og tilby høy tilgjengelig nettkapasitet til markedet. Statnett skal være ledende på HMS og opprettholde sin posisjon blant de mest kostnadseffektive TSOer i Europa. I tillegg har Statnett en målsetting om utflating av tariffen til sluttbrukere etter kommende fem års periode.

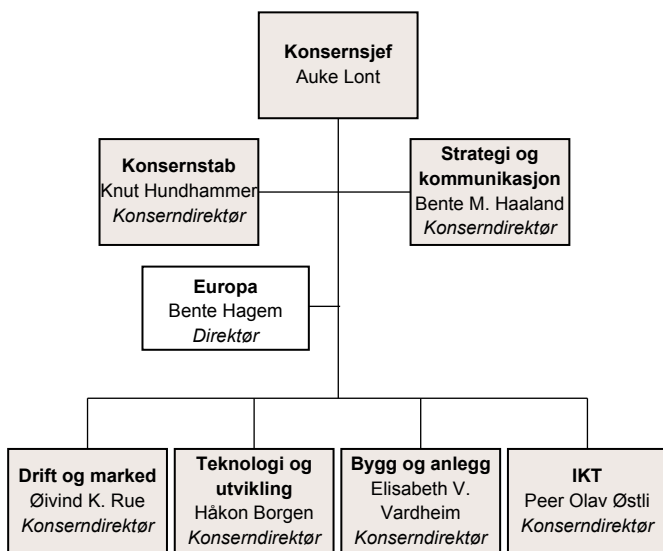
Statnetts strategi bygger på en ambisjon om å være effektiv, smart og sikker gjennom blandt annet:

- Smart nettplanlegging og anleggsforvaltning
- Effektive og automatiserte markeds- og systemløsninger
- Samarbeid om integrerte løsninger i kraftsystemet
- Ledende på digital sikkerhet i bransjen
- Etablere et solid digitalt fundament
- Et åpent og enklere Statnett

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om Statnett.

Statnetts organisasjon

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om Statnetts organisasjon.

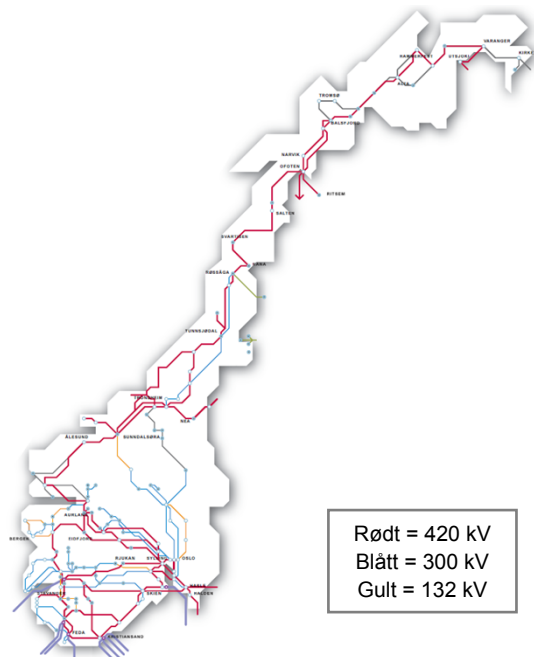
Statnett har hovedkontor i Oslo, og administrasjonskontorer i Alta, Trondheim, Sandnes og på Sunndalsøra.

Konsernets virksomhet er organisert i fire divisjoner i tillegg til konsernstab og stab for strategi og kommunikasjon. Europaenheten rapporterer direkte til konsernsjef.

Drifts- og utbyggingsaktivitet

Statnett drifter om lag 12 000 km med høyspentlinjer og 160 stasjoner over hele landet. Nettet utvikles og forvaltes av Statnetts landsdekkende driftsorganisasjon som også ivaretar beredskapen. Driften overvåkes av en landsentral og to regionsentraler. Statnett har også ansvaret for forbindelser til Sverige, Danmark, Finland, Nederland og Russland. For å overvåke og styre Statnetts anlegg benyttes primært et landsdekkende sambandsnett basert på cirka 10 000 km optiske fiberkabler.

Statnett har en høy utbyggingsaktivitet og mange pågående prosjekter i hele landet. Statnett er godt i gang med planlagte investeringer varslet i 2009, og har siden det ferdigstilt flere store prosjekter som blant annet har gitt mer enn 1 000 km nybygget eller oppgraderte ledninger og 90 nye eller oppgraderte stasjoner. Statnett bygger også kabler til Tyskland og Storbritannia.

Operasjonelle nøkkeltall for 2017

Konsernledelsen

Fra venstre: Bente Monica Haaland, Håkon Borgen, Elisabeth Vike Vardheim, Auke Lont, Øivind Kristian Rue, Peer Olav Østli, Knut Hundhammer. Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om konsernledelsen.

Auke Lont

Konsernsjef

Ansatt i 2009

Utdannelse: Master i økonometri fra Vrije Universitetet i Amsterdam

Arbeidserfaring: Administrerende direktør i ECON og i Naturkraft, samt ulike lederstillinger i Statoil

Styreverv: Styremedlem i Bane NOR SF og Spekter

Øivind Kristian Rue

Konserndirektør Drift og Marked

Ansatt i 2000 og del av konsernledelsen siden 2000

Utdannelse: Cand. Polit. fra Universitetet i Oslo

Arbeidserfaring: Direktør i Saga Petroleum AS, underdirektør i Nærings- og handelsdepartementet og flere direktørstillinger i Statnett

Styreverv: Styremedlem i Fifty AS

Håkon Borgen

Konserndirektør Teknologi og utvikling

Ansatt i 1995 og del av konsernledelsen siden 2004

Utdannelse: Sivilingeniør fra NTNU og Technische Hochschule Damstadt i Tyskland

Arbeidserfaring: Flere lederstillinger i BKK og flere direktørstillinger i Statnett

Styreverv: Styreleder NordLink Norge AS

Elisabeth Vike Vardheim

Konserndirektør Bygg og anlegg

Ansatt i 2007 og del av konsernledelsen siden 2014

Utdannelse: Sivilingeniør fra NTNU, bedriftsøkonom, mastergrad i styrearbeid fra Handelshøyskolen BI

Arbeidserfaring: Lederstillinger i Statnett, offentlig sektor, utbyggingsprosjekter

Styreverv: Styreleder Statnett Transport AS

Peer Olav Østli

Konserndirektør IKT

Ansatt i 2007 og del av konsernledelsen siden 2007

Utdannelse: Mastergrad i informatikk og videreutdanning i ledelse fra Henley Business School i England

Arbeidserfaring: Direktør i Telenor, Schibsted Nett og Scandinavia Online AB, teknologisjef i NRK

Styreverv: Styreleder Elhub AS og Fifty AS, og medlem i DIGITALNORWAY – Toppindustrisenteret AS

Bente Monica Haaland

Konserndirektør Strategi og kommunikasjon

Ansatt i 1993 og del av konsernledelsen siden 2014

Utdannelse: Sivilingeniør fra Universitetet i Aberdeen og mastergrad i ledelse fra Handelshøyskolen BI

Arbeidserfaring: Lederstillinger i Statnett, Statkraft og Eclipse Energy Group

Styreverv: Medlem Renewables Grid Initiative (RGI)

Knut Hundhammer

Konserndirektør CFO og stabssjef

Ansatt i 2011 og del av konsernledelsen siden 2011

Utdannelse: Hærens Krigsskole og MBA fra Wharton School of Business i USA

Arbeidserfaring: Kompanisjef i forsvaret, konsulent i McKinsey & Co, direktør i HUAL AS, CFO i Finansbanken ASA, president i Klavenes Gruppen og President i Forsvars og Sikkerhetsindustriens forening

Risikostyring

Rammeverk

Statnett utøver helhetlig risikostyring som reflekterer at virksomheten forvalter en kritisk infrastruktur i samfunnet, og at selskapet er inne i et omfattende investeringsprogram med både utbyggings- og fornyingsprosjekter og innfasing av nye digitale løsninger, samt utvikling av nye samarbeidsløsninger nasjonalt, nordisk og europeisk. Risikostyringen dekker hele virksomhetens perspektiv, inkludert strategiske, markedsmessige, operasjonelle og finansielle forhold. Risiko med potensiell konsekvens for HMS, forsyning av elektrisk kraft, økonomi og omdømme har prioritet. Statnetts virksomhet er gjenstand for en omfattende regulering fra flere myndighetsorgan. Statnetts etterlevelse av gjeldende regulering er med på å sikre lav risiko i forsyning av elektrisk kraft.

God internkontroll øker effektiviteten og hever kvaliteten på arbeidsprosessene. Statnett jobber kontinuerlig med forbedring av helhetlig risikostyring og internkontroll. Selskapet har også samordnet prosessene for risiko- og målstyring for å bidra til effektiv ledelse.

Arbeidet med å forbedre selskapets rutiner for å forebygge, avdekke og håndtere misligheter fra 2016, ble videreført i 2017. Status og fremdrift på gjennomføring av planlagte forbedringstiltak er regelmessig gjennomgått med konsernledelsen. Behov for ytterligere tiltak i datterselskaper og andre tilknyttede selskaper er identifisert, og vil bli implementert i 2018.

Helse, miljø og sikkerhet

Statnetts arbeid relatert til utbygging, drift og vedlikehold innebærer arbeidsoperasjoner med risiko for alvorlige personskader og skader på ytre miljø. Styring av HMS-risiko gjøres basert på gode og dokumenterte arbeidsprosesser med tilhørende instruksjoner og prosedyrer, som revideres jevnlig. Det gjennomføres risikoanalyser både i drift og i planleggings- og gjennomføringsfasen av prosjekter. Videre er det fokus på innrapportering av hendelser og nestenulykker, gode teknologi- og løsningsvalg, FoU-initiativ, lederoppfølging samt utvikling av en samlende sikkerhetskultur. Statnett legger vekt på å være en tydelig kravstiller i et tett samarbeid med leverandørene. Ett eksempel er hvordan Statnett jobber forebyggende med lønns- og arbeidsvilkår hos underleverandører.

Etter to fatale ulykker hos to av Statnetts leverandører i 2016 ble det foretatt en kvalitativ og helhetlig gjennomgang av selskapets HMS-risiko, og en HMS-handlingsplan ble etablert. Handlingsplanen består av konkrete

forbedringsområder. Flere av forbedringstiltakene har kommet langt. Arbeidet vil bli videreført i 2018. Det erfarer at det samlede forbedringsarbeidet har ført til at organisasjonen har økt bevissthet omkring viktigheten av HMS. Dette bekreftes av reduksjon i antall skader og farlige forhold, og en positiv endring i rapporteringskulturen, synliggjort ved økt rapporteringsgrad. Handlingsplanen har også resultert i en mer profesjonalisert oppfølging av leverandører, noe som er omtalt nærmere i kapittel om samfunnsansvar.

Drift- og forsyningssikkerhet

For å sikre en stabil kraftforsyning med høy kvalitet, er Statnett avhengig av å ha en effektiv og helhetlig risikostyringsprosess for hele virksomheten. Arbeidet med digital sikkerhet utgjør en viktig del av denne prosessen. Statnett har som målsetning at det til enhver tid skal forefinnes et akseptabelt risikonivå relatert til et trussel- og risikobilde i konstant endring.

Avbrudd i strømforsyningen kan blant annet oppstå der Statnett opererer med N-0-drift. Det vil si at utfall av en enkelt komponent kan føre til strømbrudd. Dette kan være tilfellet i revisjonsperioder. I situasjoner med normal driftssikkerhet vil det også kunne oppstå avbrudd ved flere samtidige feil. Værrelaterte hendelser, terror mot fysiske anlegg og angrep/hacking på driftssystemene er andre hendelser som utgjør en risiko for forsyningssikkerheten. Værrelatert risiko reduseres gradvis ved ferdigstilling av nye forsyningsanlegg, og forbedret beredskap forventes å redusere konsekvensen ved IKT-relaterte angrep.

De viktigste risikoreducerende tiltakene knyttet til forsyningssikkerhet er god drift og riktig vedlikehold av anleggsmassen, I tillegg er det fokus på ny kompetanse og kontinuerlig utvikling av ansatte i driften og på sentralene. Viktige tiltak som vil vise effekt på lengre sikt er Statnetts investeringsprosjekter. Prosjektene besluttet basert på samfunnsøkonomiske analyser. Forsyningssikkerheten i Midt-Norge og Lofoten har blitt vesentlig forbedret etter at de nye ledningene Ørskog - Sogndal og Kvitfossen - Kanstadbotn ble satt i drift. Løpende tiltak for å håndtere risiko knyttet til forsyningssikkerhet inkluderer vedlikehold, feilretting, risiko- og sårbarhetsanalyser, beredskapsplaner og -øvelser og komponentutskiftninger, samt tilpasning av driftsbildet ved løpende drift.

Klima

Klimarisiko deles inn i underkategoriene fysisk og regulatorisk klimarisiko. Førstnevnte omfatter klimaendringenes fysiske påvirkning på overføringsanlegg,

mens regulatorisk klimarisiko omfatter konsekvensene klimapolitiske vedtak har på virksomheten.

Som et statlig eid selskap er det forventet at Statnett har kartlagt klimarisikoer, identifisert tiltak for å håndtere risikoene og er bevisst på gevinster ved tidlig tilpasning til klimaendringer og nye klimapolitiske tiltak. Statnett vil gjennom 2018 arbeide videre med klimarisiko og tilrettelegging for klimavennlige løsninger.

Det overordnede risikobildet er relatert til mer ekstremvær og økt klimapolitisk fokus med påfølgende skjerpede lovkrav i Europa og Norge. Det europeiske kraftsystemet skal utvikles i et klimaperspektiv, samtidig som klimaendringer øker kravene til sikring av nettanlegg på alle spenningsnivåer. Det knytter seg risiko til hvorvidt klima-effekten av Statnetts investeringer vektlegges i stor nok grad og hvorvidt Statnett som organisasjon endrer praksis i tråd med dreiningen i norsk og europeisk miljø- og klimapolitikk.

Økonomi og finans

Den årlige inntektsrammen med tillegg fastsettes av NVE, og gir Statnett mulighet til å dekke faktiske kostnader i nettvirksomheten og hente inn en rimelig effektivitetsjustert avkastning. Statnetts økonomiske resultatet er derfor påvirket av NVE-renten, som i henhold til lovgivning (kontrollforskriften) skal gi uttrykk for rimelig avkastning, og effektivitetsscore som fastsettes av NVE og brukes ved justering av inntektsrammen. Et viktig risikoreducerende tiltak er et pågående, helhetlig kostnadseffektiviseringsprogram med mål om at Statnett ved utgangen av 2018 er 15 prosent mer effektiv enn ved måleperiodens begynnelse i 2013.

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom låneporteføljen, likviditetsporteføljen og finansielle sikringer. Statnett reduserer renterisikoen og svingningene i resultatet ved å inngå renteavtaler på Statnetts gjeld som korrelerer mest mulig med NVE-renten. For å oppnå den ønskede rentebinding på foretakets gjeld benyttes rentebytteavtaler som er knyttet opp mot underliggende gjeld. Operasjonell risiko, prosjektgjennomføringsrisiko og feil i nettet kan også påvirke Statnetts finansielle stilling, og håndteres gjennom tiltakene for drifts- og forsynings-sikkerhet.

Statnett har tilgang til flere lånemarkeder og har en spredt forfallsstruktur på lån. Lånetilgang støttes av en kreditt-rating for langsiktige låneopptak på A+ og A2 fra

henholdsvis Standard & Poor's og Moody's Investor Service. Statnett opprettholder likviditetstilgang som skal sikre finansiering av drift og investeringer på rullerende tolv måneders basis, også uten opptak av nye lån. Likviditetstilgangen inkluderer en trekkfasilitet på åtte milliarder kroner med løpetid til januar 2023, og reduserer sannsynligheten for at Statnett ikke får refinansiert sine lån i perioder med liten tilgjengelighet på kapital.

Statnetts inntekter er i hovedsak i norske kroner, mens deler av konsernets kostnader er i utenlandsk valuta. Valutarisikoen minimeres blant annet ved at valutaeksponering knyttet til store innkjøp i investeringsprosjekter sikres med valutaterminer, samt gjennom innteksreguleringen til foretaket. Alle Statnetts lån i utenlandsk valuta er konvertert til norske kroner gjennom valutabytteavtaler.

Statnett tar kredittisiko ved plasseringer av overskuddslikviditet i bank og verdipapirer. Statnett har rammer som setter krav til kredittverdighet for kredittmotparter og maksimal eksponering for hver enkelt plassering av overskuddslikviditet. Statnett har også kredittisiko gjennom rollen som avregningsansvarlig i regulerkraftmarkedet, en risiko som håndteres gjennom etablerte rutiner for sikkerhetsstilling for de aktører som deltar i dette markedet.

Statnett har motpartsrisiko mot sine derivatmotparter. For å redusere denne motpartsrisikoen har Statnett inngått avtaler om sikkerhetsstilling (CSA-avtaler) med derivatmotpartene.

Styret har gitt prinsipper for finansiell risikostyring for Statnett gjennom vedtatt finanspolicy. Basert på finanspolicy er det fastsatt spesifikke rammer for finansforvaltningen, herunder rammer for kredittisiko, oppgjørsrisiko og motpartsrisiko, samt instruks for gjennomføring av finansielle transaksjoner. Det er etablert interne kontrollrutiner som utføres på en uavhengig måte.

Omdømme

Statnett jobber på flere arenaer for å minimere og håndtere konsernets omdømmerisiko. Selskapet jobber forebyggende ved å formidle et kunnskapsbasert og riktig bilde av Statnetts virksomhet og betydning. Formidling av historier om Statnetts virksomhet bidrar til å bygge tillit. Dette inkluderer behovet for, og fremdriften av Statnetts utbyggingsprosjekter.

Styret i Statnett

Fra Venstre: Einar Anders Strømsvåg, Synne Larsen Homble, Steinar Jøråndstad, Kirsten Indgjerd Værdal, Karianne Burhol, Per Hjorth, Nils Ole Kristensen, Maria Sandsmark, Egil Gjesteland. Se www.statnett.no for ytterligere informasjon.

Per Hjorth

Valgt inn i 2008, styreleder fra 2015
 Styreverv: Arbeidende styreleder Newsec Norway og styremedlem i de nordiske Newsec-selskapene
 Arbeidserfaring: Flere lederstillinger i industri-, finans- og energibransjen, blant annet som administrerende direktør i Nord Pool ASA

Synne Homble

Valgt inn i 2013, nestleder fra 2015
 Leder av kompensasjonsutvalget
 Arbeidserfaring: Konserndirektør i NSB-konsernet og i Cermag Group AS/Cermaq ASA, advokat i Wikborg Rein og medlem av Norges OECD-kontaktpunkt

Einar Anders Strømsvåg

Valgt inn i 2015, styremedlem
 Leder av revisjonsutvalget
 Styreverv: Leder Helse Vest RHF, Hovedstyret NHO
 Arbeidserfaring: Senior rådgiver i Statoil, samt ulike lederstillinger i Statoil, bl.a. direktør konsernrevisjonen

Kirsten Indgjerd Værdal

Valgt inn i 2009, styremedlem
 Medlem av revisjonsutvalget
 Styreverv: Offentlig og privat sektor, samt organisasjoner
 Arbeidserfaring: Fagdirektør for innovasjon og utvikling hos Fylkesmannen i Trøndelag, landbruksdirektør og lederstillinger i næringsmiddelsektoren

Maria Sandsmark

Valgt inn i 2013, styremedlem
 Medlem av kompensasjonsutvalget og prosjektutvalget
 Arbeidserfaring: Forsker Møreforskning Molde AS, førsteamanuensis Høgskolen i Molde og konsulent ECON analyse

Egil Gjesteland

Valgt inn i 2012, styremedlem
 Leder av prosjektutvalget
 Styreverv: Egypt Solar BV
 Arbeidserfaring: Eier Gjesteland Consulting, IT-sjef og prosjektdirektør for flere olje- og gassprosjekter i Statoil

Karianne Burhol

Valgt inn i 2016, ansattvalgt styremedlem, ansatt 2005.
 Medlem av revisjonsutvalget
 Arbeidserfaring: Avdelingsleder for byggeledere til ledningsprosjekter i Statnett, samt prosjektleder i utbyggingsprosjekter

Steinar Jøråndstad

Valgt inn i 2004, ansattvalgt styremedlem, ansatt 1981.
 Medlem av prosjektutvalget
 Arbeidserfaring: Teamkoordinator i Drift og marked, leder EL&ITs landsdekkende fagforening og medlem arbeidsmiljøutvalget i Statnett

Nils Ole Kristensen

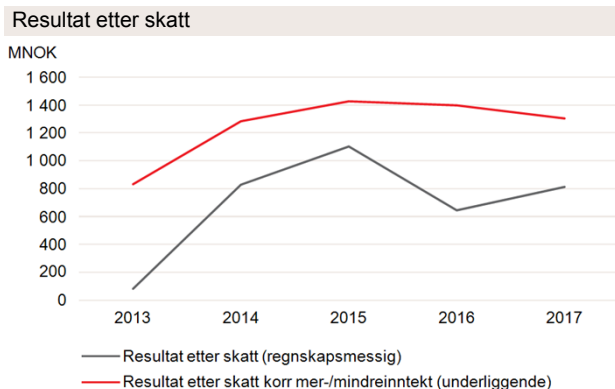
Valgt inn i 2016, ansattvalgt styremedlem, ansatt 2000.
 Medlem av kompensasjonsutvalget
 Arbeidserfaring: Stillinger innen tariffing, internasjonal konsulentvirksomhet og prosjektering, ansatt i NVE, tidligere leder i Teknas etatsforening

Årsberetning

Statnett er inne i en periode med historisk høyt investeringsnivå. Året 2017 har vært preget av god fremdrift i bygging av nye anlegg, inkludert mellomlandsforbindelser og større ledningsprosjekter, samt digitalisering. Stabil anleggs- og systemdrift har bidratt til god leveringspålidelighet, i et år hvor det er gjennomført en rekke reinvesteringer og vedlikeholdsprosjekter. Samlet har det vært økt aktivitet i konsernet, samtidig som det har vært en positiv utvikling i resultater på HMS.

Konsernets underliggende resultat¹⁾ etter skatt for 2017 var 1 304 millioner kroner (1 398 millioner kroner i 2016). Regnskapsmessig resultat etter skatt for konsernet var 813 millioner kroner (645 millioner kroner). Statnett investerte for 9,2 milliarder kroner (7,7 milliarder kroner), noe som gjenspeiler et høyt aktivitetsnivå som forventes å vedvare de nærmeste årene.

Tillatt inntekt har økt sammenlignet med 2016. Økningen skyldes volumvekst i nettanlegg, og gir økt avkastning på nettkapital. Dette motvirkes noe av redusert NVE-rente. Driftskostnader har økt som følge av høyere aktivitet i konsernet, og økte av- og nedskrivninger er knyttet til høyere anleggsmasse. Samlet gir dette redusert underliggende resultat. Regnskapsmessig resultat var høyere enn i 2016. Økte driftsinntekter som følge av endret tariffsats, ble motvirket av noe økte driftskostnader og avskrivninger. Samtidig har tiltak i Statnetts effektivitetsprogram gitt resultater og bidratt til en lavere kostnadsvekst enn den økte aktiviteten skulle tilsi.

Stabil drift og god fremdrift i prosjektporteføljen

Statnett er systemansvarlig i det norske kraftsystemet, og har ansvar for utvikling, drift og vedlikehold av transmisjonsnettet på en samfunnsøkonomisk rasjonell måte. Gjennom investeringsprosjekter og utvikling av nye drifts- og markedsløsninger legger selskapet til rette for bedring av forsyningssikkerheten, bidrar til norsk verdiskapning og legger til rette for elektrifisering som er nødvendig for realisering av norske klimamål. Statnett har virksomhet over hele landet, med hovedkontor i Oslo og administrasjonskontorer i Alta, Trondheim, Sandnes og på Sunndalsøra.

Fleire investeringsprosjekter er ferdigstilt i 2017. Hele strekningen fra Ofoten til Balsfjord er nå spenningssett. I tillegg er strekning Klæbu – Namsos – Nedre Røssåga spenningsoppgradert. Disse prosjektene, samt ferdigstilte stasjonsprosjekter, har bidratt til å styrke forsyningssikkerheten i sårbare områder som Midt-Norge og Nord-Norge. Det er god fremdrift i utskiftingen av de to kabelforbindelsene over Oslofjorden, som har stor betydning for forsyningssikkerheten i Oslo-regionen og for forbindelsen mot Sverige. Innen 2021 skal to nye mellomlandsforbindelser til Tyskland og Storbritannia ferdigstilles. I 2016 kom Statnett til enighet med BKK om overtagelse av transmisjonsnettet i Bergensområdet, og kjøpet ble fullført med virkning fra 1. januar 2018.

I løpet av de neste 3-4 årene vil Statnett ha slutført en viktig investeringsfase i transmisjonsnettet gjennom ferdigstilling av en omfattende portefølje med utbyggingsprosjekter, i tillegg til oppgraderinger og fornying av et stort antall eksisterende anlegg.

Driftssituasjonen har vært god i 2017. Leveringspålideligheten²⁾ har vært i henhold til målsetting på 99,999 prosent i 2017. Det har i 2017 vært flere planlagte utkoblinger grunnet nybygging, spenningsoppgradering og normalt vedlikehold. Arbeid med spenningsoppgradering har medført redusert forsyningssikkerhet til Stavanger, redusert handelskapasitet inn mot Midt-Norge, og redusert utvekslingskapasitet mot Danmark og Nederland. Arbeidet med installasjon av nytt kabelsett over Oslofjorden har medført lavere kapasitet mot Sverige. I slutten av året satte ekstremværene Ylva og Aina systemet på prøve. Ekstremværene medførte flere linjeutfall, uten langvarige konsekvenser for sluttbrukere. Driftsorganisasjonen var godt forberedt og håndterte situasjonen på en god måte.

¹⁾ Underliggende resultat er basert på regulert tillatt inntekt, mens regnskapsmessig resultat vil variere avhengig av fastsatte tariffer og flaskehalsinntekter. Forskjellen, benevnt som mer- eller mindreinntekt, skal balanseres gjennom endring i tariffer, slik at Statnetts regnskapsmessige inntekter over tid tilsvarer regulert tillatt inntekt.

²⁾ Sluttbrukeres tilgjengelighet av elektrisk kraft i Statnetts anlegg, målt som: $(1 - \text{ikke levert energi}) / (\text{levert energi})$.

Kraftsituasjonen har vært god gjennom året, med unntak av området nord for Ofoten som ble vurdert som stram i en periode på fire uker. Den hydrologiske balansen viste et overskudd ved utgangen av året, og magasinfyllingen var noe over medianen.

Økt kraftutveksling og mer variabel fornybar kraftproduksjon øker behovet for balansering i det nordiske synkronområdet. For å møte denne utfordringen er det utviklet en modell for framtidig balansering av det nordiske kraftsystemet. Balanseringsmodellen vil gjennomføres med støtte fra det svensk/norske samarbeidet Fifty AS.

Statnett har et omfattende effektivitetsprogram med målsetting om å oppnå 15 prosent økt effektivitet fra 2013 til 2018. Målsetningen gjelder det totale aktivitetsnivået til Statnett, og innebærer økt effektivitet i drift av eksisterende anlegg, utbyggingsprosjekter og støttefunksjoner. Statnett jobber kontinuerlig med å redusere enhetskostnadene for drift av anlegg og anlegg under bygging. Dette inkluderer pågående initiativer innen forskning og utvikling, og tilhørende kvalifisering av ny teknologi for anvendelse i prosjektporteføljen. Det er arbeidet målrettet for at leverandørmarkedet skal utvikle seg i takt med selskapets behov. Til sammen gir dette lavere kostnader i selskapets prosjekter, i tråd med ambisjonene i selskapets program for effektivisering.

Omfanget av prosjekter som ferdigstilles de neste årene bidrar til en økning av tariffen, samtidig som tiltak i Statnetts effektiviseringsprogram bidrar til en lavere kostnadsvekst enn investeringsomfanget opprinnelig skulle tilsi. Effektiv drift og utvikling vil bidra ytterligere til at tarifføkningen dempes. Flere mellomlandsforbindelser vil øke handelsinntektene ut fra synkronområdet. Disse inntektene tilbakestilles i sin helhet til forbrukerkundene og gir en tariffdempende effekt. I sum tilrettelegger dette for at målsettingen om en utflating av tariffen mot slutten av kommende femårsperiode er realistisk. En slik målsetting er generelt viktig av hensyn til det samlede kostnadsbildet for forbrukerne, og spesielt viktig i en periode hvor forbrukerne er i ferd med å få et mer konkurransedyktig alternativ gjennom solkraft. Dette stiller økende krav til kostnadseffektivitet i hele kraftbransjen.

For regnskapsåret 2017 er utbyttet foreslått til 25 prosent, i tråd med regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2018. I tillegg har Statnetts underliggende resultat de siste årene bidratt til å opprettholde nødvendig egenkapital for å gjennomføre det omfattende planlagte investeringsprogrammet. For å sikre tilgang til finansiering på konkurransemessige betingelser vektlegger Statnett å opprettholde en robust A-rating.

I 2017 inngikk Statnett en ny avtale om trekkfasilitet på åtte milliarder kroner som erstatter og utvider tidligere avtale, samt at selskapet har signert flere store låneavtaler og lagt ut sine første store obligasjoner i euromarkedet.

Helse, miljø og sikkerhet

Statnett har en nullvisjon for ulykker. Dette innebærer at selskapet jobber systematisk for å forhindre enhver ulykke, skade på personell, eiendom og andre materielle verdier. Konsernet har et ambisiøst mål om å bli blant de ledende transmisjonsnettoperatorene (TSOene) innen HMS i Europa. Målet er konkretisert til en H1-verdi¹⁾ på 3,1 og H2-verdi²⁾ på 8,3 totalt for egne ansatte og entreprenører innen utgangen av 2018.

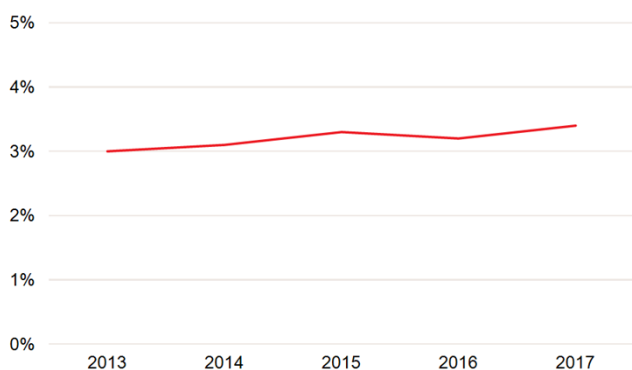
Det er innført en ny måleindikator, SIF³⁾, for en mer proaktiv måling på HMS-tilstanden. SIF måler de mest alvorlige hendelsene som innebærer personskader, nestenulykker, skade på ytre miljø og farlige forhold innen elsikkerhet og arbeid i høyden. Målet er konkretisert til en SIF-verdi på 5,1 innen utgangen av 2018.

I 2017 er det rapportert 20 fraværsskader i Statnett, hvorav 4 hos egne ansatte og 16 hos entreprenører. Konsernets H1-verdi var på 3,6 og H2-verdi var på 9,7 i 2017, som er en reduksjon fra samme periode i 2016 (H1-verdi på 5,6 og H2-verdi på 10,8). Konsernets SIF-verdi var på 5,9 i 2017.

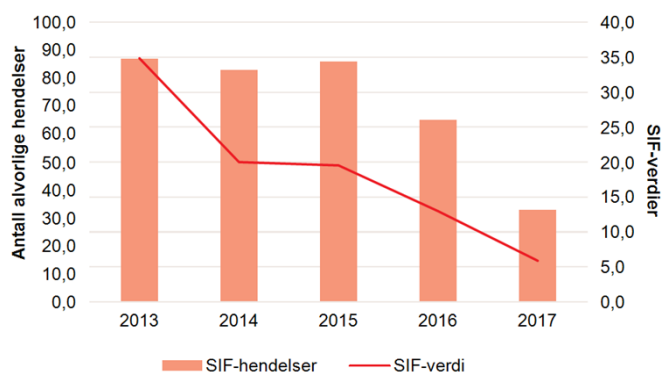
For H1-verdi hadde Statnett en reduksjon på 36 prosent, og for SIF-verdi en reduksjon på 55 prosent i forhold til 2016. Reduksjonen knyttes til reduksjon i antall mulige og faktiske alvorlige personskader, færre hendelser med høy risiko, samt bedre rapportering og kvalitetssikring av avvik. Det har vært færre alvorlige transporthendelser, og antall alvorlige hendelser innen elsikkerhet og arbeid på bakken er redusert. Fraværsskadene i 2017 er mindre alvorlige med flest hendelser innen skogrydding, grunnarbeid og befarung.

For 2017 var samlet sykefravær på 3,4 prosent, en økning fra 3,2 prosent i 2016. Selv om Statnetts sykefravær er lavt i forhold til sammenlignbare virksomheter og kraftbransjen samlet sett, arbeides det målrettet for å holde sykefraværet på et lavt nivå. Årlige medarbeiderundersøkelser har gjennom flere år synliggjort høy medarbeidertilfredshet i Statnett, og ansees som det viktigste utgangspunktet for at de gode resultatene innen sykefravær kan opprettholdes også på lengre sikt. Et godt tilrettelagt bedriftshelse-tjenestetilbud er en viktig medvirkende faktor til det lave sykefraværet. Se beretning om samfunnsansvar for utfyllende informasjon om Statnetts HMS-arbeid.

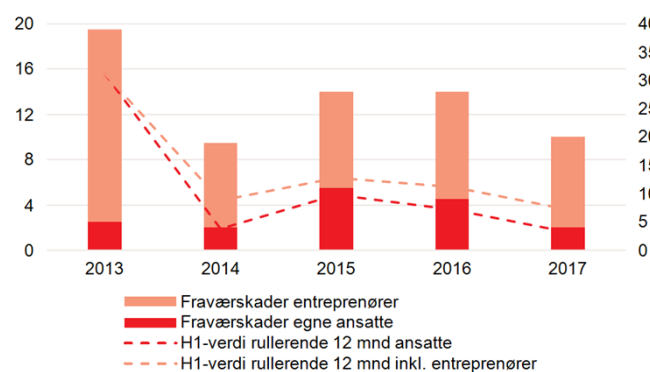
Sykefravær rullerende 12 måneder Konsern

SIF-verdi rullerende 12 måneder Konsern

H-verdi rullerende 12 måneder og fraværsskader Konsern

¹⁾ Fraværsskadefrekvens, antall fraværsskader per million arbeidede timer.

²⁾ Skadefrekvens, antall skader med og uten fravær fra jobb per millioner arbeidede timer.

³⁾ Antall alvorlige (røde) hendelser innen personskade, nestenulykker, ytre miljø og farlige forhold innen elsikkerhet og arbeid i høyden per million arbeidede timer.

Drifts- og markedsinformasjon

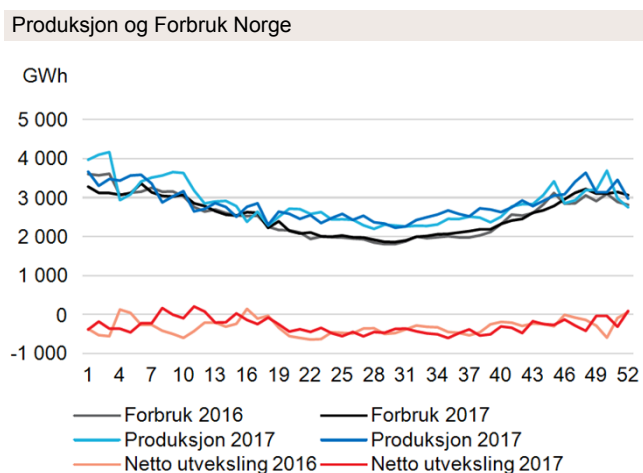
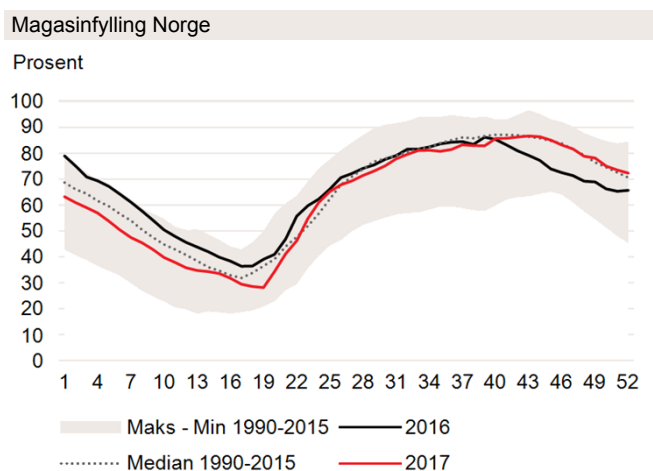
Kraftsituasjonen var god i store deler av landet gjennom hele 2017. Unntaket var lav magasinfylling, lite tilsig og høyt forbruk i området nord for Ofoten. Derfor ble situasjonen vurdert som stram i dette området i perioden 11. mai til 9. juni. Noe som innebar begrenset fleksibilitet i kraftsystemet, og at en lengre periode med lite tilsig eller langvarige feil på overførings- og produksjonsanlegg ville kunne gi driftsmessige utfordringer.

Året 2017 var mildt og nedbørsrikt. Alle månedene hadde middeltemperaturer som lå rundt eller over normalen. Størst avvik fra normalen var det i januar, hvor middeltemperaturen lå 3,9 grader over normalen. Nyttbar nedbør til kraftproduksjon utgjorde 156 TWh i 2017, 23 TWh mer enn normalt. Tilsiget i 2017 utgjorde 148 TWh, 14 TWh mer enn normalt. Ved inngangen til 2017 var magasinfyllingen 65,7 prosent, 4,9 prosentpoeng under medianen (fra måleserien 1990-2016). Ved utgangen av året var magasinfyllingen 72,3 prosent, 1,9 prosentpoeng over medianen. Den hydrologiske balansen styrket seg med cirka elleve TWh gjennom 2017, og viste et overskudd på omtrent åtte TWh ved utgangen av året.

Total norsk kraftproduksjon og -forbruk var henholdsvis 148 TWh og 133 TWh i 2017. Dette ga en netto eksport på 15 TWh, cirka en TWh mindre enn i 2016.

Systemdriften har vært preget av mange utkoblinger grunnet nybygging, feilretting og normalt vedlikehold. For å gjennomføre disse tiltakene er det i mange tilfeller nødvendig å ha redusert handelskapasitet, redusert forsyningssikkerhet, spesialregulering eller en kombinasjon. Eksempelvis medførte spenningsoppgraderingen i Midt-Norge til redusert kapasitet ut av NO4, og lav pris i området. På Østlandet har arbeidet med nytt kabelsett mellom Sylling og Tegneby etter feilen som oppsto i 2016, medført lavere kapasitet. På Sørlandet har det vært høy aktivitet med spenningsoppgradering og ombygging i forbindelse med planlagte nye mellomlandsforbindelser.

Av større driftsforstyrrelser var det blant annet to tilfeller med langvarig redusert forsyningssikkerhet. Feil på en transformator i Frogner reduserte forsyningssikkerheten til deler av Akershus i januar/februar. I Troms forårsaket et ras mastehavari på 132kV Hungern-Ullsfjord (eid av Troms kraft). Linjen var utilgjengelig fra midten av april til midten av mai, og reduserte forsyningssikkerheten til deler av Troms og Finnmark. I slutten av juli oppsto en kabelfeil på Skagerrak 2 som reduserte handelskapasiteten mot Danmark frem til feilen var utbedret i starten av november. Mot slutten av året ble systemet satt på prøve av to ekstremvær, Ylva og Aina. Disse medførte flere linjeutfall og berørte både produksjon og industriforbruk, men det ble ingen langvarige konsekvenser.

Utvikling av kraftsystemet

Statnett utvikler kraftsystemet gjennom utbygging og fornyelse i transmisjonsnettet, samt utvikling av systemdriftsløsninger nasjonalt og i samarbeid med øvrige nordiske TSOer. Utviklingen skal tilrettelegge for økende integrering av markedene i Norden og Europa.

Statnett har i perioden 2012–2017 investert omtrent 40 milliarder kroner i nettprosjekter. Dette omfatter rundt 950 kilometer ny ledning, oppgradering av over 375 kilometer eksisterende ledning, 82 nye og oppgraderte stasjoner, i tillegg til kabelprosjekter. De største anleggene som er ferdigstilte i denne perioden er Skagerrak 4, Ørskog – Sogndal, Ofoten – Balsfjord, Klæbu – Namsos – Nedre Røssåga, Østre korridor, Sima - Samnanger, Varangerbotn – Skogfoss, og nytt kabelanlegg i Ytre Oslofjord. I tillegg er flere større prosjekter under bygging, som mellomlandsforbindelser til Tyskland og England, Vestre Korridor, ny ledning fra Balsfjord til Skaidi, Nettplan Stor-Oslo og nye ledninger i Midt-Norge knyttet til vindkraft. Prosjektene er i stor grad rettet mot styrket forsyningssikkerhet, samtidig som enkelte prosjekter også bidrar til økt verdiskaping ved å tilrettelegge for ny fornybar kraft og økt forbruk.

Statnett har siden 2012 investert om lag 2,5 milliarder kroner i IKT-løsninger som støtter systemdriften. Dette inkluderer regulerings- og markedssystem (Fifty), nytt driftssentralsystem (e-terra), og måleravregning (Elhub). Det er også investert i IKT infrastruktur for en mer robust styring av anleggsdriften.

Nettutviklingsplan 2017 (NUP) og Systemdrifts- og markedsutviklingsplan for 2017-2021 (SMUP) ble lansert i september. NUP viser at Statnett forventer å investere 35-45 milliarder kroner i nettprosjekter de neste fem årene. Investeringsnivået er nedjustert i forhold til hva som ble kommunisert i 2016. Dette skyldes at noen store prosjekter ble ferdigstilt siste året og at planperioden er justert til 2018-2022. Videre er kostnadene på flere prosjekter

redusert, samt at noen prosjekter er utsatt. Etter 2021 forventer Statnett en fase med lavere investeringsnivå, der fornyelse av eksisterende nettanlegg står sentralt.

Kompleksiteten av kraftsystemet vil øke og kreve nye løsninger for systemdriften. Dette er blant annet som følge av utvikling i Europeisk regelverk, og utvikling og integrering av nordiske markedsløsninger. Statnett forventer å investere 2,5-3 milliarder kroner i IKT-systemer knyttet til system- og anleggsdriften frem til 2021. I dette inngår Elhub og Statnetts andel av regulerings- og markeds-løsninger som utvikles gjennom det svensk/norske samarbeidet Fifty.

Investeringer og prosjekter

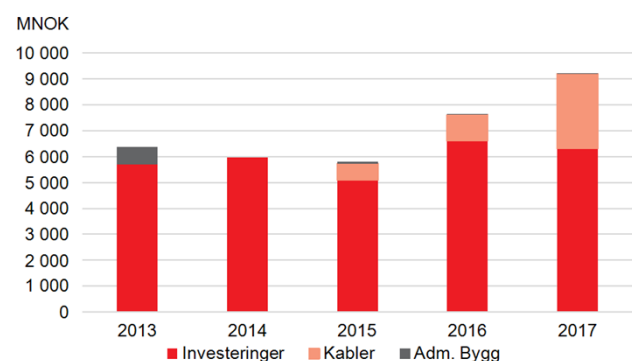
I 2017 investerte Statnett i nettanlegg for 8 377 millioner kroner, bygde 232 kilometer ny ledning, oppgraderte 376 kilometer eksisterende ledninger, og satte i drift 14 nye eller ombygde stasjoner.

Konsernets samlede investeringer i 2017 var 9 235 millioner kroner (7 695 millioner kroner). Investeringene inkluderer idriftsatte nettprosjekter, prosjekter under utførelse, reinvesteringer, IKT-prosjekter, administrasjonsbygg, samt kjøp av nettanlegg.

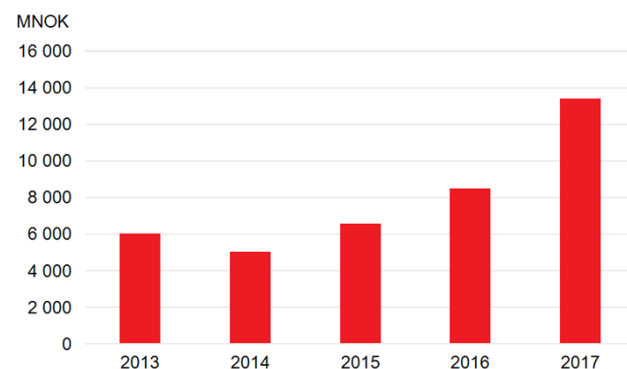
Idriftsatte prosjekter utgjorde 3 969 millioner kroner i 2017 (5 963 millioner kroner i 2016). De største anleggene som ble idriftsatt i 2017 var ledningen fra Kvandal til Bardufoss (siste del av Ofoten – Balsfjord), ledningsstrekket Klæbu – Verdal – Ogdal (del av spenningsoppgraderingsprosjektet Klæbu – Namsos – Nedre Røssåga), samt det første av to kabelanlegg i prosjektet Indre Oslofjord. Omfanget av idriftsettelse i 2017 var i henhold til plan.

Ved utgangen av 2017 var verdien av anlegg under utførelse 13 393 millioner kroner, mot 8 473 millioner kroner i 2016.

Investeringer Statnett konsern

Utvikling i anlegg under utførelse

Viktige hendelser i prosjektene

Idriftsatte større nettanlegg

- *Økt transformeringskapasitet Østlandet*: Den siste av i alt syv stasjoner er idriftsatt.
- *Ofoten – Balsfjord*: Strekningen fra Kvandal til Bardufoss ble spenningssett i september, og med det er hele ledningen fra Ofoten til Balsfjord ferdigstilt og satt i drift på 420 kV. 132 kV Kvandal – Straumsmo 1 og 2 er revet, og i Balsfjord er reservetransformator spenningssett.
- *Indre Oslofjord*: Kablene mellom Solberg (Hurum) og Brenntangen (Vestby) ble satt i drift i september og dermed er ett av to kabelanlegg idriftsatt i prosjektet
- *Klæbu – Namsos og Namsos - Nedre Røssåga, spenningsoppgradering*: Klæbu – Nedre Røssåga ble spenningssett på 420 kV i september. Dette omfatter om lag 460 kilometer oppgraderte ledninger, sju transformatorstasjoner og 15 kilometer ny kraftledning

Nettanlegg under bygging

- *Vestre korridor*: Oppisolering er ferdigstilt, og nær 270 kilometer duplex ledning er klargjort for 420 kV. Spenningen vil bli hevet fra 300 kV til 420 kV i 2019. Ny tripleks på Ertsmyra - Kvinesdal ble idriftsatt i mars, og Tonstad - Feda 1 og 2 ble idriftsatt i april. Det er avdekket kvalitetsavvik på stålleveransene på flere stasjoner. Dette medfører en strammere fremdriftsplan for prosjektet som helhet, men det påvirker foreløpig ikke sluttdato. Det er fattet beslutning om oppstart for siste del av prosjektet, og med det er hele Vestre korridor under gjennomføring
- *Balsfjord - Skaidi*: Mastereising er godt i gang, og ny byggemetode med prefabrikkerte fundamenter medfører raskere og sikrere fremdrift
- *Namsos - Åfjord og Snilldal - Surna*: Prosjektet er over 50 prosent ferdigstilt og er på plan til idriftsettelse i 2019
- *Lyse - Fagrafjell*: NVE ga innstilling om konsesjon til OED i desember
- *North Sea Link (kabel til England)*: Grunnarbeider for strømretteranlegget i Kvilldal ble ferdigstilt høsten 2017. Første del av sjøkabelen er ferdig produsert, og

installasjon starter opp fra engelsk side våren 2018. Arbeidet er i henhold til plan

- *NordLink (kabel til Tyskland)*: Bygningsarbeidene på muffestasjon og servicebygg i Vollesfjord er ferdigstilt. Bygningsarbeidene på Ertsmyra stasjon er 94 prosent ferdigstilt ved årsskiftet og er planlagt ferdig i første kvartal 2018. De to første sjøkabellengdene er ferdigprodusert, og første lengde ble installert høsten 2017. Legging av sjøkabel på tysk side starter i 2018, i tillegg til videre arbeid med strømretteranlegget i Wilster
- *Fjerning av gamle kabler i Ytre Oslofjord*: Opptak av gammel sjøkabel mellom Bastøy og Vestfold er fullført, og alle marine operasjoner i prosjektet er avsluttet. NVEs sluttbefaring i mai konkluderte med at tiltaket er utført i tråd med godkjent Miljø-, transport- og anleggsplan (MTA). Seks kabler/70 kilometer er fjernet og resirkulert, og berørte områder er tilbakeført til opprinnelig stand
- *Smestad - Sogn stasjon og kabelanlegg*: Statnett mottok endelig konsesjon fra OED i april, og beslutning om oppstart ble fattet i juni. Forberedende arbeid ble gjennomført høsten 2017, og tunnelarbeid startet opp i januar 2018
- *Stasjonsinvesteringer under gjennomføring*: Det er fattet investeringsbeslutning for Kristiansand reinvestering 300 kV og Kobbvatnet ny transformatorstasjon. I tillegg er det fattet beslutning om oppstart på Røldal stasjon (ny transformering), Sylling stasjon reinvestering, Bjerkreim ny stasjon og Fåberg reinvestering 300 kV

Prosjekter under utvikling

- Løsningsvalg er besluttet for Sogn – Ulven med ny kabelforbindelse i tunnel, og fornyelse ledningen Kvandal - Kanstadbotn
- Konsesjonssøknad er sendt for Liåsen stasjon, Marka reinvestering kontrollanlegg og Kobbvatnet ny transformatorstasjon
- Melding er sendt for Haugalandet Nettforsterkning

En oversikt over de største prosjektene er vist på neste side.

	Enhet	2017	2016	2015	2014
Ferdigstilt kraftledning	Km	232	157	137	140
Idriftsatte bryterfelt*	Antall	50	61	63	85

* Lavere antall idriftsatt bryterfelt i 2017 da det ble avduket kvalitetsavvik på stålfundamenter som medførte forsinkelser i Vestre korridor.

Oversikt over større investeringsprosjekter

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om prosjektene.

Prosjekt	Region	Forventet investering
Idriftsatte nettanlegg		
Økt transformeringskapasitet Østlandet	Øst	
Ofoten - Balsfjord, ny 420 kV kraftledning	Nord	
Indre Oslofjord, reinvestering kabelforbindelser	Øst	
Klæbu - Namsos, spenningsoppgradering	Midt	
Under gjennomføring		
Vestre korridor, spenningsoppgradering ¹⁾	Sør	MNOK 6 600 - 6 800
Balsfjord - Skaidi, ny 420 kV kraftledning	Nord	MNOK 4 000 - 4 500
Namsos - Åfjord og Snilldal - Surna, ny 420 kV kraftledning ²⁾	Midt	MNOK 2 950 - 3 090
Smestad - Sogn stasjon og kabelanlegg	Øst	MNOK 1 250 - 1 390
Nedre Røssåga - Namsos, spenningsoppgradering	Nord	MNOK 900 - 1 000
Bjerkreim, ny transformatorstasjon ³⁾	Sør	MNOK 500 - 540
Sylling, reinvestering	Øst	MNOK 450 - 490
Mellomlandsforbindelser, under gjennomføring		
Kabel til England (North Sea Link) ⁴⁾		MEUR 750 - 1 000
Kabel til Tyskland (NordLink) ⁴⁾		MEUR 750 - 1 000
Mottatt endelig konsesjon		
Åfjord - Snilldal, ny 420 kV kraftledning og kabelanlegg	Midt	MNOK 1 900 - 2 700
Aura/Viklandet - Surna, spenningsoppgradering	Midt	MNOK 500 - 700
Hamang, ny transformatorstasjon	Øst	MNOK 480 - 700
Sogn, transformatorstasjon reinvestering	Øst	MNOK 490 - 550
Under planlegging og konsesjonsbehandling		
Lyse - Fagrafjell, ny ledning og stasjon	Sør	MNOK 1 800 - 2 100
Haugalandet nettførsterkning	Vest	MNOK 1 000 - 1 900
Sogn - Ulven, ny 420 kV kabelanlegg	Øst	MNOK 1 050 - 1 250
Mauranger - Samnanger oppgradering	Vest	MNOK 600 - 950
Aurland - Sogndal, spenningsoppgradering	Vest	MNOK 500 - 900
IKT-prosjekter		
Fornøyelse av Statnetts driftssentralsystem		MNOK 600 - 800
Elhub		MNOK 600 - 700

¹⁾ Deler av prosjektet er under planlegging. Endelig konsesjon er mottatt for alle delstrekninger og stasjoner i prosjektet.

²⁾ Estimater omfatter ikke delstrekningen Åfjord - Snilldal som også har mottatt endelig konsesjon.

³⁾ Estimater er vist som samlet estimat for hele prosjektet, inkludert Statnett og Lyse Elnett sine andeler.

⁴⁾ Statnetts andel. Eksponering hovedsakelig i Euro og tilsvarende et spenn på 7-9 mrd. NOK per prosjekt. Avtaler med partnere i Tyskland og England er i Euro.

Beløpene i tabellen viser et forventet intervall for kostnader ved prosjektet.

Prosjekter under gjennomføring viser alle kostnader i løpende valuta, øvrige prosjekter vises i 2016-valuta, ekskl. byggeleisrente og valutausikkerhet

Økonomiske resultater

Årsregnskapet for konsernet er avlagt i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) og fortolkninger fastsatt av International Accounting Standards Board (IASB), som er godkjent av EU. Utviklingen er kommentert for konsernets regnskap, og gjelder samtidig for morselskapet.

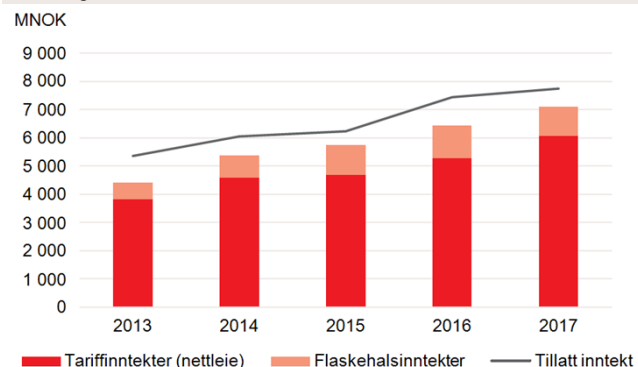
Driftsinntekter

I 2017 var konsernets samlede regnskapsmessige driftsinntekter 7 401 millioner kroner (6 678 millioner kroner). Driftsinntekter fra regulert virksomhet var 7 103 millioner kroner (6 446 millioner kroner), mens andre driftsinntekter var 298 millioner kroner (232 millioner kroner).

- Tariffinntekter fra fastledd har økt som følge av endret tariffsats for forbrukskunder basert på en økning i Statnetts tillatte inntekt, som er i henhold til gjeldene tariffmodell. Tariffen var lavere i 2017 enn tillatt inntekt skulle tilsi, grunnet nedbetaling av en merinntektssaldo
- Flaskehalsinntekter er lavere enn i 2016. Installasjon av ny kabel på Sylling – Tegneby og avsluttet spenningsoppgradering i Midt-Norge har medført høyere kapasitet og reduserte flaskehalsinntekter internt i Norge og mot Sverige. Dette motvirkes noe av økte flaskehalsinntekter mot Nederland som følge av stabil høy kapasitet på NordNed og høyere kraftpriser i Nederland. I 2017 er halvparten av flaskehalsinntektene knyttet til handel ut av synkronområdet

Konsernets driftsinntekter kommer hovedsakelig fra nettvirksomheten som er regulert ved at NVE setter en grense (tillatt inntekt, se note 4) for Statnetts inntekter. Tillatt inntekt var 7 749 millioner kroner i 2017 (7 445 millioner kroner). Økningen skyldes hovedsakelig økte avskrivninger og driftskostnader. Økt nettkapital medfører økt avkastning, men motvirkes av lavere NVE-rente.

Utvikling driftsinntekter

Høyere kraftpriser fører til økt tillatt inntekt for overførings-
tap.

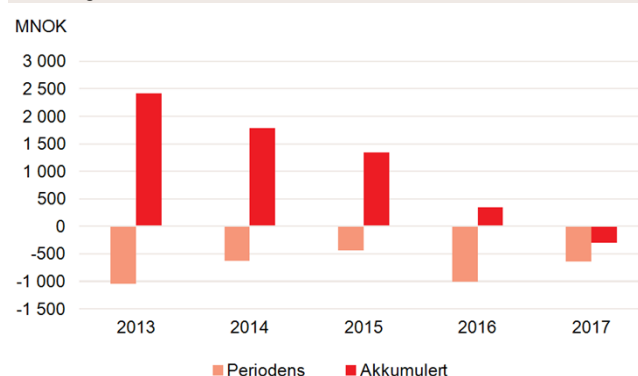
Dersom de regnskapsmessige inntektene fra nettvirksomheten et år avviker fra tillatt inntekt, oppstår en mer- eller mindreinntekt. Mer-/mindreinntekten vil utjevne seg over tid ved justering av fremtidige tariffen. I 2017 hadde Statnett en mindreinntekt på 646 millioner kroner (999 millioner kroner), eksklusive renter. Ved utgangen av 2017 var akkumulert mindreinntekt, inkludert renter, 303 millioner kroner. Mer-/mindreinntekten er ikke balanseført.

Driftskostnader

Konsernets driftskostnader i 2017 var totalt 6 089 millioner kroner (5 526 millioner kroner).

- Systemtjenester er kostnader knyttet til Statnett SF sitt ansvar for å opprettholde momentan balanse i kraftsystemet og for å sikre tilfredsstillende leveringskvalitet. Lavere kostnader til systemtjenester skyldes i hovedsak lavere kostnader til spesialregulering. Dette skyldes få utfall og at en del planlagte utkoblinger er utsatt til 2018, blant annet på grunn av forsinkelser i Vestre Korridor. I tillegg har mild vinter medført noe lavere kostnader til tertiærreserver
- Overføringstap er uendret, og skyldes at økte kraftpriser motvirkes av lavere tapsvolum
- Lønns- og personalkostnader har økt som følge av høyere aktivitetsnivå, noe motvirket av en økning i balanseførte interne timer til investeringsprosjekter
- Økte avskrivninger skyldes i hovedsak økt anleggsmasse og endring i estimerte restverdier på reservekraftverk som følge av at Statnett etter idriftsettelsen av Ørskog - Sogndal ikke lenger har utslippskonsesjon for anleggene. I tillegg er det foretatt nedskrivninger av tidligfaseprosjekter grunnet for tidlig balanseføring av kostnader påløpt tidligere år
- Andre driftskostnader har økt som følge av høyere aktivitet og bemanning i konsernet. Økningen er i

Utvikling mer-/mindreinntekt

Driftskostnader

(Beløp i mill kr)	2017	2016	2015	2014
Systemtjenester	435	479	451	609
Overføringstap	642	642	466	586
Lønns- og personalkostnader	951	887	591	715
Avskrivning, amortisering og nedskrivning	2 403	2 144	1 626	1 150
Andre driftskostnader	1 658	1 374	1 058	1 125
Sum driftskostnader	6 089	5 526	4 192	4 185

hovedsak knyttet til drift og vedlikehold, beredskap, IKT-serviceavtaler, drift av kontorlokaler og forsikringskostnader. Eiendomsskatt har økt som følge av økt anleggsmasse, nye takster og innføring av eiendomsskatt i flere kommuner. I tillegg øker andre driftskostnader som følge av korreksjon av praksis for tidlig faseprosjekter som ikke oppfyller krav til balanseføring. Valutasikring på anskaffelseskontrakter som ikke oppfyller kriteriene til sikringsbokføring har medført økte kostnader. Agiotap knyttet til kunde- og leverandørreskontro har medført en kostnad mot en gevinst i 2016

Statnetts effektivitetsprogram har bidratt til en lavere kostnadsøkning enn den økte aktiviteten i selskapet skulle tilsi. Programmets mål er 15 prosent økt kostnadseffektivitet fra 2013 til 2018, Enhetskostnader for drift av Statnetts anlegg viser en forbedring på 13 prosent ved utgangen av 2017. Programmet omfatter også investeringsaktiviteter, hvor reduksjon i enhetskostnader viser en positiv utvikling, og forventet totalkostnad for flere prosjekter er redusert. Samlet sett forventer Statnett å nå programmets målsetting.

Resultat

Driftsresultatet for konsernet i 2017 var 1 312 millioner kroner (1 152 millioner kroner). Underliggende driftsresultatet (korrigeret for årets endring i ikke balanseført mer-/mindreinntektssaldo) var 1 958 millioner kroner (2 155 millioner kroner).

Netto finansposter for konsernet var -336 millioner kroner (-369 millioner kroner).

- Reduserte netto finansposter skyldes i hovedsak utvikling i valutamarkedet som har medført urealisert gevinst på frittstående derivater og agiogegevinst på bankinnskudd i valuta. Høye finansinntekter og – kostnader i forhold til 2016 skyldes svingninger i valutakursen gjennom året og høy valutasaldo

- Rentekostnader på lån er høyere som følge av økt lånesaldo, noe motvirket av lavere lånerente
- Netto finansposter inkluderer inntekt fra tilknyttede selskaper som i 2017 ga inntekter på 20 millioner kroner (17 millioner kroner)

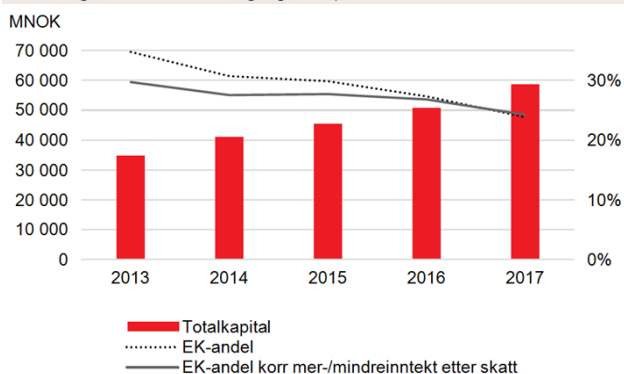
I 2017 ble resultat etter skatt for konsernet 813 millioner kroner (645 millioner kroner). Underliggende resultat etter skatt, korrigeret for endring i ikke balanseført mer-/mindreinntekt, var 1 304 millioner kroner (1 398 millioner kroner). Reduksjonen i underliggende resultat skyldes i hovedsak høyere driftskostnader som følge av økt aktivitet i konsernet og av- og nedskrivninger, delvis motvirket av høyere tillatt inntekt i 2017.

Kontantstrøm og balanse

Netto kontantstrøm for perioden er -981 millioner kroner (604 millioner kroner).

- Den operasjonelle virksomheten i konsernet ga en akkumulert kontantstrøm ved utgangen av 2017 på 3 615 millioner kroner (3 235 millioner kroner)
- Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter utgjorde -10 764 millioner kroner (-7 788 millioner kroner)
- Rentebærende gjeld ble nedbetalt med 5 801 millioner kroner (2 692 millioner kroner)
- Innbetaling ved opptak ny rentebærende gjeld var 12 549 millioner kroner (9 159 millioner kroner)

Utvikling i balanseverdi og egenkapitalandel

- Konsernets beholdning av betalingsmidler og markedsbaserte verdipapirer ved utgangen av 2017 var 2 405 millioner kroner (3 031 millioner kroner)
- De totale ubenyttede trekkrettighetene utgjorde 10 200 millioner kroner ved utgangen av 2017

Konsernet hadde ved utgangen av 2017 en total kapital på 58 721 millioner kroner (50 743 millioner kroner).

- Rentebærende gjeld utgjorde 39 189 millioner kroner (32 633 millioner kroner), og inkluderer sikkerhetsstillelser under CSA på 2 795 millioner kroner (2 729 millioner kroner). Markedsverdien av balanseførte rente- og valutabytteavtaler (verdisikringer) knyttet til rentebærende gjeld utgjorde 2 359 millioner kroner (2 844 millioner kroner). Rentebærende gjeld, korrigert for dette, utgjorde 36 830 millioner kroner (29 789 millioner kroner)
- Egenkapitalen var 14 011 millioner kroner (13 867 millioner kroner). Statnett SF sin frie egenkapital var 7 736 millioner kroner (7 677 millioner kroner). Korrigert for saldo for mindreinntekt etter skatt var egenkapitalandel i konsernet 24 prosent (27 prosent)

Datterselskaper og tilknyttede selskaper

Statnett SF er pålagt å stille til disposisjon en tungtransportberedskap for norsk kraftforsyning. Det heleide datterselskapet Statnett Transport AS skal sikre en effektiv og konkurransedyktig gjennomføring av disse forpliktelsene.

Det heleide datterselskapet NordLink Norge AS står for bygging og drift av Statnetts andel av NordLink, et sjøkabelanlegg mellom Norge og Tyskland.

Det heleide datterselskapet Elhub AS står for utvikling, og fra februar 2019, drift av en sentral datahub for måleverdier og markedsprosesser i det norske kraftmarkedet (Elhub). Dette er et oppdrag Statnett er pålagt av NVE gjennom Avregningskonsesjonen. Statnett kjøpte i desember 2016 de resterende 50 prosent av aksjene i Lyse Sentralnett AS fra Lyse Elnett AS, og selskapet endret navn til Statnett Rogaland AS. Med virkning fra 1. januar 2017 er alle medarbeidere og anlegg i Statnett Rogaland AS overført til Statnett SF ved en salgstransaksjon. Selskapet har derfor hatt begrenset aktivitet forøvrig i 2017.

Fifty AS ble opprettet i 2017 av Statnett. Svenska kraftnät gikk inn med 50 prosent eierandel februar 2018. Fifty AS har som formål å utvikle og drifte regulerings- og markeds-system for å sikre balanseringen av det nordiske kraft-systemet.

Statnett SF har en eierandel på 33,3 prosent i eSett OY. Selskapet leverer balanseavregningstjenester til markedsaktører i Finland, Sverige og Norge, og ble lansert i mai 2017.

Statnett SF har en eierandel på 33,3 prosent i KraftCERT AS. Selskapet har til formål å overvåke energiselskapers IT-systemer og håndtere uønskede IT-sikkerhets-hendelser. I tillegg skal selskapet bistå andre aktører i kraftbransjen i Norge med håndtering og forebygging av angrep på IKT-systemer.

Statnett SF har en eierandel på 28,2 prosent i Nord Pool AS.

For informasjon om selskapenes bokførte verdier i Statnett SF se note 17 til årsregnskapet.

Medarbeidere

Rekruttering og medarbeiderutvikling

Statnett har et viktig og komplekst samfunnsoppdrag og må sikre riktig kompetanse til selskapets ulike oppgaver. Statnett er samtidig inne i en vekstfase, som følge av et omfattende og ressurskrevende investeringsprogram. Ved utgangen av 2017 var det 1 415 fast ansatte i Statnett, mot 1 306 ved utgangen av året før. Investeringsomfanget forventes å være fallende etter 2021, og Statnett har derfor vektlagt bruk av midlertidige løsninger og tjenesteutsetting av oppgaver der det er behov for fleksibilitet. Dette bedrer selskapets evne til å tilpasse ressursbruk over tid.

Statnett arbeider aktivt for å sikre at selskapet over tid skal kunne tilpasse seg endringer i kompetansebehov og et redusert investeringsnivå etter 2021. Selskapet jobber bevisst med å profilere Statnett som en IKT-bedrift. I årets Universum-undersøkelse blant profesjonelle vant Statnett prisen som "Årets klatrer" i kategorien IT. «Årets klatrere» er de bedriftene som har klatret ti eller flere plasser sammenlignet med fjorårets undersøkelse. Statnett har klatret 20 plasser.

Statnett gjennomfører en årlig organisasjonsundersøkelse. Undersøkelsen gir informasjon om medarbeidernes engasjement, tilfredshet, påvirkningsmuligheter, ledelse og utviklingsmuligheter. Undersøkelsen hadde høy deltagelse og resultatet viste samlet sett en god score. Engasjementet i Statnett er høyt. Medarbeidere i Statnett har stor innflytelse på sine oppgaver, og solid kompetanse for å løse dem. Statnetts medarbeidere opplever god støtte fra sine ledere og har en konstruktiv dialog om forbedrings-områder. Medarbeiderne vurderer HMS-kulturen som god.

Statnett har en lav turnover på 2,4 prosent og gjennomsnittlig pensjoneringsalderen i 2017 var 67,2 år. Mange av dagens medarbeidere vil nå pensjonsalder de nærmeste årene og Statnett vektlegger derfor en god seniorpolitikk. Dette gir viktig fleksibilitet når selskapet skal rekruttere nye medarbeidere og balansere mellom videreføring og fornying av viktig kompetanse. Statnett har et langsiktig perspektiv når selskapet rekrutterer medarbeidere.

Energisektoren og Statnetts virksomhet preges av rask teknologisk og digital utvikling. Selskapet satser på å utvikle kompetansen hos Statnetts ansatte. Dette inkluderer både et trainee-program, og et lærlingeprogram for energimontørfaget. Selskapet har innført nye systemer for kompetansestyring med utviklingsplaner for ansatte, og har gjennomført et omfattende lederutviklingsprogram. Dette gir det viktigste fundamentet for å tilrettelegge for vedvarende kompetanseutvikling og en attraktiv og framtidrettet arbeidsplass.

Likestilling og mangfold

Statnett legger ILOs kjernekonvensjoner til grunn for selskapets virksomhet. Selskapet skal sørge for ryddige lønns- og arbeidsvilkår der helse og sikkerhet ivaretas, i tråd med alle lovpålagte krav. Dette gjelder også overfor leverandører og deres underleverandører. Selskapet iverksetter aksjoner der brudd på rettigheter oppdages, noe flere saker knyttet til leverandører det siste året har vist.

Statnett har nulltoleranse for diskriminering og trakassering. Dette er nedfelt i etiske retningslinjer, og følges opp blant annet gjennom Statnetts etikkombud, lokale verneombud, medarbeidersamtaler og organisasjonsmålingen. Statnett jobber forebyggende og målrettet for å unngå kritikkverdige forhold, og gjennomfører undersøkelser jevnlig. I en anonym undersøkelse svarte 0,8 prosent at de har blitt utsatt for seksuell trakassering de siste 12 månedene. 2,2 prosent svarte at de har blitt diskriminert, og 2,2 prosent svarte at de har opplevd mobbing i arbeidssammenheng. Andre rapporteringskanaler for varsling av kritikkverdige forhold bekrefter disse resultatene.

For Statnett er det viktig å ivareta mangfoldet blant de ansatte med hensyn til kjønn, alder og bakgrunn. Fire prosent av medarbeidere rekruttert i 2017 hadde utenlandsk bakgrunn. Andelen kvinnelige ansatte økte fra 26,1 prosent i 2016 til 26,5 prosent i 2017. Andel kvinner i energibransjen for øvrig er cirka 20 prosent. Ved utgangen av 2017 var fire av ni representanter i Statnetts styre og to av syv medlemmer i konsernledelsen kvinner. Av alle ledere i konsernet utgjorde 29,8 prosent kvinner. Kvinner og menn med tilnærmet lik utdanning og erfaring er lønnsmessig likestilt i sammenlignbare stillinger. Dersom det avdekkes forskjeller, blir det vurdert om ulikhetene kan forklares med andre forhold enn kjønn, før tiltak vurderes.

Risiko

Statnett utøver helhetlig risikostyring som reflekterer at virksomheten forvalter en kritisk infrastruktur i samfunnet. God risikostyring og høy beredskapsevne er avgjørende i en situasjon hvor selskapet både gjennomfører et historisk høyt investeringsnivå og samtidig skal ha en forsvarlig drift av et aldrende nett med høy utnytningsgrad. Risikostyringen dekker hele virksomhetens perspektiv, med prioritet på potensiell konsekvens for HMS, forsyning av elektrisk kraft, økonomi og omdømme. For nærmere redegjørelse av Statnetts rammeverk for risikostyring og konkrete risikoer henvises til eget kapittel om risikostyring.

Samfunnsansvar

Statnetts samfunnsoppdrag er å sikre strømforsyningen, bidra til verdiskaping i samfunnet gjennom et effektivt og velfungerende kraftsystem og legge til rette for bruk av elektrisitet slik at Norge kan realisere sine klimamål. Utøvelse av samfunnsansvar i Statnett tar utgangspunkt i Statnetts samfunnsoppdrag, og representerer samtidig et bredere perspektiv. Statnett vektlegger å forstå samfunnets forventninger til hvordan Statnett løser sitt samfunnsoppdrag, og søker å forholde seg til disse på en måte som skaper gjensidig tillit og respekt. Slik bidrar samfunnsansvar til gjennomslagskraft og gjennomføringssevne, og derved til at Statnetts tilnærming til løsning av samfunnsoppdraget er bærekraftig.

Statnett rapporterer på samfunnsansvar i henhold til Global Reporting Initiative (GRI), nivå «Core». I tillegg rapporterer Statnett på relevante sektorspesifikke indikatorer og retningslinjer for energibransjen (GRI Sustainability

År 2017	Kvinner	Menn	Totalt	Deltids-ansatte
Fast ansatte	371	1 044	1 415	23
Midlertidig ansatte	20	89	109	3
Lærlinger	3	36	39	-

Reporting Guidelines & Electric Utility Sector Disclosures). Statnett anser at rapporteringen dekker de krav som er nedfelt i utvidelsen av Regnskapsloven § 3–3c, som ble vedtatt i 2013. For nærmere redegjørelse om samfunnsansvar henvises til egen beretning i årsrapporten.

Klima og miljø

Statnett arbeider systematisk med forebyggende miljøarbeid for å redusere sannsynligheten for alvorlige hendelser ved utbygging, drift og vedlikehold av nettet, og for å minimere klima- og miljømessige belastninger. Statnetts viktigste bidrag til å redusere klimagassutslipp er å legge til rette for bruk av elektrisitet på nye områder og for fornybar utbygging. Samtidig er det viktig at biologisk mangfold og andre lokale og nasjonale miljøverdier bevares i så stor grad som mulig. Statnett er opptatt av å finne løsninger som gir god estetisk tilpasning til omgivelsene og begrense bruk av nye naturområder. Statnetts anlegg skal planlegges og bygges slik at klimagassutslipp fra egen virksomhet reduseres, og at de ikke bidrar til å forurense omgivelsene. For nærmere redegjørelse om klima og miljø henvises til beretning om samfunnsansvar i årsrapporten.

Innovasjon og teknologiutvikling

Statnett ønsker å utvikle og ta i bruk ny teknologi, samt utvikle nye måter å samarbeide på i Norge og Norden. Hovedmålet med satsingen på forskning og utvikling (FoU) er å bidra til økt verdiskaping og en sikker, kostnadseffektiv og bærekraftig utnyttelse av de norske energiresursene. FoU er et verktøy for å realisere Statnetts langsiktige ambisjoner. Statnett har delt FoU-satsningen i tre hovedprogrammer; bærekraftig systemutvikling, innovativ teknologi og smarte nett.

Statnett har i 2017 ledet det nordiske FoU-samarbeidet mellom Statnett, Fingrid, Svenska Kraftnät, Energinet og Landsnet. FoU i Statnett er også medlem av ENTSOERDIC, hvor blant annet nye EU-prosjekter planlegges, diskuteres og følges opp. I tillegg kommer omfattende utvikling av løsninger gjennom IKT-prosjekter, som driftssentralsystem, regulerings- og markedssystemer (Fifty), Elhub og støtte til anleggsforvaltning.

For nærmere redegjørelse om innovasjon og teknologiutvikling henvises til beretning om samfunnsansvar i årsrapporten.

Foretaksstyring

God foretaksstyring er en forutsetning for stabil verdiskaping over tid, og bidrar til at Statnett leverer

produkter og tjenester i henhold til de krav og forventninger som stilles. Statnetts rammeverk for foretaksstyring tar utgangspunkt i konsernets styringsmodell som klargjør rollefordelingen mellom eier, styret og administrasjonen. Statnett følger Statens prinsipper for godt eierskap og etterlever anbefaling fra Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om foretaksstyring og hvordan Statnett etterlever NUES-prinsippene.

Styrets arbeid

Styrets arbeid er rettet mot å videreutvikle Statnett-konsernet i henhold til politisk gitte rammer og gjeldende konsernstrategi. Sentrale hensyn er bærekraftig drift, utviklingen av fremtidens kraftsystem, åpenhet og transparens i selskapets forhold til omverden, samt utøvelse av selskapets samfunnsansvar. Statnett er inne i en fase med historisk høyt investeringsnivå, samtidig som transmisjonsnettene er aldrende og høyt utnyttet. Styrets arbeid i 2017 har derfor dekket en stor bredde av oppgaver fra løpende driftsoppgaver og forsyningssikkerhet til et omfattende investeringsprogram og strategisk utvikling av konsernet frem mot 2025.

Styret har hatt fokus på oppfølging av forbedringer innenfor HMS. Forbedringene som er oppnådd gjennom 2017 er gode, og styret vil ha et vedvarende fokus i årene som kommer for å sikre at Statnett blir blant de ledende TSOene i Europa på HMS.

Styret orienteres løpende om driftssituasjonen i kraftsystemet og hvordan eksempelvis utfordringer knyttet til ekstremvær og omfattende utkoblinger påvirker forsyningssikkerheten.

Samarbeid med andre nettselskaper i Norge er viktig for å sikre håndtering av fremtidige systemutfordringer og sikre en samlet effektiv nettinfrastruktur. Styret har vektlagt å bedre involveringen og interessentdialog i utviklingen av Statnetts planverk, spesielt Nettutviklingsplanen (NUP) og Systemdrifts-, og Markedsutviklingsplanen (SMUP). For første gang ble disse sendt på høring og publisert samtidig. En slik helhetlig framstilling av Statnetts sentrale planer tilrettelegger for tydeligere dialog og bedre samhandling med den totale gruppen av interessenter til planverkene.

Samarbeid på nordisk nivå har vært i fokus i 2017 og det er oppnådd enighet knyttet til felles balanseringsløsninger. Et slikt samarbeid forventes å gi betydelige besparelser og samtidig tilrettelegge for velfungerende markedsløsninger.

I utviklingen av et stadig mer integrert europeisk kraftmarked er det behov for et tett samarbeid med premissgivere i Norge, Statnetts søsterselskaper i Europa, gjennom ENTSO-E, og med europeiske myndigheter.

Styrets oppfølging av prosjektporteføljen er systematisk, og forberedes i styrets underutvalg, prosjektutvalget. Fremdriften i porteføljen er tilfredsstillende, og en rekke omfattende utbyggingsprosjekter er gjennomført og idriftsatt som forventet i forhold til målene tid, kost og HMS. Styret forholder seg til at anlegg under utførelse øker betydelig i den fasen selskapet nå er inne i, blant annet med to kapitalintensive mellomlandsforbindelser. Statnett investerer betydelige ressurser i nye digitale løsninger for kraftmarkedet, systemdriften og administrative støttesystemer. Behovene systemene skal dekke, er komplekse. Styret har vektlagt at den fremtidige IKT-porteføljen må baseres på kortere utviklingsforløp med begrenset scope heller enn omfattende totalløsninger.

Styret har vektlagt arbeidet med forbedringer i selskapet for å sikre at dette tilrettelegger for en digital fremtid, og innfrir de effektivitetsmålsettingene som er satt. Det er viktig å utvikle klare målsettinger for å flate ut tariffnivået i strategiperioden. Styret har diskutert utviklingen av Statnetts tariffmodell i lys av den fremtidige utviklingen av kraftsystemet og Statnetts strategi. Forslag til endringer i tariffmodellen er sendt på høring. Arbeidet med etterlevelse og internkontroll har blitt behandlet i styret, herunder dypdykk i misligheter i 2016 og etterlevelse i 2017. Statnett er en regulert TSO, og er derfor gjenstand for en rekke kontrollhandlinger. Organisasjonen er i hovedsak fagbasert, med høy kompetanse og stabil og erfaren arbeidskraft. Risikoen for manglende etterlevelse er vurdert som moderat.

Styret gir IKT-sikkerhet høy prioritet. Samarbeidet med andre aktører i kraftbransjen, relevante fagmiljøer og

myndigheter er et viktig virkemiddel for felles kompetanseutvikling og utvikling av kapabilitet. Styret har behandlet et dypdykk i informasjonssikkerhet i 2017.

Til tross for et høyt aktivitetsnivå har Statnett lavt sykefravær, høy score på medarbeiderundersøkelser, og lav turnover. Styret er opptatt av at det skal være en balansert sammensetning av fast ansatte og innleide i Statnetts ulike divisjoner og avdelinger.

Styret er opptatt av Statnetts finansielle stilling. En robust A-rating vil sette selskapet i stand å tiltrekke finansiering på konkurransemessige betingelser, og et viktig bidrag til at et kapitalintensivt samfunnsoppdrag skal løses kostnads-effektivt.

Statnett har totalt sett hatt en god utvikling i 2017. Styret takker alle medarbeidere for god innsats og lojalitet i året som gikk, og ser frem til en fortsatt felles innsats for utviklingen av Statnett.

For informasjon om styrets ansvar og roller henvises til www.statnett.no

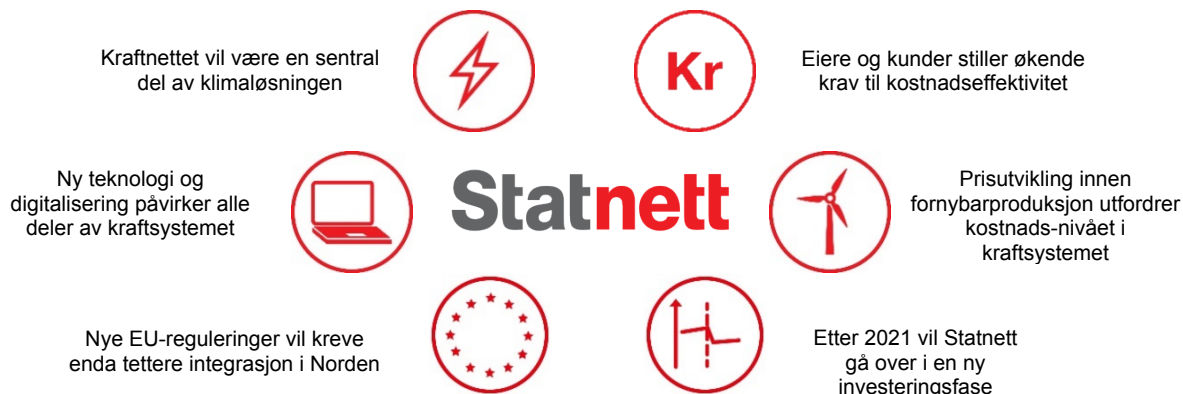
Oppmøte i styremøter

Styret hadde et oppmøte på 99,9 prosent i 2017. Tabellen under viser det enkelte styremedlems oppmøte i styremøter samt underutvalg.

Endring i styret

Det har ikke vært noen endringer i styret i 2017.

	Styret (9 møter)	Revisjonsutvalget (8 møter)	Prosjektutvalget (9 møter)	Kompensasjons- utvalget (4 møter)
Per Hjorth (Styrets leder)	9			
Synne Larsen Homble (nestleder styret, leder kompensasjonsutvalget)	8			4
Maria Sandsmark	9		9	4
Egil Gjesteland (leder prosjektutvalget)	9		9	
Kirsten Indgjerd Værdal	9	7		
Einar A. Strømsvåg (leder revisjonsutvalget)	9	8		
Steinar Jøråndstad	9		9	
Karianne Burhol	9	8		
Nils Ole Kristensen	9			4

Fremtidsutsikter

Kraftnettet vil være en sentral del av fremtidens klimaløsninger. Økt utbygging av fornybar energi og bruk av elektrisitet på nye områder bidrar til at Norge kan nå sine klimamål. Samtidig gir denne utviklingen større variasjon i produksjon og forbruk, slik at behovet for overføringskapasitet øker. Når elektrisitet brukes til stadig flere formål, øker også samfunnets avhengighet av sikker strømforsyning. For å opprettholde et effektivt transmisjonssystem vil det være avgjørende å se alle TSOenes virkemidler i sammenheng. En optimal balanse mellom nettiltak, digitalisering og markedsløsninger vil være avgjørende.

I 2021 vil Statnett ha gjennomført store deler av den planlagte utbyggingen av transmisjonsnettet, hovedsakelig bestående av en rekke megaprojekter og nye utbygginger. Etter 2021 vil investeringsomfanget reduseres og endre karakter til i hovedsak å bestå av fornyings- og reinvesteringer-prosjekter. Økt utnyttelse av eksisterende nett, sammen med en kostnadseffektiv gjennomføring av nødvendige reinvesteringer, vil stå sentralt.

Klimamål og fallende kostnader for vind- og solkraft betyr fortsatt utbygging av fornybar energi i EU og Norden. Økt kraftutveksling og mer variabel fornybar kraftproduksjon øker behovet for balansering i det nordiske synkronområdet. Effektive og automatiserte system- og markedsløsninger, og styrket nordisk samarbeid er nødvendig. Dette er i tråd med utviklingen av regelverket i EU som går i retning av enda tettere integrasjon av systemdriften regionalt, og en tydeligere rolle for lokale nettselskap (DSO). For å møte den utfordringen er Energinet, Svenska kraftnät, Fingrid og Statnett enige om en ny modell for balansering. Modellen gir selskapet et tydelig ansvar for balansen i sine områder. Svenska kraftnät og Statnett vil ha en koordinerende rolle i denne balanseringen.

De norske nettselskapene har til sammen planer om å investere 140 milliarder kroner de neste ti årene. Dette vil gi en klar økning i nettleien til forbrukerne, noe som kan være utfordrende når prisene på alternativer går ned.

Statnett skal bidra til et konkurransedyktig kraftsystem gjennom utflating av transmisjonsnettstariffen når de store investeringene er gjennomført. Dette skal oppnås ved økt utnyttelsesgrad av nettet gjennom videre elektrifisering av samfunnet, og nytt forbruk, i kombinasjon med økt kostnadseffektivitet gjennom digitalisering og smarte teknologiske løsninger.

Statnett vil utvikle en tariffmodell som gir tydeligere prissignaler til produksjon og forbruk. Sammen med bruk av prisområder, er målet å sørge for en effektiv utvikling og utnyttelse av nettet.

40 prosent av installert produksjonskapasitet i Norge er tilknyttet regional- og distribusjonsnett. Endret forbruksmønster og mer kraftutveksling gir nye utfordringer i planleggingen og driften av kraftsystemet. En rasjonell utvikling og utnyttelse av kraftsystemet forutsetter at alle aktører jobber sammen for å sikre at nettet har nok fleksibilitet på alle nivåer. Markedsløsninger som stimulerer til forbruksfleksibilitet er derfor viktig og stiller økt krav til koordinering og samhandling mellom Statnett og de lokale nettselskapene (DSOene) fremover.

Digitalisering og teknologiutvikling er en forutsetning for å realisere målet om et effektivt, smart og sikkert kraftsystem. Statnett vil satse på kompetanseutvikling av egne ansatte, fremtidsrettet lederutvikling og mer effektive og digitale arbeidsformer og prosesser. Statnett vil bruke smarte løsninger i anleggsforvaltningen, systemdriften og nettutviklingen, og forbedre og forenkle måten organisasjonen jobber på. FoU er viktig for å utvikle nye markedsløsninger, samt ny teknologi som kan anvendes i kommende utbyggingsprosjekter.

Statnett har en målsetting om å øke effektiviteten med 15 prosent innen utgangen av 2018, med utgangspunkt i kostnadsnivået i 2013. Effektivitetsprogrammet har gitt resultater i tråd med forventning. Det vil i 2018 utarbeides nye effektivitetsmålsettinger for de kommende årene, hvor økt innslag av sammenligninger mot andre selskaper blir sentralt.

Selskapskapital og utbytte

I 2014 fikk Statnett tilført 3,25 milliarder kroner i egenkapital med målsetting om å sikre minimum 25 prosent egenkapitalandel ved utgangen av 2017. Med dette har foretaket hatt en egenkapital som er tilpasset konsernets virksomhet og risikoprofil i perioden.

I forbindelse med tilførsel av ny egenkapital har det i henhold til Statnetts søknad ikke vært utbetalt utbytte for regnskapsåret 2013, og utbytteandel for regnskapsårene 2014, 2015 og 2016 ble satt til 25 prosent. I statsbudsjettet for 2017 ble det foreslått å opprettholde 25 prosent utbytte i ytterligere to år. For regnskapsåret 2017 er utbyttet foreslått til 25 prosent i tråd med regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2018.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3-3a bekrefter styret at årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Resultatdisponering

Statnett hadde et resultat etter skatt på 813 millioner kroner. Styret i Statnett foreslår et utbytte på 326 millioner kroner, tilsvarende 25 prosent av utbyttegrunnlaget. Utbyttegrunnlag er definert som konsernets årsresultat etter skatt, justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt. Det foreslåtte utbyttet er i henhold til vedtatt utbyttepolitikk for foretaket, og vurdert som forsvarlig ut fra Statnett sin egenkapital og likviditet.

Styret foreslår på denne bakgrunn følgende disponering av årsresultatet fra Statnett SF:

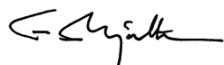
Til utbytte	326
Til opptjent annen egenkapital	402
Sum disponert	728

Erklæring fra styret og konsernsjef

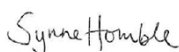
Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for 2017 er utarbeidet i samsvar med IFRS med tilleggsopplysninger som følger av regnskapsloven, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, og at opplysningene i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor.

Oslo, 12. april 2018

Styret i Statnett SF

Per Hjorth
Styrets leder

Synne Larsen Homble
Nestleder

Maria Sandsmark
Styremedlem

Egil Gjesteland
Styremedlem

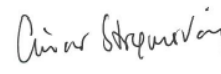
Kirsten Indgjerd Værdal
Styremedlem

Karianne Burhol
Styremedlem

Steinar Jøråndstad
Styremedlem

Einar Anders Strømsvåg
Styremedlem

Nils Ole Kristensen
Styremedlem

Auke Lont
Konsernsjef

Totalresultat

Morselskap		(Beløp i mill. kr)	Note	Konsern	
2016	2017			2017	2016
Driftsinntekter					
6 412	7 135	Driftsinntekter regulert virksomhet	4	7 103	6 446
338	359	Andre driftsinntekter	4	298	232
6 750	7 494	Sum driftsinntekter		7 401	6 678
Driftskostnader					
479	435	Systemtjenester	5	435	479
642	642	Overføringstap	5	642	642
921	962	Lønns- og personalkostnader	6, 7, 20	951	887
2 113	2 488	Avskrivning, amortisering og nedskrivning	8, 9	2 403	2 144
1 442	1 743	Andre driftskostnader	24	1 658	1 374
5 597	6 270	Sum driftskostnader		6 089	5 526
1 153	1 224	Driftsresultat		1 312	1 152
Finansinntekter/-kostnader					
330	492	Finansinntekter	10	443	292
667	823	Finanskostnader	10	779	661
-337	-331	Netto finansinntekter/-kostnader		-336	-369
816	893	Resultat før skattekostnad		976	783
Skattekostnad					
148	165	Skattekostnad	16	163	138
668	728	Årsresultat		813	645
Øvrige resultatelementer					
-	-6	Endringer i virkelig verdi for investeringer holdt for salg	25	-6	-
-22	-110	Endringer i virkelig verdi for kontantstrømsikringer	12, 25	-110	-22
3	23	Skatteeffekt	16, 25	23	3
-19	-93	Øvrige resultatelementer som resirkuleres gjennom resultatet i senere perioder		-93	-19
94	-293	Endringer i estimatavvik på pensjonsforpliktelser	7, 25	-293	94
-24	67	Skatteeffekt	7, 16, 25	67	-24
70	-226	Øvrige resultatelementer som ikke resirkuleres gjennom resultatet i senere perioder		-226	70
51	-319	Sum øvrige resultatelementer		-319	51
719	409	Totalresultat		494	696

Balanse

Morselskap				Konsern	
31.12.2016	31.12.2017	(Beløp i mill. kr)	Note	31.12.2017	31.12.2016
Eiendeler					
Anleggsmidler					
367	360	Immaterielle eiendeler	8	413	421
33 477	35 335	Varige driftsmidler	8	35 653	33 861
6 444	8 519	Anlegg under utførelse	9	13 393	8 473
1 221	2 318	Investering i datterselskaper	17	-	-
54	54	Investeringer i tilknyttet selskap	17	94	90
85	-	Pensjonsmidler	7	-	85
3 628	3 334	Finansielle anleggsmidler	11, 12, 14, 15	3 200	3 494
45 276	49 920	Sum anleggsmidler		52 753	46 424
Omløpsmidler					
2 728	6 244	Kunde- og andre kortsiktige fordringer	11, 12, 14, 15	3 563	1 288
315	652	Markedsbaserte verdipapirer	11, 12, 14, 15	1 086	731
1 798	870	Betalingsmidler	11	1 319	2 300
4 841	7 766	Sum omløpsmidler		5 968	4 319
50 117	57 686	Sum eiendeler		58 721	50 743
Egenkapital og gjeld					
Egenkapital					
5 950	5 950	Innskuddskapital		5 950	5 950
7 677	7 736	Opptjent annen egenkapital		8 061	7 917
-	-	Ikke-kontrollerende interesse		-	-
13 627	13 686	Sum egenkapital		14 011	13 867
Langsiktig gjeld					
1 145	902	Utsatt skatt	16	944	1 205
205	352	Pensjonsforpliktelse	7	354	207
521	578	Andre forpliktelse	21	578	521
25 957	35 377	Langsiktig rentebærende gjeld	11, 12, 13, 15	35 217	25 957
27 828	37 209	Sum langsiktig gjeld		37 093	27 890
Kortsiktig gjeld					
6 874	4 169	Kortsiktig rentebærende gjeld	11, 12, 13, 15	3 972	6 676
1 788	2 303	Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	11, 12, 13, 15	3 310	2 300
-	319	Betalbar skatt	16	335	10
8 662	6 791	Sum kortsiktig gjeld		7 617	8 986
50 117	57 686	Sum egenkapital og gjeld		58 721	50 743

Oslo, 12. april 2018
Styret i Statnett SF

Per Hjorth
Styrets leder

Synne Larsen Homble
Nestleder

Maria Sandsmark
Styremedlem

Egil Gjesteland
Styremedlem

Kirsten Indgjerd
Værdal
Styremedlem

Steinar Jøråndstad
Styremedlem

Einar Anders Strømsvåg
Styremedlem

Nils Ole Kristensen
Styremedlem

Karianne Burhol
Styremedlem

Auke Lont
Konsernsjef

Oppstilling av endringer i egenkapital

Morselskap				Konsern						
Innskutt kapital	Øvrige poster	Opptjent annen egenkapital	Sum egenkapital		Sum egenkapital	Ikke-kontrollereende interesse	Sum egenkapital henført eier i Statnett SF	Opptjent annen egenkapital	Øvrige poster	Innskutt kapital
				(Beløp i mill. kr)						
5 950	-159	7 474	13 265	01.01.2016	13 605	41	13 564	7 773	-159	5 950
-	-	668	668	Årsresultat	645	1	644	644	-	-
-	-19	70	51	Øvrige resultatelementer, note 25	51	-	51	70	-19	-
-	-	-357	-357	Vedtatt utbytte	-357	-	-357	-357	-	-
-	-	-	-	Kjøp datterselskap	-77	-42	-35	-35	-	-
5 950	-178	7 855	13 627	31.12.2016	13 867	-	13 867	8 095	-178	5 950
5 950	-178	7 855	13 627	01.01.2017	13 867	-	13 867	8 095	-178	5 950
-	-	728	728	Årsresultat	813	-	813	813	-	-
-	-93	-226	-319	Øvrige resultatelementer, note 25	-319	-	-319	-226	-93	-
-	-	-350	-350	Vedtatt utbytte	-350	-	-350	-350	-	-
5 950	-271	8 007	13 686	31.12.2017	14 011	-	14 011	8 332	-271	5 950

Kontantstrømoppstilling

Morselskap		(Beløp i mill. kr)	Note	Konsern	
2016	2017			2017	2016
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter					
816	893	Resultat før skattekostnad		976	783
33	-3	Tap/ gevinst(-) ved salg av anleggsmidler	8	-3	33
2 113	2 488	Avskrivning, amortisering og nedskrivning	8	2 403	2 144
-	-	Betalte skatter	16	-10	-8
336	375	Resultatførte renter	10	362	322
19	24	Mottatte renter	10	33	28
-340	-396	Betalte renter, eksklusiv byggelånsrenter	10	-396	-340
87	262	Endring i kundefordringer/leverandørgjeld	11, 14	76	345
-120	239	Endring i andre tidsavgrensningsposter	11	174	-72
2 944	3 882	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		3 615	3 235
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter					
14	88	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	8	88	14
-6 327	-8 262	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler, andre immaterielle eiendeler og anlegg under utførelse	8, 9	-10 661	-7 547
-142	-148	Utbetalte byggelånsrenter	9	-216	-171
-78	-	Utbetalinger ved kjøp av aksjer i datterselskap	17	-	-78
-270	-745	Utbetalinger ved kapitalinnskudd i datterselskap	17	-	-
-	9	Endring i investering i tilknyttede og andre selskaper	17	9	-
-6	-	Endring i langsiktige lånefordringer	11, 14	-	-14
-964	-1 942	Endring i kortsiktige lånefordringer	11, 14	-	-
29	19	Mottatt utbytte og konsernbidrag	10, 17	16	8
-7 744	-10 981	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-10 764	-7 788
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
9 159	12 549	Innbetalinger ved opptak av ny rentebærende gjeld	11, 13	12 549	9 159
-2 692	-5 801	Utbetalinger ved nedbetaling av rentebærende gjeld	11, 13	-5 801	-2 692
-941	105	Endring i sikkerhetsstillelser under CSA (Credit Support Annex)	11, 13	105	-941
137	818	Innbetalinger ved salg av markedsbaserte verdipapirer	11, 14	958	350
-149	-1 150	Utbetalinger ved kjøp av markedsbaserte verdipapirer	11, 14	-1 293	-362
-357	-350	Utbetalinger av utbytte		-350	-357
5 157	6 171	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		6 168	5 157
Netto kontantstrøm for perioden					
1 441	1 798	Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	11	2 300	1 696
1 798	870	Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	11	1 319	2 300

Inkludert i kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember 2017 er bundne midler med 241 millioner kroner i morselskapet og 242 millioner kroner i konsernet.

Ubenyttede trekkrettigheter på 10 200 millioner kroner er ikke inkludert i kontanter og kontantekvivalenter ovenfor.

Note 1 Regnskapsprinsipper

Statnett SF (morselskapet) er et norsk statsforetak som ble stiftet 20. desember 1991. Staten ved Olje- og energidepartementet er eiere. Foretaket har utstedt obligasjonslån som er notert på Oslo Børs. Hovedkontoret har adresse Nydalen allé 33, 0484 Oslo.

Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Konsernregnskapet og selskapsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med gjeldende International Financial Reporting Standards (IFRS), slik de er godkjent av EU, og den norske regnskapsloven.

Referanser til "IFRS" skal heretter bety referanser til IFRS-standardene som er godkjent av EU.

Regnskapene er utarbeidet basert på historisk kost-prinsippet, med følgende unntak:

- Alle derivater, alle finansielle eiendeler og forpliktelser klassifisert som "virkelig verdi over resultatet" eller "tilgjengelig for salg", regnskapsføres til virkelig verdi.
- Balanseført verdi på eiendeler og gjeld som er sikret, justeres for å registrere endringer i virkelig verdi som følge av sikringen.
- Eiendeler blir vurdert ved hver rapporteringsdato med tanke på verdifall. Hvis gjenvinnbart beløp på eiendelen er lavere enn balanseført verdi, blir eiendelen nedskrevet til gjenvinnbart beløp.

Konsolideringsprinsipper

Konsoliderte selskaper

Konsernregnskapet omfatter Statnett SF og datterselskaper der Statnett SF alene har kontrollerende eierandeler. Normalt antas Statnett SF å ha kontroll når direkte eller indirekte eierinteresser utgjør mer enn 50 prosent av de stemmeberettigede aksjene. Dersom Statnett eier mindre enn 100 prosent av stemmeberettigede aksjer, eller gjennom avtale har mindre enn 100 prosent av stemmene, blir det foretatt ytterligere vurdering av hvorvidt konsernet faktisk har kontroll.

Konsernregnskapet er utarbeidet med ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og andre hendelser under like forutsetninger. Klassifiseringen av poster i resultat og balanse er gjennomført etter ensartede definisjoner. Utarbeidelse av konsernregnskapet skjer etter oppkjøpsmetoden og viser konsernet som om det var én enhet. I konsernregnskapet er alle mellomværender og interne transaksjoner mellom selskaper innenfor konsernet eliminert.

Kostprisen på aksjer i datterselskaper er eliminert mot egenkapitalen på oppkjøpstidspunktet. Merverdier utover den balanseførte egenkapital i datterselskaper fordeles til de eiendeler og gjeldsposter som merverdien kan knyttes til. Den del av kostprisen ved kjøp av virksomhet som ikke kan tilskrives bestemte eiendeler, presenteres som goodwill.

Statnett SFs Pensjonskasse er ikke en del av konsernet. Innskutt egenkapital i pensjonskassen er vurdert til virkelig verdi, og klassifisert som finansielt anleggsmiddel.

Felleskontrollerte ordninger

En felleskontrollert ordning er en ordning der to eller flere parter har felles kontroll, og hvor det er kontraktsmessig enighet om deling av kontroll over ordningen. "Felles kontroll" er den avtalte delingen av kontroll over en felleskontrollert ordning, som bare foreligger når beslutninger om relevante aktiviteter krever enstemmighet mellom de partene som deler kontrollen.

Felleskontrollert driftsordning

En "felleskontrollert driftsordning" er en felleskontrollert ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen, har rettigheter til eiendelene og ansvar for forpliktelsene knyttet til ordningen. Konsernet innregner sin andel av eiendeler, forpliktelser, inntekter og driftskostnader i tilknytning til sine interesser i felleskontrollerte driftsordninger.

Konsernet har felleskontrollerte driftsordninger knyttet til bygging og drift av utenlandskabler.

Investering i tilknyttet selskap

Tilknyttet selskap er selskaper der Statnett har betydelig innflytelse, dvs. kan påvirke finansielle og operasjonelle beslutninger i selskapet, men ikke har kontroll over selskapet. Normalt vil dette være selskaper hvor konsernet eier mellom 20 og 50 prosent av de stemmeberettigede aksjene.

Tilknyttede selskaper vurderes etter egenkapitalmetoden. Dette innebærer at konsernets andel av årets resultat etter skatt og avskrivninger på eventuelle merverdier resultatføres. Regnskapet i det tilknyttede selskap er omarbeidet til Statnetts regnskapsprinsipper i tråd med IFRS. I konsernbalansen er eierandel i tilknyttet selskap klassifisert som finansielle anleggsmidler til opprinnelig kostpris med tillegg av akkumulerte resultatandeler og fradrag for utbytte, og eventuelle nedskrivninger.

Note 1 Regnskapsprinsipper

Konsernet vurderer på hvert rapporteringstidspunkt om det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Hvis slike indikasjoner foreligger, testes investeringen for nedskrivning. Nedskrivning foretas dersom gjenvinnbart beløp (høyeste av virkelig verdi fratrukket salgskostnader og bruksverdi) er lavere enn balanseført verdi.

Kjøp/salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper

Ved kjøp og salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper er disse inkludert i konsernregnskapet for den del av året de har vært del av eller tilknyttet konsernet.

Investering i andre selskaper

Investering i selskaper hvor konsernet eier mindre enn 20 prosent av den stemmeberettigede aksjekapital, klassifiseres som "tilgjengelig for salg" og balanseføres til virkelig verdi dersom virkelig verdi kan måles pålitelig. Verdiendring føres under øvrige resultatелеmenter i totalresultatoppstillingen.

Investering i datterselskaper og tilknyttet selskap i Statnett SF (selskapsregnskapet)

Investeringer i datterselskaper og tilknyttet selskap behandles etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Avgitt konsernbidrag (netto etter skatt) tillegges kostpris på investering i datterselskap. Mottatt konsernbidrag og utbytte resultatføres som finansinntekt i den grad utbytte og konsernbidrag ligger innenfor opptjente resultater i eierperioden. Utbytte utover opptjente resultater i eierperioden behandles som reduksjon av aksjeinvesteringen. Konsernbidrag og utbytte regnskapsføres i det året det er vedtatt.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger innregnes i henhold til oppkjøpsmetoden. Anskaffelseskost er summen av virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet av eiendeler som overdras, gjeld som pådras eller overtas som vederlag for kontroll av den oppkjøpte virksomheten, samt kostnader som kan henføres direkte til virksomhetssammenslutninger.

Den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser som tilfredsstiller vilkårene for regnskapsføring under IFRS 3, innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Goodwill som oppstår ved oppkjøp, innregnes som en eiendel målt til overskytende av totalt overført vederlag og verdi av minoritetsinteresser i oppkjøpt selskap utover nettoverdi av oppkjøpte identifiserbare eiendeler og overtatte forpliktelser. Hvis konsernets andel av netto virkelig verdi av den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser etter revurdering overstiger totalt vederlag, innregnes det overskytende beløpet i resultatregnskapet umiddelbart.

Segmentrapportering

Statnett har identifisert sitt rapporteringssegment basert på hvilken risiko og avkastning som påvirker virksomheten. Basert på IFRS sin definisjon er det selskapets vurdering at man kun har ett segment. Virksomheten følges opp som ett geografisk segment. Datterselskaper kvalifiserer heller ikke som særskilte rapporteringspliktige virksomhetssegmenter etter kriterier i IFRS. Selskapet og konsernet rapporteres derfor som ett virksomhetssegment.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter inkluderer bankbeholdning. Kontantekvivalenter er kortsiktig likvide investeringer som omgående kan konverteres til kontanter med et kjent beløp, og med maksimal løpetid på tre måneder. Bundne midler består av ansattes skattetreksmidler som er bundet etter norsk lov, og depotkonto i forbindelse med kraftomsetning på kraftbørs.

Prinsipper for inntektsføring

Driftsinntekter måles til virkelig verdi og inntektsføres når de er opptjent, netto etter offentlige avgifter. Driftsinntekter rapporteres brutto og består av faktisk levert energi multiplisert med en tariffmodell fastsatt gjennom retningslinjer gitt av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). I de tilfeller hvor Statnett primært opptre som avregningsfunksjon knyttet til fellesnett og krafthandel, rapporteres dette netto.

Renteinntekter inntektsføres etterhvert som de opptjenes. Utbytte fra investeringer inntektsføres når utbyttet er vedtatt.

For kundeprosjekter anvendes løpende inntektsføring basert på måling av estimert virkelig verdi. Dette innebærer at inntektsføringen skjer etter hvert som arbeidet utføres etter fullføringsgraden. Fullføringsgraden fastsettes på grunnlag av forholdet mellom hittil påløpte utgifter for utført arbeid og de estimerte totale prosjektutgiftene. Inntekter inngår i andre driftsinntekter. Fakturerte og opptjente prosjektinntekter inngår i kundefordringer.

For prosjekter som forventes å gi tap, er hele det forventede tap kostnadsført.

Note 1 Regnskapsprinsipper

Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringene i utsatt skatt/-skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Netto utsatt skatt/-skattefordel er beregnet på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskaps- og skattemessige verdier og ligningsmessig underskudd til fremføring.

Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres, er utlignet. Utsatt skattefordel er oppført når det er sannsynlig at selskapet vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre skattefordelen. Utsatt skatt og -skattefordel som kan balanseføres, er balanseført til nominell verdi og oppført netto i balansen.

Eiendomsskatter resultatføres i regnskapsåret når faktura for kommende termin mottas fra kommunene. Disse klassifiseres under andre driftskostnader.

Klassifisering av poster i balansen

En eiendel klassifiseres som kortsiktig (omløpsmiddel) når den er knyttet til varekretsløpet, fordring som tilbakebetales innen ett år samt "eiendeler som ikke er bestemt til varig eie eller bruk for virksomheten". Andre eiendeler er anleggsmidler. Skillet mellom kortsiktig og langsiktig gjeld trekkes ved ett år til forfallstidspunktet. Første års avdrag på langsiktige lån er klassifisert som kortsiktig gjeld.

Anlegg under utførelse

Anlegg under utførelse balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle akkumulerte tap ved verdifall. Anlegg under utførelse blir ikke avskrevet.

Utbyggingsprosjekter starter med en mulighets- og alternativsstudie. Balanseføring starter når konklusjonen fra studien foreligger, og løsningsvalg for utbyggingen er gjort. På dette tidspunktet er konsesjon ikke oppnådd, og endelig investeringsbeslutning er ikke fattet. Erfaringer i Statnett viser at det er overveiende sannsynlig at prosjektet blir gjennomført hvis det først er gjort et løsningsvalg for utbyggingen.

Statnett er i gang med betydelige investeringer. I stor grad skjer det via egenregiprosjekter som balanseføres som anlegg under utførelse inntil driftsmidlet er klart til bruk. Prosjekter under utførelse verdivurderes per prosjekt ved indikasjoner på verdifall.

Det vurderes løpende om konsesjonsforhold eller andre årsaker betinger hel eller delvis nedskrivning av påløpte prosjektkostnader. Nedskrivninger reverseres dersom grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Renter i byggeperioden

Låneutgifter knyttet til egne anlegg under utførelse, balanseføres. Rentene beregnes ut fra en gjennomsnittlig innlånsrente og investeringens omfang, da finansieringen ikke er identifisert spesifikt til det enkelte prosjekt. Renter resultatføres gjennom avskrivninger basert på tilhørende eiendels forventede økonomiske levetid.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er balanseført til kostpris med fratrukk for akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Avskrivningene reduserer balanseført verdi av varige driftsmidler, eksklusive tomter, til estimert restverdi ved utløpet av estimert utnyttbar levetid. Driftsmidlene avskrives lineært fra det tidspunkt driftsmidlene var klare til bruk. Tilsvarende gjelder også driftsmidler anskaffet fra andre netteiere. Vesentlige komponenter av et driftsmiddel vurderes hver for seg for avskrivningsformål. Vesentligheten vurderes ut fra komponentenes kostpris i forhold til hele driftsmidlets kostpris.

Estimater på kostnader til fjerning av varige driftsmidler innregnes som en del av anskaffelseskostnaden på det tidspunktet konsernet anser å ha en juridisk eller faktisk forpliktelse til fjerning. Estimater vurderes til nåverdien av de utgiftene som forventes å påløpe på det fremtidige tidspunktet. Den årlige rentekostnaden som følge av at forpliktelsen er ett år nærmere oppgjør, kostnadsføres. Estimater kan senere bli endret som følge av endring i estimat for utgiftens størrelse, endring i forventet tidsplan og/ eller endring i diskonteringsrente. Endringene regnskapsføres som økning eller reduksjon av balanseført verdi på driftsmidlet. Dersom eventuell reduksjon er større enn balanseført verdi av driftsmidlet, resultatføres det overskytende. Hvis balanseført verdi økes, vurderer konsernet om dette er en nedskrivningsindikator på anleggsporføljen.

Gevinst eller tap ved salg eller utrangering av varige driftsmidler beregnes som differansen mellom salgsinntekt og driftsmidlets balanseførte verdi. Gevinst/tap ved salg resultatføres som annen driftsinntekt/-kostnad. Tap ved utrangering resultatføres som avskrivning, amortisering og nedskrivning.

Note 1 Regnskapsprinsipper

Erstatninger

Engangserstatninger i forbindelse med grunnverv og lignende inkluderes i kostpris på driftsmidlet. Løpende erstatninger utgjør mindre beløp og resultatføres i det året hvor erstatningen utbetales.

Vedlikehold/påkostning

Vedlikeholdskostnader resultatføres når de er påløpt. Det foretas ikke avsetninger knyttet til periodisk vedlikehold av nettet (transformatorstasjoner eller strømledninger/-kabler). Selv om vedlikeholdet er periodisk for den enkelte transformatorstasjon eller strømledning, anses det ikke periodisk for hele nettet ettersom hele nettet blir sett på som én kontantgenererende enhet.

Ved utskifting av driftsmidlet blir eventuell gjenværende regnskapsmessig verdi resultatført som tap ved utrangering. Kostnader som vesentlig forlenger driftsmidlets utnyttbare levetid og/eller øker kapasiteten, balanseføres.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler måles ved førstegangs innregning til anskaffelseskost. For immaterielle eiendeler som inngår i en virksomhetssammenslutning, er anskaffelseskost målt til virkelig verdi på transaksjonstidspunktet. I senere perioder regnskapsføres immaterielle eiendeler til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger. Immaterielle eiendeler med bestemt levetid amortiseres over utnyttbar levetid som vurderes minst en gang i året. Immaterielle eiendeler amortiseres lineært siden dette best reflekterer forbruket av eiendelene.

Goodwill

Goodwill amortiseres ikke, men testes årlig for verdifall. Nedskrivning foretas hvis balanseført verdi er lavere enn gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall, grupperes goodwill sammen med anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige kontantstrømmer (kontantgenererende enheter). Nedskrivning av goodwill kan ikke reverseres i senere perioder.

Nedskrivning av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler annet enn goodwill

Ved hvert rapporteringstidspunkt vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. Hvis det foreligger indikasjoner på verdifall, estimeres det gjenvinnbare beløpet for eiendelene for å vurdere eventuell nedskrivning. Estimater av gjenvinnbare beløp av eiendeler må delvis baseres på ledelsens vurderinger, herunder beregning av eiendelenes inntektsgenererende kapasitet og sannsynlighet for konsesjoner ved utbyggingsprosjekter. Endringer i omstendighetene og i ledelsens forutsetninger kan føre til nedskrivninger i de aktuelle perioder. Varige driftsmidler i morselskapet anses som én kontantgenererende enhet og vurderes samlet siden disse har én samlet inntektsramme i hvert selskap. I andre selskaper i konsernet vurderes hvert driftsmiddel individuelt.

Det gjenvinnbare beløpet er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved hjelp av en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedsvurderinger av tidsverdien av penger og risiko som er spesifikk for eiendelen.

Hvis det gjenvinnbare beløpet for et driftsmiddel (eller kontantgenererende enhet) anslås til å være lavere enn balanseført verdi, reduseres balanseført verdi av driftsmidlet (eller den kontantgenererende enhet) til gjenvinnbart beløp. Hvis et verdifall senere blir reversert, økes regnskapsført verdi av driftsmidlet (den kontantgenererende enhet) til revidert estimat av gjenvinnbart beløp, men begrenset til den verdien som ville vært regnskapsført hvis ikke driftsmidlet (eller den kontantgenererende enhet) hadde vært nedskrevet i tidligere år.

Leasing

Konsernet som utleier

Finansielle leieavtaler

Leieavtaler hvor leietaker overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, er finansielle leieavtaler. Konsernet presenterer utleide eiendeler som fordringer lik nettoinvesteringen i leiekontraktene. Konsernets finansinntekt fastsettes slik at det oppnås konstant avkastning på utestående fordringer over kontraktstiden. Direkte kostnader pådratt i forbindelse med å opprette leiekontrakten er inkludert i fordringen.

Operasjonelle leieavtaler

Note 1 Regnskapsprinsipper

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, ikke er overført konsernet, er klassifisert som operasjonelle leieavtaler. Konsernet presenterer eiendeler som er utleid, som anleggsmidler i balansen. Leieinntekten inntektsføres lineært over leieperioden. Direkte kostnader pådratt for å etablere den operasjonelle leieavtalen, er tillagt den utleide eiendelens balanseførte verdi, og blir kostnadsført i leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.

Konsernet som leietaker

Finansielle leieavtaler

Leieavtaler hvor konsernet overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, er finansielle leieavtaler. Ved leieperiodens begynnelse balanseføres finansielle leieavtaler til et beløp tilsvarende det laveste av virkelig verdi og minsteleiens nåverdi, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Ved beregning av leieavtalens nåverdi benyttes den implisitte rentekostnaden i leiekontrakten dersom det er mulig å beregne denne, i motsatt fall benyttes selskapets marginale lånerente. Direkte utgifter knyttet til etablering av leiekontrakten er inkludert i eiendelens kostpris.

Samme avskrivningstid benyttes som for selskapets øvrige avskrivbare eiendeler. Dersom det ikke foreligger en rimelig sikkerhet for at selskapet vil overta eierskapet ved utløpet av leieperioden, avskrives eiendelen over den korteste av leieavtalens løpetid og for eiendelens estimerte utnyttbare levetid.

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, ikke er overført konsernet, er klassifisert som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalingen klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktsperioden.

Forskning og utvikling

Utgifter til forskning kostnadsføres løpende. Forskning er en intern prosess som ikke gir opphav til selvstendige immaterielle eiendeler som genererer fremtidige økonomiske fordeler.

Utgifter knyttet til utviklingsaktiviteter blir balanseført i den grad produktet eller prosessen er teknisk og kommersielt gjennomførbar og konsernet har tilstrekkelige ressurser til å ferdigstille utviklingen. Utgifter som balanseføres, inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og en andel av direkte henførbare fellesutgifter. Balanseførte utviklingskostnader føres i balansen til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger.

Balanseførte utviklingskostnader avskrives lineært over eiendelens estimerte utnyttbare levetid.

Kundefordringer

Kundefordringer regnskapsføres til pålydende fratrukket eventuelle tap ved verdifall.

Betingede eiendeler og forpliktelser

Betingede forpliktelser er ikke regnskapsført i årsregnskapet. Det er opplyst om vesentlige betingede forpliktelser med unntak av betingede forpliktelser hvor sannsynligheten for forpliktelsen er lav.

Betingede eiendeler er ikke regnskapsført i årsregnskapet, men opplyst om dersom det foreligger en viss sannsynlighet for at fordeler vil tilflyte konsernet.

Mer-/mindreinntekter er betingede forpliktelser/eiendeler etter IFRS og balanseføres således ikke.

Utbytte (fra morselskapet)

Avgitt utbytte regnskapsføres i konsernets regnskap i den perioden det blir vedtatt i foretaksmøtet. Skjer vedtak og utbetaling i forskjellige perioder, henføres beløpet til kortsiktig gjeld inntil utbetaling finner sted.

Pensjoner og pensjonsforpliktelser

Konsernets forpliktelser knyttet til pensjonsordninger definert som ytelsesbaserte pensjonsplaner, vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent ved utgangen av rapporteringsperioden. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og aktuarmessige forutsetninger, aktuarmessig gevinst og tap, føres over øvrige resultatelementer i oppstillingen over totalresultatet.

Periodens netto pensjonskostnader presenteres som lønns- og personalkostnader. Konsernet har valgt å presentere netto rentekostnadselement som lønns- og personalkostnader da dette gir best informasjon knyttet til konsernets pensjonskostnader.

Note 1 Regnskapsprinsipper

Bidrag til innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres når de påløper. Ytelsesbaserte flerforetaksordninger der tilgjengelig informasjon ikke er tilstrekkelig til å regnskapsføre planen som en ytelsesplan, regnskapsføres som om den var en innskuddsordning.

Lån

Rentebærende lån er regnskapsført til mottatte midler, netto etter transaksjonskostnader. Lånene er deretter regnskapsført til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode, hvor forskjellen mellom netto midler og innløsningsverdi blir resultatført over låneperioden.

Finansielle instrumenter

Førstegangs måling av finansielle instrumenter gjøres til virkelig verdi på oppgjørsdagen, normalt til transaksjonspris.

- Finansielle eiendeler og forpliktelser som holdes med den intensjon å tjene på kortsiktige fluktusjoner i priser (holdt for handelsformål) eller som regnskapsføres i henhold til virkelig verdi-opsjon, er klassifisert som virkelig verdi over resultatet.
- Alle andre finansielle eiendeler, unntatt lån og fordringer utstedt fra selskapet, er klassifisert som tilgjengelig for salg.
- Alle andre finansielle forpliktelser er klassifisert som andre forpliktelser og regnskapsført til amortisert kost.

Gevinst eller tap som følge av endringer i virkelig verdi på finansielle investeringer klassifisert som tilgjengelig for salg blir regnskapsført som øvrig resultatelement inntil investeringen avhendes. Da vil akkumulert gevinst eller tap på det finansielle instrumentet, som tidligere er regnskapsført mot øvrige resultatelementer, bli reversert, og gevinst/tap vil bli resultatført.

Endringer i virkelig verdi på finansielle instrumenter klassifisert som virkelig verdi over resultatet (holdt for handelsformål eller virkelig verdi-opsjon), blir resultatført og presentert i finansinntekter/-kostnader.

Finansielle instrumenter innregnes i balansen når konsernet har blitt part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser. Finansielle instrumenter fjernes fra balansen når de kontraktmessige rettene eller pliktene er oppfylt, kansellert, utløpt eller overført. Finansielle instrumenter klassifiseres som langsiktige når forventet realisasjonsdato er mer enn tolv måneder etter balansedagen. Øvrige finansielle instrumenter klassifiseres som kortsiktige.

Motregning

Finansielle eiendeler blir motregnet tilhørende finansielle forpliktelser dersom det foreligger en juridisk håndhevbar rett til å motregne de innregnede beløpene og foretaket har til hensikt å enten gjøre opp eiendel og forpliktelse på netto grunnlag eller å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett. Statnett har p.t. ingen finansielle instrumenter som motregnes og presenteres netto i balanseoppstillingen.

Derivater

Derivater førstegangsinnregnes til virkelig verdi på datoen for inngåelse av avtalen og verdsettes deretter løpende til virkelig verdi. Derivater regnskapsføres som eiendeler eller gjeld, så lenge foretaket ikke har rett til og intensjon om å gjøre opp kontraktene netto. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi av derivater som ikke fyller vilkårene for sikringsbokføring, resultatføres.

Innebygde valutaderivater i kontrakter skilles ut og måles separat.

Det er inngått CSA-avtale (Credit Support Annex) med de største derivatmotpartene. Dette innebærer sikkerhetsstillelse av inngåtte derivater ved ukentlige oppgjør av urealiserte mer-/mindreverdi. Urealiserte gevinster medfører at Statnett mottar oppgjør som øker Statnetts bankbeholdning og kortsiktig gjeld. Tilsvarende vil urealiserte tap medføre at Statnett utbetaler oppgjør til våre motparter, noe som reduserer bankbeholdningen og øker kortsiktig fordringer.

Sikring

Ved inngåelsen av et sikringsforhold utpeker og dokumenterer konsernet formelt sikringsforholdet som konsernet vil anvende sikringsregnskapsføring på, samt hvilken risiko som sikres og strategien for sikringen. Dokumentasjonen omfatter identifikasjon av sikringsinstrumentet, objektet eller transaksjonen som sikres, arten av risiko som sikres, og hvordan konsernet vil vurdere sikringsinstrumentets effektivitet i å motvirke eksponeringen for endringer i det sikrede objektets virkelige verdi eller kontantstrømmer som kan henføres til den sikrede risikoen. Slike sikringer forventes å være svært effektive i å motvirke endringer i virkelig verdi eller kontantstrømmene til det identifiserte objektet, dvs. at sikringseffektiviteten forventes å være innenfor intervallet 80-125 prosent. Effektiviteten til sikringene må kunne måles pålitelig, og vurderes løpende for å avgjøre om de faktisk har vært svært effektive i hele regnskapsperioden de skal dekke.

Note 1 Regnskapsprinsipper

Sikringer som oppfyller vilkårene for sikringsbokføring, regnskapsføres slik:

Virkelig verdi-sikringer

Endring av virkelig verdi på derivatet utpekt som sikringsinstrument resultatføres løpende. Endring i virkelig verdi på sikringsobjektet resultatføres tilsvarende.

For virkelig verdi-sikringer av objekter som regnskapsføres til amortisert kost, amortiseres verdiendringen i resultatregnskapet over den gjenværende perioden til forfall.

Konsernet avbryter virkelig verdi-sikring dersom (1) sikringsinstrumentet er forfalt, solgt, terminert eller utøvd, (2) sikringen ikke oppfyller vilkårene for sikringsbokføring eller (3) konsernet av andre grunner opphever sikringen.

Konsernet bruker virkelig verdi-sikring primært for å sikre renterisikoen for fastrentelån og valutarisikoen for rentebærende gjeld. Det gjennomføres også virkelig verdi-sikring ved spesifikke anskaffelser i utenlandsk valuta til investeringsprosjekter. Urealisert gevinst/tap for virkelig verdi-sikringen (valutaterminene) reduserer/øker kostpris på investeringene ved realisasjon.

Kontantstrømsikring

Kriteriet for kontantstrømsikring er at den forestående transaksjonen må være sannsynlig, og at løpende evaluering viser at sikringen har vært effektiv. Den effektive delen av endringer i virkelig verdi på sikringsinstrumentet regnskapsføres som øvrig resultatelement, mens den ineffektive delen resultatføres løpende som andre driftskostnader.

Beløp som først er regnskapsført som øvrig resultatelement, reklassifiseres og bokføres som finansinntekt eller -kostnad når den sikrede transaksjonen gjennomføres.

Hvis den forventede fremtidige transaksjonen ikke lenger forventes gjennomført, blir beløp som tidligere er ført som øvrig resultatelement, ført som finansinntekt eller -kostnad. Hvis sikringsinstrumentet utløper eller selges, termineres eller utøves, eller Statnett velger å oppheve sikringsforholdet, til tross for at den sikrede transaksjonen forventes å inntreffe, forblir akkumulerte gevinster eller tap som øvrig resultatelement og innregnes i resultatregnskapet når transaksjonen gjennomføres.

Konsernet bruker kontantstrømsikringer primært for å sikre renterisikoen for lån med flytende rente.

Valuta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner, som også er morselskapets funksjonelle valuta. Samtlige konsernselskaper har norske kroner som funksjonell valuta.

Ettersom alle selskaper i konsernet har samme funksjonelle valuta, oppstår det ingen omregningsdifferanser ved konsolidering av konsernselskapene.

Transaksjoner i utenlandsk valuta regnskapsføres til dagskurs på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter i valuta som måles til anskaffelseskost, omregnes til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter i valuta som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden og presenteres som finansposter.

Langsiktig rentebærende gjeld i valuta knyttes sammen med rente- og valutabytteavtaler (swap) og behandles som opplåning i norske kroner.

Avsetninger

Avsetninger regnskapsføres når konsernet har en gjeldende forpliktelse (rettslig eller antatt) som følge av en hendelse som har skjedd, og det kan sannsynliggjøres (mer sannsynlig enn ikke) at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av forpliktelsen, samt at beløpets størrelse kan måles pålitelig. Avsetninger gjennomgås ved hver balansedato, og nivået reflekterer det beste estimatet for forpliktelsen. Ved vesentlig tidseffekt er forpliktelsen regnskapsført til nåverdi av fremtidige forpliktelser.

Offentlig tilskudd

Note 1 Regnskapsprinsipper

Tilskudd fra myndighetene er ikke regnskapsført før det foreligger rimelig sikkerhet for at konsernet vil møte betingelsene som er fastsatt i forbindelse med mottak av tilskuddene, og at tilskuddene vil bli mottatt. Tilskudd blir regnskapsført som fradrag i den kostnad den er ment å dekke.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon om konsernets posisjoner på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker posisjon på balansedagen, men som vil påvirke konsernets posisjon i fremtiden, er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Note 2 Endringer i regnskapsprinsipper og nye regnskapsstandarder

Nye relevante standarder i år

Konsernet har implementert følgende standarder og endringer for første gang med virkning for 2017-regnskapet:

IAS 7 Oppstilling over kontantstrømmer: tillegg om noteopplysninger

Tilleggene til IAS 7 er en del av IASBs note-initiativ og hjelper brukere av regnskapet til bedre å forstå endringer i foretakets gjeld. Tilleggene krevet at foretaket gir noteopplysninger om endringer i gjeld som oppstår som følge av finansielle aktiviteter, både endringer som oppstår som følge av kontantstrømmer og som ikke oppstår som følge av kontantstrømmer (slik som valutagevinster eller –tap).

Endringer i standarder og fortolkninger med fremtidig ikrafttredelsestidspunkt

Standardene og fortolkningene som er vedtatt frem til tidspunkt for avleggelse av konsernregnskapet, men hvor ikrafttredelsestidspunkt er frem i tid, er oppgitt under. Konsernets intensjon er å implementere de relevante endringene på ikrafttredelsestidspunktet.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

Standarden innebærer endringer knyttet til klassifisering og måling, sikringsbokføring og nedskrivning og vil erstatte IAS 39 Finansielle instrumenter - innregning og måling. Endringene trer i kraft fra og med regnskapsåret 2018.

Standarden skal implementeres retrospektiv, med unntak av sikringsbokføring, men det er ikke krav om å utarbeide sammenligningstall. Reglene for sikringsbokføring skal hovedsakelig implementeres prospektivt med noen få unntak.

Konsernet har vurdert regnskapsmessige effekter av IFRS 9. Standarden vil ikke medføre endringer i klassifisering og måling av konsernets finansielle eiendeler. Heller ikke endrede nedskrivningsregler vil medføre vesentlige effekter, da nedskrivninger av fordringer historisk har vært av begrenset omfang. En mer prinsipiell tilnærming til sikringsbokføring innebærer krav om tettere sammenheng mellom risikostyringsstrategi og faktisk risikostyring. Dette kan åpne for flere sikringsrelasjoner uten at foretaket ser behov for andre typer sikringsinstrumenter enn vi har i dag. Forenklete krav til effektivitetstesting der krav til retrospektiv, kvantitativ testing av sikringseffektivitet innenfor fastsatte effektivitetsintervall erstattes med mer kvalitativ prospektiv sikringsvurdering og vil kunne innebære at sikringsforhold i mindre grad avbrytes på grunn av ineffektivitet. Forenklingen vil for øvrig ikke medføre vesentlige endringer da ineffektivitet fremdeles må måles og bokføres. På grunn av betydelige økte krav til tilleggsopplysninger i noter har konsernet identifisert behov for endring i interne rapporteringsrutiner for å tilfredsstille de nye kravene. Konsernet har gjennom året tydeliggjort sin risikostyringsstrategi for å bedre sammenhengen med faktisk risikostyring. Konsernet er også i ferd med å endre sine bokføringsrutiner for sikringsbokføring for å kunne møte økte opplysningskrav i 2018. Endrede bokføringsrutiner vil implementeres i 2018.

IFRS 15 Inntekter fra kundecontrakter

Standarden erstatter alle eksisterende standarder og fortolkninger for inntektsføring. Kjerneprinsippet i IFRS 15 er at inntekter innregnes for å reflektere overføringen av avtalte varer eller tjenester til kunder, og da til et beløp som gjenspeiler vederlaget selskapet forventer å ha rett til i bytte for disse varene eller tjenestene. Standarden gjelder med noen få unntak, alle inntektsbringende kontrakter med kunder og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler (f.eks. salg av eiendom, anlegg og utstyr). IFRS 15 skal implementeres enten ved bruk av full retrospektiv eller modifisert metode. Endringene trer i kraft fra og med regnskapsåret 2018.

Konsernet vil implementere standarden fra 1. januar 2018 etter den modifiserte metoden.

Konsernet har identifisert at salg av programvarelisenser vil medføre en positiv egenkapitaleffekt på om lag 35 millioner kroner ved implementering 1. januar 2018 som følge av endret tidspunkt for innregning av inntekten. Utover dette har konsernet ikke identifisert effekter for innregning og måling av inntekter fra kundecontrakter.

En betydelig andel av Statnetts inntekter er regulert av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som fastsetter en årlig inntektsramme. Således vil det oppstå differanser mellom årets faktiske inntekter og endelig tillatt inntekt i henhold til årets inntektsramme (mer- og mindreinntekt). Ettersom mer- og mindreinntekt kun kan gjøres opp gjennom Statnetts fremtidige leveranser, anses ikke mer- og mindreinntekt å tilfredsstille eiendels- og gjeldsdefinisjonen i IFRS-rammeverket. Implementering av IFRS 15 vil således ikke medføre endringer på inntektsføring for driftsinntekter regulert virksomhet.

IASB arbeider med en ny standard «rate regulated assets» som vil kunne medføre endringer i inntektsføringsprinsipper ved balanseføring av mer- og mindreinntekt. Standarden er dog ikke godkjent eller vedtatt på tidspunktet for avleggelse av Statnett sitt konsernregnskap for 2017, og det er usikkert om og når den vil tre i kraft.

IFRS 16 Leieavtaler

Note 2 Endringer i regnskapsprinsipper og nye regnskapsstandarder

IASB vedtok i 2016 ny standard for leieavtaler. IFRS 16 erstatter eksisterende IFRS-standard for leieavtaler, IAS 17 Leieavtaler. Den nye standarden krever at leietager skal innarbeide alle vesentlige leieavtaler med varighet over et år i balansen. Leietager skal innarbeide en forpliktelse til å betale leie samt tilhørende «rett til bruk eiendel» for bruk av underliggende eiendel over leieperioden. Etter IFRS 16 vil det for leietager ikke lenger være et skille mellom finansielle og operasjonelle leieavtaler. For utleier viderefører IFRS 16 i det alt vesentlige eksisterende prinsipper i IAS 17. Den nye standarden trer i kraft fra 1. januar 2019 og Statnett vil implementere standarden fra dette tidspunktet.

Statnett eier i all hovedsak sine driftsmidler, men har enkelte leieavtaler knyttet til leie av grunn, lokaler og fiberkabler. Disse leieavtalene er klassifisert som operasjonelle leieavtaler i henhold til dagens standard for leieavtaler (IAS17). Leie av driftsmidler belastes regnskapet etter hvordan driftsmidlet brukes. Leieavtaler som direkte kan henføres til et bestemte prosjekter inngår i prosjektkostnaden, mens øvrige leiekostnader inngår i andre driftskostnader.

Ved implementeringen vil Statnett legge modifisert retrospektiv metode uten omarbeidelse av sammenligningstall til grunn. Implementeringseffekt tas mot inngående balanse 1. januar 2019 ved at verdien av eiendelene (bruksrett) settes lik tilsvarende verdi av leieforpliktelsene. Implementering er vurdert å medføre en økning konsernets totalbalanse med under 1 prosent, som følge av balanseføring av de fremtidige leieforpliktelsene og en tilhørende «rett til bruk-eiendel».

IFRIC 22 Foreign Currency Transactions and Advance Consideration

Fortolkningen klargjør hvilken valutakurs som skal brukes for å måle inntekter (eller kostnader) når vederlaget er mottatt (eller betalt) på forskudd. Den krever anvendelse av valutakursen på tidspunktet vederlaget, dvs forskuddsbetalingen, er mottatt (eller betalt). Dersom transaksjonen utøves i flere trinn (for eksempel ved flere betalinger), skal transaksjonstidspunktet fastsettes for hvert av de ulike trinnene.

Konsernets praksis er fra tidligere av allerede i tråd med fortolkningen.

Note 3 Regnskapsestimer og forutsetninger

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen utarbeider vurderinger og estimer og tar forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette påvirker regnskapsførte beløp for eiendeler og gjeld på balansedagen, samt rapportering av betingede eiendeler og forpliktelser, og rapporterte inntekter og kostnader i perioden.

Enkelte beløp som påvirker konsernets regnskap, må estimeres. Det krever at ledelsen må ta forutsetninger med hensyn til verdier eller usikre forhold på tidspunktet for utarbeidelse av regnskapet. Sentrale regnskapsestimer er estimer som er viktig for presentasjonen av konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever ledelsens subjektive og komplekse vurderinger, ofte relatert til forhold beheftet med usikkerhet. Ledelsen vurderer slike estimer løpende ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjoner med eksperter, trender, prognoser og andre metoder som ledelsen anser som rimelige i de enkelte tilfeller.

Vesentlige poster knyttet til bruk av estimer for Statnett er relatert til:

Regnskapspost	Note	Estimat/forutsetninger	Konsern
			Balansført verdi
Andre immaterielle eiendeler	8	Estimat på gjenvinnbart beløp og gjenværende utnyttbar levetid	361
Varige driftsmidler	8	Estimat på gjenvinnbart beløp og gjenværende utnyttbar levetid	35 653
Pensjonsforpliktelser	7	Økonomiske og demografiske forutsetninger	354
Fjerningsforpliktelser	21	Estimat på kostnad for fjerning, tidspunkt for fjerning og prisstigning frem til fjerning	547

Note 4 Driftsinntekter

Driftsinntekter regulert virksomhet

Statnetts inntekter kommer i hovedsak fra virksomhet som er regulert av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Statnetts faktiske driftsinntekter fra den regulerte virksomheten kommer fra tariffinntekter i transmisjons- og distribusjonsnett samt flaskehalsinntekter.

På grunn av differansen mellom årets faktiske inntekter og endelig tillatt inntekt, som NVE fastsetter etter årets utløp, vil det årlig oppstå avvik mellom Statnetts faktiske driftsinntekter fra den regulerte virksomheten og Statnetts tillatte inntekt. Avviket kalles mer- eller mindreinntekt, og rapporteres som en del av underliggende resultat, men ikke i IFRS-resultatet. Merinntekt oppstår når faktiske driftsinntekter er høyere enn tillatt inntekt i det enkelte år. Mindreinntekt innebærer at foretakets faktiske driftsinntekter er lavere enn tillatt inntekt.

Forskrift fra NVE krever at merinntekt, tillagt renter, tilbakeføres kundene i form av reduksjon i fremtidige tariff, mens mindreinntekt, tillagt renter, kan hentes inn fra kundene i form av økning i fremtidige tariff. Forpliktelsen til å redusere fremtidige tariff samt muligheten til kreve inn økte tariff oppfyller ikke IFRS krav til balanseføring, og representerer derfor en betinget forpliktelse eller fordring. Årlig endring i disse postene vil derfor heller ikke inngå i resultatregnskapet.

Tillatt inntekt – monopolvirksomhet

Statnett eier overføringsanlegg og er det systemansvarlige nettselskapet. Denne virksomheten er monopolregulert. Det innebærer at NVE årlig setter en øvre grense for Statnetts inntekt, såkalt tillatt inntekt. Grunnlaget for Statnetts tillatte inntekter er inntektsrammen. Inntektsramme baseres på kostnader, inkludert kapitalkostnader, fra to år tilbake i tid. Videre er overføringstap og årets systemdriftskostnader inkludert. Overføringstap i inntektsrammen, fastsettes ved at faktisk målt tap i MWh fra to år tilbake i tid verdsettes til en regulert referansepris basert på elspotpris i inntektsrammeåret. Inntektsrammen til Statnett normeres for at foretaket skal ha insentiver til effektiv drift. Utover inntektsrammen består Statnetts tillatte inntekt av følgende tillegg: Årets eiendomsskatt, transittkostnad og tillegg for investeringer. Tillegg for investeringer sørger for at kapitalkostnader reflekteres i tillatt inntekt fra det året investeringer settes i drift. Statnetts tillatte inntekt justeres også for samfunnets avbruddskostnader gjennom KILE (kvalitetsjustert inntektsramme ved ikke levert energi).

Tariffinntekter

Statnett er operatør av transmisjonsnett og to regionale fellesnett. Som operatør er Statnett ansvarlig for å fastsette årlige tariff i det enkelte fellesnett.

Statnett har som operatør for transmisjonsnett og to regionale fellesnett ansvar for å fakturere brukerne for de tjenestene de mottar. Faktureringen skjer på grunnlag av en tariffmodell som er utarbeidet i henhold til retningslinjer gitt av NVE. Prissystemet består av faste ledd og variable ledd; energiledd. Faste ledd faktureres jevnt over året, mens energileddet faktureres i takt med kundens målte innmating og uttak fra nettet.

Note 4 Driftsinntekter

Driftsinntekter regulert virksomhet

Fordeling av inntekter mellom distribusjonsnett (D-nett) og transmisjonsnett (T-nett)

(Beløp i mill. kr)

Morselskap

Driftsinntekter	D-nett	T-nett	Sum 2017	D-nett	T-nett	Sum 2016
Tariffinntekt faste ledd produksjon	50	1 612	1 662	46	1 481	1 527
Tariffinntekt faste ledd forbruk	133	3 769	3 901	139	3 082	3 221
Andre leieinntekter	-	125	125	-	114	114
Tariffinntekt energiledd	3	652	655	-10	676	666
Flaskehalsinntekter	-	1 030	1 030	-	1 170	1 170
Inntekter til øvrige eiere i fellesnettene	-69	-169	-238	-51	-235	-286
Sum driftsinntekter regulert virksomhet	117	7 019	7 135	124	6 288	6 412

Tillatt inntekt

Inntektsramme uten nettap	127	5 534	5 661	119	5 001	5 120
Inntektsramme nettap	14	682	696	11	594	605
Tillegg til inntektsramme	10	1 414	1 424	-14	1 700	1 686
Sum tillatt inntekt	151	7 630	7 781	116	7 295	7 411

Statnett hadde i 2017 en mindreinntekt på 646 millioner kroner (999 millioner kroner i 2016) som ikke er inntektsført.

Dette er differansen mellom Driftsinntekter regulert virksomhet og Tillatt inntekt, og som rapporteres som en del av underliggende resultat.

Mer-/mindreinntekt - årets endringer og samlet saldo

	D-nett	T-nett	Sum 2017	D-nett	T-nett	Sum 2016
Årets ikke regnskapsførte mer-/mindreinntekt (-/+)	35	611	646	-8	1 007	999
Årets ikke regnskapsførte avsetning renter mer- /mindre inntekt (-/+)	-	-	-	-	-12	-12
Årets ikke regnskapsførte justeringer tidligere mer-/mindreinntekt (-/+)	-	-	-	-	16	16
Årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt (-/+)	35	611	646	-8	1 011	1 003
Saldo mer-/mindreinntekt (-/+), inkl. renter 01.01.	13	-356	-343	21	-1 367	-1 346
Endret saldo for mer-/mindreinntekt (-/+), inkl. renter	35	611	646	-8	1 011	1 003
Saldo mer-/mindreinntekt (-/+) inklusiv renter 31.12.	48	255	303	13	-356	-343

Note 4 Driftsinntekter

Konsern

Driftsinntekter	D-nett	T-nett	Sum 2017	D-nett	T-nett	Sum 2016
Tariffinntekt faste ledd produksjon	50	1 612	1 662	46	1 481	1 527
Tariffinntekt faste ledd forbruk	133	3 769	3 901	139	3 082	3 221
Andre leieinntekter	-	125	125	-	114	114
Tariffinntekt energiledd	3	652	655	-10	676	666
Flaskehalsinntekter	-	1 030	1 030	-	1 170	1 170
Inntekter til øvrige eiere i fellesnettene	-69	-202	-271	-51	-201	-252
Sum driftsinntekter regulert virksomhet	117	6 986	7 102	124	6 322	6 446

Tillatt inntekt

Inntektsramme uten nettap	127	5 502	5 629	119	5 033	5 152
Inntektsramme nettap	14	682	696	11	594	605
Tillegg til inntektsramme	10	1 414	1 424	-14	1 702	1 688
Sum tillatt inntekt	151	7 598	7 749	116	7 329	7 445

Statnett-konsernet hadde i 2017 en mindreinntekt på 646 millioner kroner (999 millioner kroner i 2016) som ikke er inntektsført. Dette er differansen mellom Driftsinntekter regulert og Tillatt inntekt virksomhet, og som rapporteres, som en del av underliggende resultat.

Mer-/mindreinntekt - årets endringer og samlet saldo

	D-nett	T-nett	Sum 2017	D-nett	T-nett	Sum 2016
Årets ikke regnskapsførte mer-/mindreinntekt (-/+)	35	611	646	-8	1 007	999
Årets ikke regnskapsførte avsetning renter mer- /mindre inntekt (-/+)	-	-	-	-	-12	-12
Årets ikke regnskapsførte justeringer tidligere mer/mindreinntekt (-/+)	-	-	-	-	16	16
Årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt (-/+)	35	611	646	-8	1 011	1 003
Saldo mer-/mindreinntekt (-/+), inkl. renter 01.01.	13	-356	-343	21	-1 367	-1 346
Endret saldo for mer-/mindreinntekt (-/+), inkl. renter	35	611	646	-8	1 011	1 003
Saldo mer-/mindreinntekt (-/+) inklusiv renter 31.12.	48	255	303	13	-356	-343

Note 4 Driftsinntekter

Driftsresultat innenfor og utenfor nettvirksomheten

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
1 065	1 167	Driftsresultat innenfor nettvirksomheten	1 126	1 066
88	57	Driftsresultat utenfor nettvirksomheten	186	86
1 153	1 224	Sum driftsresultat	1 312	1 152

Grunnlag for avkastning på investert nettkapital

Avkastningsgrunnlag er definert som gjennomsnittet av inngående og utgående saldo for investert nettkapital, tillagt en prosent for netto arbeidskapital. Investert nettkapital er gitt ved førstegangs historisk anskaffelseskostnad. Andel av felles driftsmidler er inkludert.

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
31 763	34 678		34 678	31 858

Avkastning på investert nettkapital

Avkastning er definert som driftsresultat sett i forhold til avkastningsgrunnlaget. Regnskapsmessig driftsresultatet er gitt ved årlig tillatt inntekt for eget nett fratrukket kostnader i eget nett. Avviket forklares med årets endring i ikke-regnskapsført mer-/mindreinntekt.

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Avkastning i prosent)	2017	2016
6%	5%		5%	6%

Andre driftsinntekter

Andre driftsinntekter er inntekter utenfor den regulerte virksomheten og består blant annet av konsulentoppdrag for eksterne, bygging for distribusjonsnettseiere (kundeprosjekter) og leieinntekter.

Balanseavregning (Kraftkjøp og –salg)

Statnett SF er i konsesjon utpekt som avregningsansvarlig i Norge. Med dette er Statnett gitt et nasjonalt ansvar for å koordinere måling og avregning av all kraftomsetning og sørge for at all innmating og alt uttak av elektrisk energi blir korrekt avregnet slik at det oppnås økonomisk balanse i kraftmarkedet. Den 1. mai 2017 ble nordisk balanseavregning satt i drift og eSett Oy overtok det operative ansvaret for balanseavregningen på vegne av Statnett SF. Dette inkluderer blant annet beregning av ubalanser, fakturering samt å påse at aktørene stiller tilfredsstillende sikkerhet til enhver tid. Avregningsansvarlig sin virksomhet er gebyrfinansiert. Gebyrene skal også dekke en bestemt andel av systemdriftskostnadene.

Inntektene for avregningsansvarlig utgjorde 76 millioner kroner, herav gebyrinntekter på 38 millioner kroner i 2017.

Note 5 Systemtjenester og overføringstap

Systemtjenester

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
16	10	Netto balanse- og effektkraft	10	16
85	87	Primærreserver	87	85
7	13	Sekundærreserver	13	7
76	66	Tertiærreserver	66	76
109	110	Transittkostnader	110	109
146	110	Spesialregulering	110	146
40	39	Øvrige systemtjenester	39	40
479	435	Sum systemtjenester	435	479

Systemtjenester er kostnader knyttet til Statnetts ansvar for å opprettholde momentan balanse i kraftnettet og for å sikre tilfredsstillende leveringskvalitet, definert i forskrift om systemansvar (FoS).

Frekvensen i strømmettet skal være 50 Hz, og det er Statnett som systemansvarlig operatør sin oppgave å sørge for at frekvensen holdes stabil. Kravet om reservekapasitet for reguleringsformål skilles i primær-, sekundær- og tertiærreserver.

Primærreserver

Primærreguleringen er automatisk og trer i kraft momentant ved frekvensendringer i strømmettet. Dette skjer ved hjelp av en på forhånd avtalt reservekapasitet. Kravet om reservekapasitet for reguleringsformål legger begrensninger på produsentene ved at de ikke kan produsere og selge full kapasitet på alle sine generatorer. Primærreserver er kostnader Statnett har ved at foretaket kjøper reservekapasitet hos produsentene. Omfang av primærreserver er bestemt av avtaler på nordisk nivå, og reservene blir anskaffet gjennom markedsløsninger.

Sekundærreserver

Automatiske sekundærreserver aktiveres for å frigi den aktiverte primærreserven slik at den igjen blir i stand til hurtig å håndtere eventuelle nye feil og ubalanser. Automatiske sekundærreserver fungerer ved at et signal sendes fra TSO til en aktør/kraftverk, som da endrer produksjonen i anlegget. Sekundærreserven omtales også som Automatic frequency regulating reserve (aFRR), og i Norden anvendes den hovedsakelig for å håndtere frekvensavvik. Omfang av sekundærreserver er bestemt av avtaler på nordisk nivå, og reservene blir anskaffet gjennom en markedsløsning.

Tertiærregulering

I Norge er det et regulerkraftopsjonsmarked som benyttes for å sikre nok regulerressurser tilgjengelig i den norske delen av regulerkraftmarkedet også i perioder med økt etterspørsel etter effekt, som i vintersesongen. Systemansvarlig arrangerer i vinterhalvåret et marked der de kjøper en garanti for at aktører legger inn bud på regulerkraftlisten for påfølgende uke. Garantiene kan gjelde både forbruk og produksjon.

Transittkostnader

Transittkostnader er kompensasjon for bruk av nett i utlandet. Kraftsystemet i Europa er knyttet sammen via overføringslinjer/-kabler som går over landegrensler.

Spesialregulering

I enkelte tilfeller kan begrensninger i overføringskapasiteten (flaskehals) medføre at budene i regulerkraftmarkedet ikke kan anvendes i "prisriktig" rekkefølge. Aktiverte reguleringer utenom prisrekkefølge kategoriseres som spesialreguleringer og kompenseres med tilhørende budpris uten at de påvirker fastsettelsen av regulerkraftprisen. Statnett påføres da en kostnad lik differansen mellom pris på aktiverte bud som er benyttet til spesialreguleringer og aktuell timepris i hovedretning i regulerkraftmarkedet multiplisert med spesialregulert volum.

Note 5 Systemtjenester og overføringstap

Overføringstap

Statnett kjøper overføringstap (volum) til spotpris (markedspris) for den timen overføringstapet gjelder, fra Nord Pool AS. Resultat for overføringstap i transmisjonsnett fordeles mellom anleggseierne i henhold til forholdsmessig eierandel i transmisjonsnettet. 2 prosent av verdien av anleggene eies av andre enn Statnett SF.

Morselskap			Konsern	
2016	2017		2017	2016
2 611	2 362	Volum (GWh)	2 362	2 611
246	272	Pris (kr/MWh)	272	246
644	641	Overføringstap	641	644
-2	1	Overføringstap andre netteiere	1	-2
642	642	Sum overføringstap	642	642

Note 6 Lønns- og personalkostnader

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
1 069	1 162	Lønninger	1 190	1 099
183	205	Arbeidsgiveravgift	209	188
186	197	Pensjonskostnader (note 7)	201	190
121	128	Andre ytelser	130	75
1 559	1 692	Sum lønns- og personalkostnader	1 730	1 552
-638	-730	Herav egne investeringsarbeider	-779	-665
921	962	Netto lønns- og personalkostnader	951	887
1 283	1 367	Antall sysselsatte årsverk	1 404	1 323

Lån til ansatte

Ansatte har lån i foretaket på tilsammen en million kroner per 31. desember 2017. Lånene nedbetales ved trekk i lønn over en periode på inntil to år. Lånene er rentefrie for den ansatte. Rentefordelen av lån som overstiger 3/5 av grunnbeløpet, beskattes etter den til enhver tid gjeldende normalrentesats som er gitt av myndighetene.

Note 7 Pensjoner

Morselskapet og datterselskapene har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til fremtidige pensjonsytelser i form av ytelsesplaner og innskuddsplaner. Konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller krav i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

I 2015 besluttet Statnett å endre konsernets hovedpensjonsordning fra en ytelsesbasert ordning til en innskuddsordning. Overgangen for ansatte til ny innskuddsordning var 1. januar 2016. Samtidig ble fripoliser utstedt for rettigheter som er opptjent i ytelsesordningen.

Vedtatt innskuddsordning har et ytelsesnivå som er basert på maksimale innskuddssatser etter "Lov om innskuddspensjon". Ansatte som er 52 år og eldre på overgangstidspunktet, beholder eksisterende ytelsesordning. For ansatte mellom 37 og 51 år ble det i tillegg til innskuddsordningen, etablert en kompensasjonsordning. Denne ordningen er en usikret ytelsesordning med årlig opptjening frem til 67 år. Utbetaling under kompensasjonsordningen skjer ved 67 år eller ved en eventuell tidligere fratreden. Innskuddsordningen administreres av et forsikringsselskap (Storebrand).

Sikret ytelsespensjon er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Full alderspensjon utgjør 70 prosent av pensjonsgrunnlaget redusert med beregnet folketrygd. Pensjonsgrunnlaget er begrenset oppad til 12 ganger folketrygdens grunnbeløp. Full opptjeningsstid er 30 år, og ordinær pensjonsalder er 67 år.

Opptjente pensjonsrettigheter er i hovedsak sikret gjennom pensjonsordninger i Statnett SFs Pensjonskasse. I tillegg har morselskapet førtidspensjonsforpliktelser som dekkes over driften.

Konsernledelsen har egne tilleggsavtaler der ordinær pensjonsalder er 65 år, men med mulighet for fratredelse fra fylte 62 år. For nærmere omtale av pensjonsordninger for ledelsen, se note 20 Ytelser til ledende ansatte.

Konsernet deltar i den private avtalefestete ordningen for førtidspensjonering (AFP-ordningen). Ordningen innebærer at de ansatte får et tillegg på sin pensjon som en livsvarig ytelse. Ytelsen kan tas ut fra og med fylte 62 år også ved siden av å stå i jobb. AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning som organiseres gjennom et felleskontor, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosentsats av lønn. Premienivået i ordningen har økt årlig siden ordningen trådte i kraft og forventes å øke i årene som kommer.

Netto pensjonsforpliktelse i balansen fremkommer etter korrigerende resultatføring av virkning av endringer i estimater og pensjonsplaner i totalregnskapet, samt avvik mellom faktisk og forventet renteinntekter på pensjonsmidler. Netto pensjonsforpliktelser vises som avsetning for forpliktelser. Når en ordning har midler som er større en beregnet forpliktelse, vises netto pensjonsmidler som anleggsmidler.

Ansatte som forlater konsernet før pensjonsalder, mottar fripolise. Disse forvaltes av Statnett SFs Pensjonskasse som har hatt utløsningsavtale med Storebrand Livsforsikring AS, som har utstedt fripoliser frem til 31. desember 2013. For ansatte som sluttet etter 1. januar 2014, har Statnett SFs Pensjonskasse fripolisene på egen balanse og forvalter dem selv. Fra tidspunkt for utstedelse av fripolisene er Statnett SF fritatt for ytterligere forpliktelser overfor de ansatte som fripolisene gjelder. Midler og forpliktelser verdsettes på tidspunkt for utstedelse av fripolisen, og skilles ut fra pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Pensjonsforpliktelsen er beregnet av ekstern aktuar. Ved beregning av pensjonsforpliktelse er det tatt hensyn til den arbeidsgiveravgift som foretaket må betale ved utbetaling av direkte pensjoner og ved innbetaling av premier til fondsbaserte ordninger. Arbeidsgiveravgiften er et delelement i foretakets ytelse og er bokført som en del av pensjonsforpliktelsen.

Note 7 Pensjoner

Pensjonskostnad

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill.kr)	2017	2016
96	89	Ytelsesordninger	91	97
5	2	Rentekostnad (-inntekter)	2	5
74	89	Innskuddsordninger	91	76
12	17	Flerforetaksordninger	17	13
187	197	Pensjonskostnad	201	191
24	25	Arbeidsgiveravgift	26	24
211	222	Total pensjonskostnad inklusiv arbeidsgiveravgift	226	215
-94	293	Endring i estimatavvik i øvrige resultatelementer	293	-94

Nettoberegnet pensjonsforpliktelse

Morselskap			Konsern	
31.12.2016	31.12.2017	(Beløp i mill.kr)	31.12.2017	31.12.2016
1 918	2 213	Beregnet pensjonsforpliktelse	2 229	1 934
-1 798	-1 861	Pensjonsmidler	-1 875	-1 812
120	352	Netto pensjonsforpliktelse	354	122
-85	-	Netto pensjonsmidler sikrede ordninger	-	-85
-	112	Netto pensjonsforpliktelse sikrede ordninger	112	-
205	240	Usikret pensjonsforpliktelse	242	207
120	352	Netto pensjonsforpliktelse	354	122

Sikrede og usikrede pensjonsforpliktelser

Morselskap			Konsern	
31.12.2016	31.12.2017	(Beløp i mill.kr)	31.12.2017	31.12.2016
Endring i brutto pensjonsforpliktelse				
1 910	1 918	Brutto pensjonsforpliktelse 01.01.	1 934	1 925
106	101	Nåverdien av årets pensjonsopptjening	103	108
-	-56	Effekt av planendring	-56	-
52	50	Rentekostnader av pensjonsforpliktelsen	51	52
-92	263	Aktuarmessige gevinster og tap	260	-92
-18	-20	Arbeidsgiveravgift av innbetalt premie	-20	-18
-40	-43	Utbetaling av pensjon / fripoliser	-43	-41
1 918	2 213	Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.	2 229	1 934

Note 7 Pensjoner

Sikrede og usikrede pensjonsforpliktelser

Morselskap			Konsern	
31.12.2016	31.12.2017	(Beløp i mill.kr)	31.12.2017	31.12.2016
Endring i brutto pensjonsmidler				
1 663	1 798	Virkelig verdi på pensjonsmidler 01.01.	1 812	1 675
47	47	Faktisk renteinntekter på pensjonsmidler	48	47
-	-57	Effekt av planendringen	-57	-
2	-31	Aktuarmessige gevinster og tap	-33	3
144	160	Premieinnbetalinger	161	146
-58	-58	Utbetaling av pensjon / fripoliser	-59	-59
1 798	1 859	Virkelig verdi på pensjonsmidler 31.12.	1 872	1 812
120	352	Netto pensjonsforpliktelse 31.12.	354	122

Årets endring i estimatavvik

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill.kr)	2017	2016
48	104	Diskonteringsrente	104	48
-3	31	Renteinntekter på midler	31	-3
-20	23	Lønnsvekst	23	-20
-59	79	Pensjonsregulering	79	-59
-60	56	Effekt av endring pensjonsbestand	56	-60
-94	293	Sum årets endring estimatavvik	293	-94

Note 7 Pensjoner

Økonomiske/aktuarmessige forutsetninger morselskap og konsern	2017	2016
Diskonteringsrente foretaksobligasjoner (OMF)	2,30%	2,60%
Renteinntekter på pensjonsmidler	2,30%	2,60%
Forventet lønnsregulering	2,25%	2,00%
Forventet pensjonsregulering	1,50%	1,25%
Forventet regulering av grunnbeløp (G)	2,25%	2,00%
Dødelighetsgrunnlag	K2013FT	K2013FT

Sensitivitetsanalyse

Tallene nedenfor viser et estimat for en potensiell effekt ved en endring i visse forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsplaner. De følgende estimater og estimerte pensjonskostnader for 2017 er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2017. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Sensitivitetsanalyse reduksjon (økning) av pensjonsforpliktelse ved årets utgang.

(Alle beløp i mill. kr, unntatt prosent)

Morselskap			Konsern	
190	-8,6 %	Diskonteringsrente økning 0,5 prosent	190	-8,6 %
-48	2,2 %	Lønnsøkning 0,5 prosent	-48	2,2 %
-169	7,7 %	Pensjonsøkning 0,5 prosent	-169	7,7 %

Prosentvis fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier morselskap og konsern pr 31.12.	2017	2016
Eiendom	9%	9%
Anleggsobligasjoner	8%	12%
Norske obligasjoner	23%	20%
Alternative investeringer	2%	4%
Utenlandske obligasjoner	18%	11%
Bank	2%	1%
Norsk pengemarked	5%	9%
Aksjer fremvoksende markeder	7%	7%
Utenlandske aksjer	20%	20%
Norske aksjer	6%	7%
Sum	100%	100%

Morselskap			Konsern	
2016	2017		2017	2016
827	814	Medlemmer i pensjonskassen	824	838
422	430	Herav pensjonister	435	427
405	384	Antall aktive personer i ytelsesordningen	389	411

Utbetalingsstrøm Statnett SF

Gjennomsnittlig vektet løpetid for pensjonsforpliktelsen, knyttet til hovedordningen i Statnett SF, er beregnet til 16 år basert på pensjonsforutsetningene per 31. desember 2017.

Statnett SFs Pensjonskasse sammenstiller ikke pensjonsmidler mot forfallsstruktur på pensjonsforpliktelsen i ordningene slik de foreligger per 31. desember 2017.

Note 8 Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler

Morselskapet

(Beløp i mill. kr)

	Luftlinjer	Jord- og sjø-kabler	Apparat- anlegg	Kontroll- og hjelpe- anlegg	Tele- matikk	Bygning- er og grunn	Øvrige anlegg og drifts- løsere	Sum
Anskaffelseskost 01.01.16	13 202	4 720	9 979	2 839	2 282	7 237	2 389	42 648
Tilgang anskaffelseskost	2 517	71	939	479	871	868	126	5 871
Avgang anskaffelseskost	-19	-4	-24	-25	-29	-60	-8	-169
Anskaffelseskost 01.01.17	15 700	4 787	10 894	3 293	3 124	8 045	2 507	48 350
Tilgang anskaffelseskost	1 316	382	622	281	483	967	254	4 305
Avgang anskaffelseskost	-9	-3	-138	-103	-141	-13	-11	-418
Anskaffelseskost 31.12.17	17 008	5 166	11 377	3 471	3 466	8 999	2 750	52 237
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 01.01.16	4 645	1 068	2 900	1 098	1 149	947	724	12 531
Avskrivninger og amortiseringer	337	153	295	169	300	354	481	2 089
Avgang avskrivninger og amortiseringer	-8	-3	-35	-21	-27	-13	-7	-114
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 01.01.17	4 974	1 218	3 160	1 246	1 422	1 288	1 198	14 506
Avskrivninger og amortiseringer	337	126	356	193	448	232	666	2 358
Avgang avskrivninger og amortiseringer	-9	-	-84	-80	-134	-5	-8	-320
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 31.12.17	5 303	1 343	3 431	1 358	1 736	1 515	1 857	16 543
Bokført verdi 31.12.16	10 726	3 569	7 734	2 047	1 702	6 757	1 309	33 844
Bokført verdi 31.12.17	11 705	3 823	7 947	2 112	1 730	7 484	894	35 695
Herav immaterielle eiendeler								
Bokført verdi 31.12.16	-	-	-	-	367	-	-	367
Bokført verdi 31.12.17	-	-	-	-	360	-	-	360
Herav finansiell leasing								
Bokført verdi 31.12.16	-	-	-	-	155	-	-	155
Bokført verdi 31.12.17	-	-	-	-	149	-	-	149
Herav fremtidig fjerning av anlegg								
Bokført verdi 31.12.16	63	18	79	-	-	-	-	160
Bokført verdi 31.12.17	58	11	83	-	-	-	-	152
Anskaffelseskostnad for varige driftsmidler som er fullt ut avskrevet, men som fortsatt er i bruk	254	329	432	431	729	362	550	3 087
Avskrivningssatser (lineære)	2%	2-7%	2-5%	3-13%	5-33%	0-7%	0-33%	

Note 8 Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler

Konsern

(Beløp i mill. kr)

	Luftlinjer	Jord- og sjø-kabler	Apparat-anlegg	Kontroll- og hjelpe-anlegg	Tele-matikk	Bygning-er og grunn	Øvrige anlegg og driftsløsere	Sum
Anskaffelseskost 01.01.16	13 233	4 720	10 041	2 850	2 291	7 302	2 796	43 233
Tilgang anskaffelseskost	2 517	71	939	479	872	870	158	5 906
Avgang anskaffelseskost	-19	-4	-24	-25	-29	-60	-8	-169
Anskaffelseskost 01.01.17	15 731	4 787	10 956	3 304	3 134	8 112	2 946	48 970
Tilgang anskaffelseskost	1 316	382	622	281	539	967	141	4 248
Avgang anskaffelseskost	-40	-3	-201	-115	-150	-39	-13	-561
Anskaffelseskost 31.12.17	17 008	5 166	11 376	3 471	3 523	9 039	3 085	52 668
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 01.01.16	4 667	1 068	2 909	1 101	1 152	956	829	12 682
Avskrivninger og amortiseringer	340	153	299	169	301	357	501	2 120
Avgang avskrivninger og amortiseringer	-8	-3	-35	-21	-27	-13	-7	-114
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 01.01.17	4 999	1 218	3 173	1 249	1 426	1 300	1 323	14 688
Avskrivninger og amortiseringer	337	126	355	193	448	234	580	2 273
Avgang avskrivninger og amortiseringer	-34	-	-97	-83	-138	-8	-8	-368
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 31.12.17	5 302	1 344	3 431	1 359	1 736	1 526	1 895	16 593
Bokført verdi 31.12.16	10 732	3 569	7 783	2 055	1 708	6 812	1 623	34 282
Bokført verdi 31.12.17	11 705	3 823	7 947	2 112	1 787	7 514	1 179	36 067
Herav immaterielle eiendeler								
Bokført verdi 31.12.16	-	-	-	-	368	-	53	421
Bokført verdi 31.12.17	-	-	-	-	355	-	58	413
Herav finansiell leasing								
Bokført verdi 31.12.16	-	-	-	-	155	-	-	155
Bokført verdi 31.12.17	-	-	-	-	149	-	-	149
Herav fremtidig fjerning av anlegg								
Bokført verdi 31.12.16	63	18	79	-	-	-	-	160
Bokført verdi 31.12.17	58	11	83	-	-	-	-	152
Anskaffelseskostnad for varige driftsmidler som er fullt ut avskrevet, men som fortsatt er i bruk	254	329	432	431	729	362	526	3 063
Avskrivningssatser (lineære)	2%	2-7%	2-5%	3-13%	0-7%	0-7%	0-33%	

Avskrivninger er basert på ledelsens vurdering av utnyttbar levetid for varige driftsmidler. Vurderingene kan endres med bakgrunn i blant annet teknologisk utvikling og historisk erfaring. Dette kan medføre endringer i estimert utnyttbar levetid og dermed avskrivninger. Teknologisk utvikling er vanskelig å forutse, og ledelsens syn på hvor hurtig endringene vil komme, kan endres over tid. Hvis forventningene endres vesentlig, vil avskrivningene justeres med effekt på fremtidige perioder. Estimert utnyttbar levetid, avskrivningsmetode og restverdi vurderes minst en gang per år. Restverdien anslås til null ved utløp av utnyttbar levetid for de fleste eiendeler.

Finansiell leasing er i sin helhet forskuddsbetalt slik det ikke foreligger noen fremtidig leieforpliktelse knyttet til finansiell leasing.

Note 9 Anlegg under utførelse

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill.kr)	2017	2016
5 909	6 403	Anskaffelseskost 1.januar	8 432	6 724
6 317	6 091	Tilgang	8 923	7 525
140	148	Kapitaliserte byggelånsrenter	216	170
-5 939	-3 914	Overført til varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler	-3 969	-5 963
-24	-130	Nedskrivning	-130	-24
6 403	8 598	Anskaffelseskostnad 31. desember	13 472	8 432
41	-79	Effekt sikringsbokføring	-79	41
6 444	8 519	Anlegg under utførelse 31. desember	13 393	8 473

Gjennomsnittlig kapitaliseringssats som er benyttet for å fastsette beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres:

	2017	2016
	1,92%	2,05%

Kontraktsmessige bindinger per 31. desember 2017

Sum kontraktsmessige bindinger per 31. desember 2017 er 14,2 milliarder kroner. Summen gjelder utbyggingsprosjekter hvor kontraktsmessige fremtidige bindinger er større enn 50 millioner kroner.

Statnett overtok pr. 1. januar 2018 300 kV-nettet på strekningen Fana-Kollsnes-Mongstad fra BKK Nett AS. Anleggene ble i forbindelse med overtakelsen omklassifisert til transmisjonsnett av NVE fra samme dato. Kjøpesummen for anlegget var 1 418 millioner kroner. For strekningen Mongstad – Modalen ble det 11. august 2017 inngått en avtale som gir BKK Nett AS rett til å overdra anleggene ved ferdigstillelse i 2019. Anslått kjøpesum for Mongstad – Modalen er 2,0 milliarder kroner.

Note 10 Resultateffekter av finansielle instrumenter

Noten viser effekter bokført over resultatregnskapet relatert til finansielle instrumenter. Tabellen inkluderer resultateffekter av valutaderivater knyttet til anskaffelseskontrakter som i regnskapet ansees relatert til foretakets ordinære driftsvirksomhet og derfor klassifiseres som andre driftskostnader.

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill.kr)	2017	2016
Effekter inkludert i andre driftskostnader				
-7	-6	Ineffektivitet i valutasikring	-6	-7
22	34	Terminpremie	34	22
-3	24	Verdiendring innebygde valuta derivater	24	-3
5	-8	Verdiendring valuta derivater uten sikringsbokføring	-8	5
17	44	Sum effekter inkludert i andre driftskostnader	44	17
Finansinntekter				
22	4	Inntekt fra investering i datterselskap	-	-
8	16	Inntekt fra investering i tilknyttet selskap	20	17
60	109	Renteinntekter	54	39
-20	11	Verdiendring derivater	11	-20
241	320	Agio, valutavinning	332	252
19	32	Annen finansinntekt	26	4
330	492	Sum finansinntekter	443	292
Finanskostnader				
-	-	Kostnad fra investering i tilknyttet selskap	1	7
531	620	Rentekostnader	616	527
-141	-148	Balansførte byggelånsrenter	-216	-169
255	306	Agio, valutatap	330	270
22	45	Annen finanskostnad	48	26
667	823	Sum finanskostnader	779	661

Note 11 Oversikt over finansielle instrumenter

Noten gir en oversikt over bokført verdi og virkelig verdi av finansielle instrumenter, samt hvordan disse er behandlet i regnskapet. Tabellen viser også på hvilket nivå i verdsettelseshierarkiet de ulike måle metodene for konsernets finansielle instrumenter målt til virkelig verdi befinner seg i forhold til hvor objektive måle metodene er.

Morselskap (Beløp i mill. kr)

Eiendeler	Kategori	Verdsettelsesnivå	2017		2016	
			Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Anleggsmidler						
Langsiktige fordringer	Lån og fordringer	-	61	61	57	57
Langsiktige lån konsernselskap	Lån og fordringer	-	135	135	135	135
Ansvarlig kapital i Statnett SFs Pensjonskasse	Virkelig verdi over resultatet	3	75	75	75	75
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Tilgjengelig for salg	3	3	3	10	10
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	2	3 060	3 060	3 351	3 351
Sum finansielle anleggsmidler			3 334	3 334	3 628	3 628
Omløpsmidler						
Kundefordringer	Lån og fordringer	-	871	871	272	272
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	2	82	82	92	92
Kortsiktige lån konsernselskap	Lån og fordringer	-	3 021	3 021	1 494	1 494
Andre kortsiktige fordringer	Lån og fordringer	-	2 270	2 270	870	870
Sum kunde- og andre kortsiktige fordringer			6 244	6 244	2 728	2 728
Markedsbaserte verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet	1	652	652	315	315
Betalingsmidler	Virkelig verdi over resultatet	-	870	870	1 798	1 798
Gjeld						
Langsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	2	34 510	35 563	25 366	26 023
Langsiktig rentebærende gjeld konsernselskap	Andre forpliktelser	2	160	160	-	-
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	2	707	707	591	591
Sum langsiktig rentebærende gjeld			35 377	36 430	25 957	26 614
Kortsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	2	3 953	3 919	6 613	6 549
Kortsiktig rentebærende gjeld konsernselskap	Andre forpliktelser	2	197	197	198	198
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	2	19	19	63	63
Sum kortsiktig rentebærende gjeld			4 169	4 135	6 874	6 810
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	Andre forpliktelser	-	2 303	2 303	1 788	1 788
Sum verdsettelsesnivå						
Nivå 1			652	652	315	315
Nivå 2			-36 404	-37 423	-29 388	-29 981
Nivå 3			78	78	85	85

Note 11 Oversikt over finansielle instrumenter

Konsern (Beløp i mill. kr)

Eiendeler	Kategori	Verdsettelsesnivå	2017		2016	
			Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Anleggsmidler						
Langsiktige fordringer	Lån og fordringer	-	62	62	58	58
Ansvarlig kapital i Statnett SFs Pensjonskasse	Virkelig verdi over resultatet	3	75	75	75	75
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Tilgjengelig for salg	3	3	3	10	10
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	2	3 060	3 060	3 351	3 351
Sum finansielle anleggsmidler			3 200	3 200	3 494	3 494
Omløpsmidler						
Kundefordringer	Lån og fordringer	-	865	866	265	265
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	2	82	82	92	92
Andre kortsiktige fordringer	Lån og fordringer	-	2 616	2 615	931	931
Sum kunde- og andre kortsiktige fordringer			3 563	3 563	1 288	1 288
Markedsbaserte verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet	1	1 086	1 086	731	731
Betalingsmidler	Virkelig verdi over resultatet	-	1 319	1 319	2 300	2 300
Gjeld						
Langsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	2	34 510	35 563	25 366	26 023
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	2	707	707	591	591
Sum langsiktig rentebærende gjeld			35 217	36 270	25 957	26 614
Kortsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	2	3 953	3 919	6 613	6 549
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	2	19	19	63	63
Sum kortsiktig rentebærende gjeld			3 972	3 938	6 676	6 612
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	Andre forpliktelser	-	3 310	3 310	2 300	2 300
Sum verdsettelsesnivå						
Nivå 1			1 086	1 086	731	731
Nivå 2			-36 047	-37 066	-29 190	-29 783
Nivå 3			78	78	85	85

Det har ikke vært overføringer mellom de ulike nivåene i 2016 og 2017.

Det er i 2017 solgt aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg og målt i nivå 3

Note 11 Oversikt over finansielle instrumenter

Virkelig verdi

Virkelig verdi av valutaterminkontrakter er fastsatt ved å benytte terminkursen på balansedagen.

Virkelig verdi av valuta- og rentebytteavtaler er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer.

I det vesentlige er den virkelige verdien bekreftet av den finansinstitusjonen som Statnett har inngått avtalene med.

Virkelig verdi på finansielle eiendeler og langsiktig gjeld som regnskapsføres til amortisert kost, er beregnet;

- ved bruk av noterte markedspriser,
- ved bruk av rentebetingelser for gjeld med tilsvarende løpetid og kredittrisiko, eller
- ved nåverdi av estimerte kontantstrømmer diskontert med den rente som gjelder for tilsvarende gjeld og eiendeler på balansedagen.

For finansielle instrumenter som finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, kunde- og andre kortsiktige fordringer, betalingsmidler, leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld er det på grunn av postenes kortsiktige natur antatt at bokført verdi er et godt anslag for virkelig verdi.

Måling av finansielle instrumenter

Konsernet bruker følgende målehierarki for å måle og presentere virkelig verdi av finansielle instrumenter:

Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av noterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas mht. disse prisene.

Nivå 2: Virkelig verdi måles ved bruk av annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Virkelig verdi måles ved bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata.

Noterte aksjer, pengemarked- og rentefond, obligasjoner og sertifikater er vurdert å være i nivå 1 fordi verdipapirene er notert på børs og fritt omsettelige, samt målt til siste børskurs. Aksjer og andeler som ikke er børsnotert, er vurdert basert på selskapene regnskap og er derfor vurdert å ligge i nivå 3.

Derivater er vurdert å ligge i nivå 2. Valutaelementet i valutaterminer er målt til observerbare markedskurser ved hjelp av Norges Bankkurser. Ulike forfallsdato gjør at det tilkommer et renteelement som gir en beregning av virkelig verdi på valutaterminer.

Note 12 Derivater

Derivater anvendes i risikostyring for å sikre risiko knyttet til rente og valuta. Verdien av derivatene svinger i forhold til underliggende priser, og noten viser virkelig verdi på balansedagen.

Beregning av virkelig verdi

Valutaterminer er målt til virkelig verdi basert på observert terminkurs på kontrakter med tilsvarende løpetid på balansedagen. Virkelig verdi for rente- og valutabytteavtaler er nåverdien av fremtidige kontantstrømmer beregnet ut fra observerte markedsrenter og valutakurser på balansedagen.

Derivatene inngår i sikringsforhold som følger:

Kontantstrømsikringer

Statnett benytter kontantstrømsikringer for å sikre renterisikoen for lån med flytende rente. Renterisikoen er sikret med rentebytteavtaler der Statnett mottar flytende rente og betaler fast rente. Alle derivater utpekt som sikringsinstrumenter i kontantstrømsikringer er bokført til virkelig verdi i balansen. Verdiendringene på sikringsinstrumentet føres midlertidig mot Øvrige resultatelementer. Når kontantstrømmen forfaller føres tidligere verdiendring av sikringsinstrumentet ut av egenkapitalen slik at sikringsinstrument og sikringsobjekt påvirker resultat i samme periode.

Virkelig verdisikringer

Statnett benytter virkelig verdisikring for å sikre renterisikoen på fastrentelån og valutarisikoen for rentebærende gjeld i utenlandsk valuta. De fleste av Statnetts obligasjonslån er fastrentelån. Renterisikoen er sikret med rentebytteavtaler der Statnett mottar fast rente og betaler flytende rente. Underliggende lån er bokført til amortisert kost. Virkelig verdisikring gjennom valutaterminkontrakter benyttes også for å sikre spesifikke anskaffelser i utenlandsk valuta til investeringsprosjekter. Urealisert gevinst/tap på terminkontraktene er inkludert i anlegg under utførelse.

Økonomisk sikring - derivater som ikke inngår i regnskapsmessig sikring

Statnett har både rentebytteavtaler på lån og valutaterminer som ikke kvalifiserer til sikringsbokføring i henhold til IFRS. Slike derivater måles til virkelig verdi og alle verdiendringer innregnes i resultatet. Denne typen derivater er omtalt som "frittstående" derivater.

Innebygde valutaderivater

Statnett skiller ut innebygde valutaderivater i kontrakter der det er avtalt betaling i valuta som avviker fra kontraktspartenes funksjonelle valuta, eller den avtalte valutaen ikke anses å være den normale handelsvaluta for handel mellom de landene som er involvert i transaksjonen. Det innebygde valutaderivatet bokføres til virkelig verdi over resultat.

Note 12 Derivater

Derivater tilknyttet lån

Rente- og valutabytteavtaler

Dette er avtaler hvor kontraktspartene bytter valuta- og/eller rentebetingelser for et avtalt beløp over en definert fremtidig periode. Derivatene i tabellen er klassifisert etter type regnskapsmessig sikring.

Alle rente- og valutabytteavtaler er knyttet til underliggende lån, og eventuelt tap eller gevinst på avtale vil tilsvare henholdsvis gevinst eller tap på lånet.

Forfallsstruktur for derivater tilknyttet lån

Morselskap og konsern

(Beløp i mill. kr)	1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	> 15 år	Sum markedsverdi	Sikringsbokføring
Rentebytteavtaler fast til flytende	-	37	389	31	-	457	Virkelig verdisikring
Rentebytteavtaler flytende til fast	-	-149	-2	-	-	-151	Kontantstrømsikring
Rente og valutabytteavtaler	2	356	451	720	716	2 245	Virkelig verdisikring
Rente og valutabytteavtaler	-	-	-	-205	-	-205	Kontantstrømsikring
Rente og valutabytteavtaler	-	13	-	-	-	13	Frittstående
Total markedsverdi	2	257	838	546	716	2 359	

Derivater tilknyttet investeringer i valuta

Terminkontrakter

Terminkontrakter i valuta inngås for å valutasikre større anskaffelser i annen valuta enn norske kroner.

Oversikt over derivater tilknyttet investeringer i valuta

Morselskap og konsern

(Beløp i mill. kr)	Valuta	Nominelt beløp valuta	Sikringskurs	Markeds-kurs	1 år	1-5 år	Sum markedsverdi
Eiendeler							
Virkelig verdisikringer	EUR	149	9,49	9,94	65	2	67
Virkelig verdisikringer	SEK	814	1,00	1,01	9	-	9
Frittstående derivater	EUR	5	9,56	9,95	1	1	2
Innebygde derivater	CHF	13	-	-	3	-	3
Innebygde derivater	SEK	62	-	-	1	-	1
Sum eiendeler		-			80	3	83
Gjeld							
Virkelig verdisikringer	EUR	-8	9,81	9,93	-1	-	-1
Frittstående derivater	SEK	8	1,01	1,00	-	-	-
Innebygde derivater	EUR	40	-	-	-15	-7	-22
Innebygde derivater	SEK	68	-	-	-2	-	-2
Sum gjeld		-			-19	-7	-25
Sum valutaderivater					61	-4	57

Note 13 Rentebærende gjeld

Morselskap

Avdragsprofil rentebærende gjeld

Lånene er vurdert til amortisert kost justert for effekt av verdisikring

Forfallstidspunkt (Beløp i mill. kr)	1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	> 15 år	Sum
Fast rente						
Obligasjonslån	-	2 569	5 574	15 967	546	24 656
Sum fast rente	-	2 569	5 574	15 967	546	24 656
Flytende rente						
Sikkerhetsstillelse under CSA-avtaler	2 795	-	-	-	-	2 795
Annen rentebærende gjeld	216	405	2	460	-	1 083
Obligasjonslån	999	887	2 001	-	-	3 888
Lån fra finansinstitusjoner	158	1 689	2 052	2 290	936	7 125
Sum flytende rente	4 169	2 981	4 055	2 750	936	14 891
Sum kortsiktig gjeld	4 169	-	-	-	-	4 169
Sum langsiktig gjeld	-	5 550	9 629	18 717	1 481	35 377
Sum rentebærende gjeld	4 169	5 550	9 629	18 717	1 481	39 546

Løpetid på rentebinding (Beløp i mill. kr)	1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	> 15 år	Sum
Rentebærende gjeld	31 164	1 523	4 404	2 455	-	39 546

Konsern

Konsernets avdragsprofil for rentebærende gjeld vil tilsvare oppstillingen for morselskapet med unntak av at konserninterne lån er eliminert fra linjen "Annen rentebærende gjeld" med totalt 357 millioner kroner. Statnett har 2 konserninterne lån på tilsammen 197 millioner kroner som forfaller ved påkrav og klassifisert som kortsiktig, og et konserninternt lån på 160 millioner kroner som forfaller om 1-5 år.

Note 13 Rentebærende gjeld

Sammenstilling av lån og derivater	Hovedstol lån Valuta (Beløp i mill.)	Hovedstol lån NOK (Beløp i mill.)	Hovedstol swap NOK (Beløp i mill.)	Rente lån	Rente swap	Markeds-verdi Swap
Sikrede lån - virkelig verdi sikring						
NOK	4 660	4 660	4 660	3,74%	1,31%	456
JPY	4 000	201	201	1,97%	1,12%	-90
CHF	150	923	923	2,39%	1,41%	439
SEK	1 200	1 177	1 177	0,11%	1,25%	9
USD	1 080	7 208	7 208	3,17%	1,81%	1 520
EUR	570	5 213	5 213	1,39%	1,54%	366
Sikrede lån - kontantstrømsikring						
NOK	2 693	2 693	2 693	0,86%	2,61%	-150
USD	360	3 039	3 039	2,79%	1,83%	-205
Usikrede lån						
NOK - fast rente	4 800	4 800	-	1,94%	0,00%	-
NOK - flytende rente	5 434	5 434	-	1,29%	0,00%	-
Frittstående derivater						
NOK	-	-	700	1,24%	1,30%	-
SEK	-	-	180	0,00%	0,93%	13
CSA						
NOK	1 126	1 126	-	*	-	-
EUR	170	1 669	-	**	-	-
Sum	-	-	-			2 359

* NOWA (Norwegian Overnight Weighted Average rate) - daglig rentenotering for innskudd i NOK

** EONIA overnight - daglig rentefastsettelse kunngjort gjennom European Banking Federation (EBF)

Note 14 Rentebærende eiendeler

Markedsbaserte verdipapirer

Morselskap			Konsern		
Anskaffelseskost	Balanseført verdi	(Beløp i mill. kr)	Anskaffelseskost	Balanseført verdi	
Obligasjoner og rentefond					
-	-	Kommuner/kommunal forretningsdrift	25	25	
-	-	Finansinstitusjoner inkl. bank	312	314	
-	-	Privat/industri	23	23	
654	652	Norske rente - og pengemarkedsfond	654	652	
654	652	Sum obligasjoner og rentefond	1 014	1 014	
Aksjefond					
-	-	Norske aksjefond	20	36	
-	-	Utenlandske aksjefond	21	36	
-	-	Sum aksjefond	41	72	
654	652	Sum markedsbaserte verdipapirer	1 055	1 086	

Aldersbaserte kundefordringer

(Beløp i mill. kr)	Ikke forfalt	1-30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Sum kundefordringer
Morselskap	856	9	-	-	5	870
Konsern	848	9	-	-	8	865

Note 15 Finansiell risikostyring

Finansiell risiko

Statnett SFs finanspolicy har som formål å sikre at foretaket oppnår den nødvendige finansieringen av planlagt drifts- og investeringsprogram til lavest mulig kostnad hensyntatt risiko. Statnett SFs finanspolicy omfatter også mål og rammer for å minimere foretakets kreditt-, rente- og valutarisiko. Statnett SF benytter seg av finansielle derivater for å styre den finansielle risikoen.

Kapitalstyring

Låneavtalene pålegger ikke foretaket noen kapitalkrav som ventes å kunne begrense kapitalstrukturen i konsernet. Det finnes heller ingen eksplisitte krav til egenkapital utover det som følger av lovgivingen. Hovedmålsettingen for foretakets styring av kapitalstruktur er at Statnett skal ha en solid finansiell posisjon, som gir grunnlag for at Statnett kan gjennomføre en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av transmisjonsnettet i tråd med planer og eiers forventninger. Statnetts styre er opptatt av at foretaket opprettholder en robust A-rating eller bedre. Foretaket fikk i januar 2014 ny egenkapital fra eier og lavere utbytteprosent for regnskapsårene 2013-2016. I forbindelse med statsbudsjettet for 2017 ble denne utbytteprosenten forlenget til også å gjelde regnskapsårene 2017 og 2018. I denne perioden ventes derfor utbytte på 25 prosent av konsernets årsresultat etter skatt justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt (underliggende resultat). For øvrig styres kapitalstrukturen gjennom opptak og nedbetaling av kort- og langsiktig gjeld, samt endringer i likviditetsbeholdningen. Det har ikke vært noen endringer i målsetning og retningslinjer for kapitalstyring gjennom året.

Oversikt over kapital som inngår i styring av kapitalstruktur:

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill.kr)	2017	2016
25 957	35 377	Langsiktig rentebærende gjeld	35 217	25 957
6 874	4 169	Kortsiktig rentebærende gjeld	3 972	6 676
2 113	1 522	Betalingsmidler og markedsbaserte verdipapirer	2 405	3 031
30 718	38 024	Netto gjeld	36 784	29 602

Likviditetsrisiko

Statnett SF har som mål å kunne gjennomføre 12 måneders drift, investeringer og refinansiering uten å ta opp ny gjeld. Det vil gjøre Statnett mindre sårbar for perioder med lav tilgjengelighet på kapital i finansmarkedene og perioder med lite gunstige lånevilkår. Likviditeten følges opp løpende med ukentlig rapportering.

Statnett reduserer likviditetsrisiko knyttet til forfall på finansielle forpliktelser ved hjelp av spredt forfallsstruktur og rammer for hvor stor del av låneporteføljen som kan forfalle innenfor en 12-måneders periode, tilgang til flere finansieringskilder i Norge og internasjonalt, samt tilstrekkelig likviditet til å dekke planlagt drifts-, investerings- og refinansieringsbehov uten opptak av ny gjeld innenfor en tidshorisont på 12 måneder.

Likviditeten ved utgangen av rapporteringsperioden består av bankinnskudd, markedsbaserte verdipapirer og en trekkfasilitet på 8 milliarder kroner som løper til januar 2022. Det er foreløpig ikke trukket på trekkfasiliteten. Inntil 4 milliarder kroner av trekkfasiliteten kan trekkes på meget kort varsel. Sammen med øvrige kilder til likviditet gir det Statnett god evne til å håndtere store likviditetsbehov som kan oppstå med kort varsel, f.eks. knyttet til sikkerhetsstillelse for derivater under CSA avtaler som har ukentlige oppgjør. I tillegg har Statnett ved utgangen av rapporteringsperioden en låneavtale på 300 millioner euro hvorav 200 millioner euro er uoptrukket.

Statnett SF har høy kredittverdighet. Standard & Poor's og Moody's Investor Service har gitt Statnett SF kredittrater for langsiktige låneopptak på henholdsvis A+ og A2. Den høye kredittratingen gir Statnett SF gode lånemuligheter.

Note 15 Finansiell risikostyring

Tabellen under viser alle brutto kontantstrømmer knyttet til finansielle forpliktelser. Kontantstrømmene er ikke neddiskontert og forutsetter rentesatser og valutakurser som ved utgangen av rapporteringsperioden.

(Beløp i mill. kroner)

Morselskap

Per 31.12.2017	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år og utover	Totalt
Rentebærende gjeld og rentebetalinger	7 161	8 904	13 161	17 635	2 948	49 809
Andre forpliktelser	209	194	143	-	-	547
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	2 303	-	-	-	-	2 303
Derivater	3 697	2 886	2 468	10 417	1 724	21 192
Sum	13 370	11 985	15 772	28 053	4 671	73 851

Derivater	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år og utover	Totalt
Innbetalinger	3 946	4 224	3 870	12 002	2 585	26 627
Utbetaling	-3 697	-2 886	-2 468	-10 417	-1 724	-21 192
Netto derivater	250	1 338	1 402	1 585	861	5 435

(Beløp i mill. kroner)

Konsern

Per 31.12.2017	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år og utover	Totalt
Rentebærende gjeld og rentebetalinger	6 961	8 743	13 161	17 635	2 948	49 447
Andre forpliktelser	209	194	143	-	-	547
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	3 311	-	-	-	-	3 311
Derivater	3 697	2 886	2 468	10 417	1 724	21 192
Sum	14 177	11 823	15 772	28 053	4 671	74 497

Derivater	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år og utover	Totalt
Innbetalinger	3 946	4 224	3 870	12 002	2 585	26 627
Utbetaling	-3 697	-2 886	-2 468	-10 417	-1 724	-21 192
Netto derivater	250	1 338	1 402	1 585	861	5 435

Konsernets kontanter og kontantekvivalenter består av bankinnskudd.

Note 15 Finansiell risikostyring

Kreditrisiko

Statnett SF er eksponert for kreditrisiko gjennom plassering av overskuddslikviditet hos utstedere av verdipapirer og ved bruk av ulike rente- og valutaderivater. For å begrense denne risikoen har Statnett rammer som setter krav til kredittverdighet for motparter og maksimal eksponering for hver enkelt motpart, samt avtaler om sikkerhetsstillelser for de viktigste derivatmotpartene (CSA-avtaler). Kredittverdigheten vurderes minst en gang i året, og motpartsrisikoen overvåkes løpende for å sikre at foretakets eksponering ikke går utover fastsatte kredittgrenser og er i henhold til interne regler.

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill.kr)	2017	2016
1 798	870	Betalingsmidler	1 319	2 300
315	652	Markedsbaserte verdipapirer	1 086	731
3 443	3 142	Derivater	3 142	3 443
192	196	Langsiktige fordringer, ekskl. derivater	62	57
2 637	6 162	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer, ekskl. derivater	3 481	1 202
8 385	11 022	Sum maksimal kreditteksponering	9 090	7 733

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for at svingninger i valutakursen fører til endringer i Statnetts resultat og balanse. Større forpliktelser foretaket har påtatt seg i utenlandsk valuta i forbindelse med investeringsprosjekter, er sikret gjennom valutaterminkontrakter. Alle lån som er tatt opp i utenlandsk valuta er konvertert til norske kroner gjennom valutabytteavtaler. Ved utgangen av rapporteringsperioden utgjør den valutabeholdning som ikke er swappet eller reservert til fremtidige forpliktelser, tilsvarende 229 millioner kroner for morselskapet og 383 millioner kroner for konsernet. Denne beholdningen består av bankinnskudd. I tillegg utgjør utenlandske aksjefond og aksjer 36 millioner kroner i konsernet.

Renterisiko

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom låneporteføljen, likviditetsbeholdningen og finansielle sikringer. Videre er Statnett SF eksponert for rentenivå som legges til grunn for nettvirksomhetens inntektsramme (NVE-renten).

For å redusere renterisikoen og minske svingningene i resultatet, skal renten til Statnetts gjeld korrelere mest mulig med NVE-renten. NVE-renten beregnes med utgangspunkt i daglige snitt av effektiv rente på 5 års swaprente. I tillegg består NVE-renten av et fast rentelement med tillegg av inflasjon og et tillegg for kreditrisiko. For å oppnå den ønskede rentebinding på foretakets gjeld, benyttes rentebytteavtaler som er knyttet opp mot underliggende gjeld.

Gjennomsnittlig effektiv rente

Tabellen under viser gjennomsnittlig effektiv rente for de enkelte finansielle instrumentene.

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill.kr)	2017	2016
2,60%	1,43%	Markedsbaserte verdipapirer	1,74%	2,42%
-0,20%	0,67%	Innskudd	0,68%	0,16%
-	-	Aksjer og aksjefond	18,93%	8,50%
2,05%	1,97%	Lån	1,97%	2,05%

Note 15 Finansiell risikostyring

Sensitivitetsanalyse

Rentesensitivitet

(Beløp i mill.kr)

Morselskap		Endring i rentenivå Prosentpoeng	Konsern	
2016	2017		2017	2016
-7	-8	+ 1	-16	-14
7	8	- 1	16	14

Tabellen viser morselskapet og konsernets følsomhet for potensielle endringer i rentenivået på aktivplasseringer. Den viser effekt på resultat ved endring i rentenivået på 1 prosentpoeng den 31. desember 2017.

Valutakurssensitivitet

(Beløp i mill.kr)

Morselskap		Endring i kronekursen Prosent	Konsern	
2016	2017		2017	2016
-8	-11	+ 5	-21	-19
8	11	- 5	21	19

Tabellen viser selskapets følsomhet for potensielle endringer i kronekursen, dersom alle andre forhold er holdt konstant. Beregningen legger til grunn lik endring mot alle relevante valutaer. Effekten i resultatet skyldes verdiendring i pengeposter som ikke er fullt ut sikret. Øvrige pengeposter og all gjeld i utenlandsk valuta er sikret, og endring i verdi motsvares av verdiendring på derivatet.

Note 16 Skatter

Skattekostnad i resultatregnskapet

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
-	350	Betalbar skatt	368	27
-1	-1	Endring betalbar skatt tidligere år	-1	-3
200	-141	Endring utsatt skatt/skattefordel	-158	165
-50	-43	Endring i skattesats	-46	-52
148	165	Sum skattekostnad	163	138

Betalbar resultatsskatt

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
-	350	Beregnet resultatsskatt årets resultat	368	27
-	-	Skattevirkning av konsernbidrag	-	-17
-	350	Betalbar resultatsskatt	368	10

Betalbar skatt i balansen

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
-	350	Årets betalbare skatt	368	27
-	-31	Betalbar skatt knyttet til konsernbidrag	-33	-17
-	319	Sum betalbar skatt i balansen	335	10

Avstemming av nominell skattesats mot effektiv skattesats

Tabellen nedenfor gir en avstemming av rapportert skattekostnad mot skattekostnad basert på nominell skattesats på 24 prosent.

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
816	893	Resultat før skattekostnad	976	783
204	214	Forventet skattekostnad etter nominell sats	218	201
		Skatteeffekter av:		
-7	-7	Permanente forskjeller	-10	-9
2	2	Andel resultat i tilknyttet selskap	2	2
-1	-1	Endring betalbar skatt tidligere år	-1	-3
-50	-43	Endring i skattesats	-46	-52
148	165	Sum skattekostnad	163	138
18%	18%	Effektiv skattesats	17%	18%

Note 16 Skatter

Spesifikasjon av utsatt skatt

Nedenfor er det gitt en spesifikasjon av netto utsatt skatt. Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynliggjort at den vil bli utnyttet. Ved verdsettelsen av utsatt skatt pr 31. desember 2017 er det anvendt en skattesats på 23 prosent (24 prosent pr. 31. desember 2016).

Morselskap

(Beløp i mill. kr)	31.12.16	Resultatført	Øvrige resultat-elementer	Konsern-bidrag	31.12.17
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	-14	28	-	31	45
Varige driftsmidler	1 090	1	-	-	1 091
Pensjonsforpliktelser	-29	15	-67	-	-81
Andre langsiktige poster	148	-278	-23	-	-153
Fremførbart underskudd	-52	52	-	-	-
Sum	1 145	-185	-90	31	902

Konsern

(Beløp i mill. kr)	31.12.16	Resultatført	Øvrige resultat-elementer	Konsern-bidrag	31.12.17
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	-14	23	-	31	40
Varige driftsmidler	1 139	57	-	-	1 196
Pensjonsforpliktelser	-29	14	-67	-	-82
Andre langsiktige poster	164	-307	-23	-	-164
Fremførbart underskudd/fremførbare rentekostnader	-55	9	-	-	-46
Sum	1 205	-204	-90	31	944

Utsatt skatt ført mot øvrige resultatelementer

Morselskap			Konsern	
31.12.16	31.12.17	(Beløp i mill. kr)	31.12.17	31.12.16
24	-67	Estimatavvik pensjoner	-67	24
-3	-23	Verdiendring kontantstrømsikring	-23	-3
21	-90	Sum utsatt skatt ført mot øvrige resultatelementer	-90	21

Note 17 Investeringer i datterselskap og tilknyttede selskaper

Statnett SF har følgende investeringer per 31. desember 2017:

Selskap	Virksomhetens art	Anskaffelses- stids- punkt	Forretnings- kontor	Eierandel	Stemme- andel	Bokført verdi <i>(beløp i tusen kr)</i>
Datterselskaper						
Statnett Transport AS	Transport og rederi	1996	Drammen	100%	100%	108 021
Statnett Forsikring AS	Skadeforsikring	1998	Oslo	100%	100%	30 200
NordLink Norge AS	Utvikle og drifte transmisjonsnett	2010	Oslo	100%	100%	1 667 865
NorGer AS	Komplementar	2010/2010	Oslo	100%	100%	29 947
NorGer KS	Pt ingen virksomhet	2010/2011	Oslo	100%	100%	156 986
Nydalshøyden Bygg C AS	Eiendom	2013	Oslo	100%	100%	8 739
Statnett Rogaland AS	Utvikle og drifte transmisjonsnett	2014	Sandnes	100%	100%	149 693
Elhub AS	Datahub for måledata for strøm	2014	Oslo	100%	100%	166 492
Fifty AS	Utvikle og drifte regulerings- og markedssystem	2017	Oslo	100%	100%	100
Sum datterselskaper						2 318 043
Tilknyttede selskaper						
Nord Pool AS	Markedsplass	2002/2008	Bærum	28,2 %	28,2 %	36 320
eSett OY	Balanseavregning i Norden	2013	Finland	33,3 %	33,3 %	16 891
KraftCERT AS	IKT-sikkerhet	2014	Oslo	33,3 %	33,3 %	470
Sum tilknyttede selskaper						53 681
Totalt eierandel i datterselskaper og tilknyttede selskaper						2 371 724

Konsernverdi for selskap bokført etter egenkapitalmetoden

(Beløp i tusen kr)

	Konsern- verdi 01.01.	Årets resultat	Utbytte	Konsern- verdi 31.12.
2017				
Nord Pool AS, 28,2%	88 850	12 082	-15 604	85 328
eSett OY, 33,3%	817	7 933	-	8 750
KraftCERT AS, 33,3%	819	-399	-	420
Sum tilknyttede selskaper	90 486	19 616	-15 604	94 498
2016				
Nord Pool AS, 28,2%	80 217	6 301	-7 808	88 850
eSett OY, 33,3%	8 061	-7 244	-	817
KraftCERT AS, 33,3%	1 678	-859	-	819
Sum tilknyttede selskaper	89 956	-1 802	-7 808	90 486

Note 18 Felleskontrollerte driftsordninger

Ved bygging av undersjøiske kabler for overføring av energi mot utlandet har konsernet inngått avtaler om bygging og drift med systemansvarlige i Nederland, Danmark, Tyskland og England. Disse ordningene er vurdert til å være felleskontrollerte driftsordninger under IFRS.

Sjøkabler satt i drift

TenneT TSO BV og Statnett SF har bygget en kabel for overføring av energi mellom Norge og Nederland, omtalt som NorNed-kabelen. Partene eier hver sin fysiske halvdel av kabelen. Statnett SF eier den nordre del, og TenneT eier den søndre delen av kabelen. NorNed-kabelen ble satt i drift i mai 2008. Kostnader og handelsinntekter knyttet til drift av NorNed-kabelen deles likt mellom TenneT og Statnett.

Statnett SF eier Skagerrak-kabler 1-3, mens Energinet.dk har en langsiktig leieavtale om halve kabelkapasiteten. Inntekten fra utleien er inkludert i posten "Andre driftsinntekter". I slutten av desember 2014 ble Skagerrak kabel 4 (SK-4) satt i drift. Statnett SF og Energinet.dk eier hver sin fysiske halvdel av SK-4, hvor Statnett SF eier den nordre delen og Energinet.dk den sørlige delen. Kostnader og handelsinntekter knyttet til drift av Skagerrak-kablene deles likt mellom Energinet.dk og Statnett.

Statnett SFs eierandeler i kablene er inkludert i kategorien Land- og sjøkabler i note for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler.

Sjøkabler under bygging

Statnett SF inngikk høsten 2012 en samarbeidsavtale med tyske TenneT og KfW med sikte på å realisere en HVDC-sjøkabel mellom Norge (Tonstad) og Tyskland (Wilster). Prosjektet kalles NordLink og overføringskapasiteten vil bli 1400 MW. Forbindelsen består av 53 km ledning på norsk side, 514 km sjøkabel og 55 km landkabel på tysk side. Eierskapet vil bli delt likt der Statnett SF gjennom datterselskapet NordLink Norge AS vil eie den nordlige delen og TenneT og KfW vil eie den sørlige delen gjennom et felleseid tysk selskap. Kostnader og handelsinntekter vil deles likt mellom Tyskland og Norge. Utenlands- og anleggskonsesjon for kabelen ble gitt i oktober 2014. Endelig investeringsbeslutning ble tatt i februar 2015. Forbindelsen planlegges satt i kommersiell drift i 2020.

National Grid NSN Link Ltd (NLL) og Statnett SF prosjekterer en HVDC-sjøkabel mellom Kvilldal i Norge og Blyth i nordøst-England. Prosjektet kalles North Sea Link og overføringskapasiteten vil bli 1400 MW. Eierskapet vil bli delt likt der Statnett SF eier den østre delen og NLL den vestre delen. Kostnader og handelsinntekter skal deles likt mellom NLL og Statnett. Anleggskonsesjon forelå da utenlandskonsesjon ble gitt i oktober 2014. Endelig investeringsbeslutning ble tatt i mars 2015. Forbindelsen planlegges satt i kommersiell drift i 2021.

Verdien av utført arbeid på sjøkabler under bygging er inkludert i balanselinjen Anlegg under utførelse.

Note 19 Nærstående parter

Statnett SF var 100 prosent eid av den norske stat ved Olje- og energidepartementet (OED) per 31. desember 2017. Statnett har relasjoner til OED både som eier og reguleringsmyndighet.

Reguleringsmyndighet

Det er Stortinget som lovgivende myndighet som vedtar lover, basert på forslag fra regjeringen. Forskrifter vedtas av Kongen i statsråd. OED forvalter sine ansvarsområder, og delegerer forvaltning av de fleste områder i energiloven til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). I medhold av forvaltningsloven kan ethvert enkeltvedtak fattet av NVE, klages inn for OED som overordnet instans.

Andre nærstående parter:

Morselskap	Datterselskap	Tilknyttet selskap
Statnett SF	Statnett Transport AS	Nord Pool AS
	Statnett Forsikring AS	eSett OY
	Nydalshøyden Bygg C AS	KraftCERT AS
	NordLink Norge AS	
	Elhub AS	
	NorGer KS	
	NorGer AS	
	Fifty AS	
	Statnett Rogaland AS	

Datterselskapene er 100 prosent eid av Statnett SF, dog slik at Statnett SF eier 100 prosent av aksjene i NorGer AS og 90 prosent eierandel i NorGer KS. I tillegg eier NorGer AS 10 prosent eierandel i NorGer KS, slik at Statnett SF inklusive indirekte eierskap også kontrollerer 100 prosent av eierandelene i NorGer KS.

Statnett SF har en eierandel i Nord Pool AS på 28,2 prosent. Statnett SF har en eierandel på 33,3 prosent i eSett OY og i Kraft- CERT AS.

Statnett SF er låntaker for Statnettkonsernets eksterne låneopptak. Den sentrale finansfunksjonen i Statnett SF samordner og ivaretar den finansielle risiko knyttet til valuta, renter og likviditet i konsernet. Det er inngått låneavtaler mellom Statnett SF og datterselskaper. I tillegg er det inngått avtaler om kjøp og salg av tjenester. Alle transaksjoner er foretatt som en del av den ordinære virksomheten og til markedsmessige vilkår. De vesentligste transaksjonene er beskrevet nedenfor:

Statnett Forsikring AS

Statnett Forsikring AS har konsesjon til å dekke risiko og forestå reassuranse vedrørende selskaper i Statnett-konsernet, begrenset til selskaper hvor eierandelen utgjør mer enn 50 prosent. Selskapet opererer videre som direktetegnende person- og skadeforsikringsselskap.

Statnett Transport AS

Statnett Transport AS driver tungtransport på land og sjø og leverer transporttjenester til Statnett SF, herunder beredskapstjenester for transport av tunge enheter på land og sjø. Statnett SF har ytet Statnett Transport AS et ansvarlig lån som står tilbake for selskapets øvrige kreditorer. Statnett SF leverer også enkelte administrative støttetjenester innenfor IKT, juridisk, anskaffelser og økonomi.

NordLink Norge AS

NordLink Norge AS skal bygge og eie den nordlige delen av NordLink-kabelen. De tyske selskapene TenneT og KfW vil gjennom sitt felleseide selskap, bygge og eie den sørlige delen av NordLink. NordLink vil bli den første kabelforbindelsen mellom det norske og tyske kraftmarkedet. NordLink vil bli driftet av de respektive lands transmisjonsnettoperatører (Statnett SF og TenneT).

Statnett SF er forpliktet til å finansiere prosjektet og har inngått "Capital Contribution Agreement" med NordLink Norge AS. Kapitalforpliktelsen tilsvarer NordLink Norge AS' 50 prosent andel av de totale investeringskostnader knyttet til prosjektet. For å sikre at NordLink Norge AS skal kunne oppfylle sine finansielle forpliktelser skal midler tilføres på de tidspunkt hvor disse forfaller.

Statnett SF stiller morselskapsgarantier for NordLink Norge AS' hovedleverandører i henhold til bestemmelser i kontraktene med disse. For disse garantiene svares det en garantipremie priset til markedsmessige betingelser. NordLink Norge AS har ingen ansatte. Statnett SF utfører prosjektjenester knyttet til utbyggingen i tillegg til administrative støttetjenester til selskapets drift.

Note 19 Nærstående parter

Elhub AS

Elhub AS skal være den sentrale datahuben for måleverdier og markedsprosesser i det norske kraftmarkedet. Elhub AS' hovedfunksjoner er automatisert måleverdiprosessering og måleverdidistribusjon samt prosessering av markedsprosesser som leverandørbytter, flyttinger og rapportering. Elhub AS skal settes i drift første kvartal 2019.

Statnett SF er forpliktet til å yte nødvendig finansiering av prosjektet. For å sikre at Elhub AS skal kunne oppfylle sine finansielle forpliktelser skal midler tilføres på de tidspunkt hvor disse forfaller. Elhub AS skal betale Statnett en provisjon på den til enhver tid ubenyttede del av lånerammen tilsvarende (0,21 prosent p.a.). Statnett SF leverer også enkelte administrative støttetjenester innenfor IKT, juridisk, anskaffelser og økonomi.

Statnett Rogaland AS

Statnett Rogaland AS er et heleid datterselskap av Statnett SF. Frem til 1. januar 2017 eide Statnett Rogaland AS det nasjonale transmisjonsanlegget i Sør-Rogaland, og Statnett SF leide inn transmisjonsnett fra Statnett Rogaland AS på samme vilkår som andre transmisjonsnettere. Statnett SF utførte prosjektjenester og administrative støttetjenester innenfor IKT, juridisk, anskaffelser og økonomi.

Med virkning fra 1. januar 2017 er virksomheten i Statnett Rogaland AS knyttet til transmisjonsnettet, herunder alle aktiva og avtaler vedrørende drift av transmisjonsnett, overført til Statnett SF, slik at Statnett SF har det fulle økonomiske ansvaret knyttet til disse aktivitetene. Etter gjennomføring av transaksjonen har Statnett Rogaland AS begrenset operasjonell drift.

Nord Pool AS

Statnett SF kjøper overføringstap fra Nord Pool AS daglig. Kjøpet skjer til kraftbørsens markedspriser.

Utbytte og konsernbidrag

Statnett SF har i 2017 mottatt utbytte og konsernbidrag på totalt 21 millioner kroner fra datterselskaper og tilknyttet selskap.

Statnett SFs mellomværende med selskaper i samme konsern

(Beløp i mill. kr)	Kundefordringer		Utlån		Innlån		Leverandørgjeld	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Datterselskaper	11	50	1 628	3 156	198	357	11	28

Renter

Rentesatsen på inn- og utlån er avtalt til 6 måneders NIBOR med et påslag i intervallet 0,5 - 2,5 prosent.

Statnett SFs handel med selskaper i samme konsern

(Beløp i mill. kr)	Driftsinntekter regulert		Andre driftsinntekter		Driftskostnader	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Datterselskaper	34	33	106	59	-163	-132

(Beløp i mill. kr)	Finansinntekter		Finanskostnader	
	2016	2017	2016	2017
Datterselskaper	57	89	-4	-5

(Beløp i mill. kr)	Mottatt konsernbidrag		Mottatt utbytte	
	2016	2017	2016	2017
Datterselskaper	21	4	9	-

Note 20 Ytelser til ledelsen

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte 2017

Erklæring vedrørende godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelsen er utarbeidet i tråd med foretakets vedtekter, allmennaksjelovens regler, samt "Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel" fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 13. februar 2015.

Lederlønnspolitik

Det førende prinsipp for konsernet er at lønn og andre ytelser til konsernledelsen skal være konkurransedyktige, slik at konsernet kan tiltrekke seg og beholde dyktige ledende ansatte. Kompensasjonen skal ikke være lønnsledende, men likevel konkurransedyktig i forhold til vår bransje og andre selskaper som rekrutterer i det samme marked som Statnett. Lønnen skal samtidig reflektere den enkeltes erfaring, ansvarsområde og oppnådde resultater. Lederlønnspolitikken gjelder for Statnett SF og datterselskaper.

Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse

Med utgangspunkt i Nærings- og fiskeridepartementets "Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel", har styret faste rammer for hvilke elementer som kan inngå i konsernets lønns- og kompensasjonspakke når det inngås nye avtaler for ledende ansatte. Følgende retningslinjer gjelder:

Fastlønn: Fastlønnen fastsettes etter en stillings- og markedsvurdering som vurderes opp mot Statnetts lønnspolicy om å tilby konkurransedyktige vilkår, men ikke være lønnsledende. Når fastlønn fastsettes, skal verdiene av de samlede ytelser legges til grunn.

Pensjonsordning: Medlemskap i Statnetts kollektive innskuddspensjonsordning. Dette innebærer at det ikke inngås nye individuelle pensjonsavtaler.

Personforsikringer: De ordninger som til enhver tid er etablert for øvrige ansatte, herunder gruppelevs-, ulykkes-, sykeforsikring, samt yrkesskade- og reiseforsikring gjelder også for ledende ansatte.

Bilordning: Det kan ytes bilgodtgjørelse, men unntaksvis kan firmabil tilbys som alternativ når hensynet til behov i tjenesten tilsier det.

Andre ytelser: Dekning av aviser, mobiltelefon og bredbåndskommunikasjon i samsvar med interne retningslinjer.

Interne styreverv: Det gis ingen godtgjørelse for interne styreverv, men det er tegnet styreforsikring for alle styremedlemmer.

Disse retningslinjene gjelder Statnett SF og datterselskaper og blir videreført i 2018.

Gjeldende ordninger for konsernledelsen

Kompensasjon for konsernledelsen fastsettes i henhold til retningslinjene som er angitt ovenfor. Av historiske grunner kan medlemmer av konsernledelsen ha avvikende individuelle ordninger i henhold til avtaler som er inngått før gjeldende retningslinjer ble fastsatt.

I tillegg til den faste lønnen har konsernledelsen bilordning, medlemskap i konsernets kollektive pensjonsordning og, i henhold til tidligere inngåtte arbeidsavtaler, individuelle pensjonsavtaler for pensjonsgrunnlag over 12 G. Fire av konserndirektørene har firmabil med utgangspunkt i det som ble avtalt ved inngåelse av arbeidsavtalen. Det er ikke etablert bonusordninger, aksjebasert avlønning eller andre incentivordninger for ledende ansatte. Pensjonsalder er 65 år for konsernsjef og konsernledelse.

Konsernsjef har pensjonsavtale som sikrer 66 prosent av årslønn ved fratredelse. Konsernsjef har avtale om 12 måneders etterlønn utover oppsigelsestid ved oppsigelse fra selskapets side. Ingen andre medlemmer i konsernledelsen har avtale om etterlønn. To ledere i datterselskaper har avtale om seks måneders etterlønn, utover oppsigelsestid på seks måneder fra selskapets side.

Gjennomføring av lederlønnsprinsippene i 2017

Lederlønnfastsettelsen for 2017 ble gjennomført i samsvar med ovennevnte retningslinjer i Statnett og datterselskaper. Det ble ikke inngått nye avtaler om lederlønn med medlemmer av konsernledelsen i 2017. Konsernsjef og ett øvrig medlem av konsernledelsen har i løpet av året gått over fra firmabil til bilgodtgjørelse. Styret vedtar årlig lønnsjustering for selskapets konsernsjef, og vedtar en ramme som konsernsjefen disponerer for lønnsjustering av konsernledergruppen for øvrig. Konsernsjef og ledende ansattes lønn ble i 2017 regulert innenfor rammer tilsvarende det som ble gitt i konsernet for øvrig.

Etter styrets vurdering er fastsettelsen av lønn og godtgjørelse til ledende ansatte i samsvar med kravene fastsatt i Nærings- og fiskeridepartementets "Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel".

Organisering

Styret har nedsatt et eget kompensasjonsutvalg. Dette består av to eieroppnevnte styremedlemmer og et styremedlem valgt av de ansatte. Kompensasjonsutvalget er et rådgivende og saksforberedende organ for styret, og fremsetter forslag til lønnsjustering i samsvar med retningslinjene gjengitt i denne erklæringen. Det er utarbeidet egen instruks for utvalget. Konsernsjef møter fast i utvalget. Direktør for arbeidslivsrelasjoner ivaretar sekretærfunksjonen for utvalget.

Note 20 Ytelser til ledelsen

Ytelser til styret (Beløp i kroner)		Styrehonorar	
		2017	2016
Styret			
Per Hjorth	styrets leder	422 000	415 000
Synne Larsen Homble	styrets nestleder	288 000	280 500
Kirsten Indgjerd Værdal	styremedlem	265 000	246 000
Egil R Gjesteland	styremedlem	285 000	281 000
Maria Sandsmark	styremedlem	270 000	263 500
Einar Strømsvåg	styremedlem	285 000	281 000
Steinar Jøråndstad	styremedlem *)	265 000	261 000
Nils Ole Kristensen (fra juni 2016)	styremedlem *)	230 000	135 100
Karianne Burhol (fra juni 2016)	styremedlem *)	265 000	130 500
Pål Erland Opgård (til juni 2016)	styremedlem *)	-	133 000
Ane Meisingset Elgesem (fra februar 2016 til juni 2016)	styremedlem *)	-	100 400
Samlede godtgjørelser		2 575 000	2 527 000

Alle tall er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

Styremedlemmer som deltar i revisjonsutvalget, kompensasjonsutvalget eller prosjektutvalget har kompensasjon for dette, og styrehonorarene vil derfor variere.

*) For ansattvalgte styremedlemmer oppgis kun styrehonorar og ikke annen lønn knyttet til arbeidsforholdet i foretaket.

Ytelser til ledende ansatte 2017 (Beløp i kroner)		Lønn	Andre godtgjørelser *)	Pensjonskostnad	Samlet godtgjørelse
Konsernledelsen					
Konsernsjef					
Auke Lont		2 965 666	183 234	2 152 461	5 301 361
Konserndirektører					
Håkon Borgen	Teknologi og utvikling	2 041 681	125 599	544 619	2 711 899
Øivind Kristian Rue	Drift og marked	2 255 692	145 795	1 229 446	3 630 933
Bente Monica Haaland	Strategi og kommunikasjon	1 740 886	151 370	396 512	2 288 768
Knut Hundhammer	Konsernstab, CFO	2 380 190	120 104	746 421	3 246 715
Peer Olav Østli	IKT	1 840 780	155 875	863 229	2 859 884
Elisabeth Vike Vardheim	Bygg og anlegg	1 993 334	210 882	624 764	2 828 980
Samlede godtgjørelser		15 218 229	1 092 859	6 557 452	22 868 540

Alle tall er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

*) Inkluderer bl.a. verdi av firmabilfordel eller fast bilgodtgjørelse, telefon, aviser og personalforsikringer.

Note 20 Ytelser til ledelsen

Ytelser til ledende ansatte 2016 (Beløp i kroner)		Lønn	Andre godtgjørelser *)	Pensjonskostnad	Samlet godtgjørelse
Konsernledelsen					
Konsernsjef					
Auke Lont		2 895 931	154 297	2 156 690	5 206 918
Konserndirektører					
Håkon Borgen	Teknologi og utvikling	1 993 204	179 487	537 772	2 710 463
Øivind Kristian Rue	Drift og marked	2 146 624	176 552	1 186 919	3 510 095
Bente Monica Haaland	Strategi og kommunikasjon	1 700 389	144 300	378 838	2 223 527
Knut Hundhammer	Konsernstab, CFO	2 321 637	114 923	719 992	3 156 552
Peer Olav Østli	IKT	1 797 035	136 142	851 686	2 784 863
Elisabeth Vike Vardheim	Bygg og anlegg	1 988 674	190 819	607 259	2 786 752
Samlede godtgjørelser		14 843 494	1 096 520	6 439 156	22 379 170

Betingelser knyttet til konsernledelsen

Tittel/navn	Betingelser vedrørende pensjonsalder, førtidspensjon, alderspensjon og etterlønn
Konsernsjef Auke Lont	Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Fra fylte 67 år samordnes den årlige alderspensjon på 66 prosent med ytelser fra Statnett SFs Pensjonskasse og folketrygden. Ved død vil gjenlevende ektefelle og barn under 21 år motta pensjon. Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 65 år. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad. Ved oppsigelser fra selskapets side ytes det 12 måneders etterlønn, etter utløpet av oppsigelsestiden på 6 måneder.
Konserndirektørene: Håkon Borgen Øivind Kristian Rue	Pensjonsalder er 65 år, med rett til å fratruke med førtidspensjon etter fylte 62 år. Ved fratreden mellom 62 og 65 år utbetales en årlig godtgjørelse på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Dersom eventuell inntekt mottas fra andre og den sammen med utbetalt førtidspensjon fra Statnett overstiger sluttlønn, skal førtidspensjonen avkortes med 50 prosent av det beløp som overstiger sluttlønn. Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Ved død vil gjenlevende ektefelle og barn under 21 år motta pensjon. Rett til pensjonsytelser utover det som er opparbeidet gjennom den kollektive pensjonsordningen, bortfaller dersom de ikke lenger er ansatt i Statnett SF når de fyller 62 år. Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 65 år. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad. For Øivind Rue samordnes den årlige alderspensjon på 66 prosent med ytelser fra Statnett SFs Pensjonskasse og folketrygden fra fylte 67 år. Håkon Borgen er fra 1. januar 2016 overført til Statnetts innskuddspensjonsordning med tilhørende kompensasjonsordning.

Note 20 Ytelser til ledelsen

Betingelser knyttet til konsernledelsen

Tittel/navn	Betingelser vedrørende pensjonsalder, førtidspensjon og alderspensjon
Konserndirektør: Peer Olav Østli	Pensjonsalder er 65 år, med rett til å fratrukke med førtidspensjon etter fylte 62 år. Full opptjeningstid er 30 år. Ved fratreden mellom 62 og 65 år skal det utbetales en årlig godtgjørelse på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget avkortet med ett prosentpoeng for hvert år mellom 62 og 65 år. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Utbetaling av pensjon kan reduseres med eventuell lønn, pensjon eller honorar fra andre selskaper i Statnett konsernet. Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Fra fylte 67 år dekkes alderspensjon gjennom folketrygden og selskapets kollektive pensjonsordning, med et tillegg på 66 prosent av den del av pensjonsgrunnlaget som overstiger 12 ganger folketrygdens grunnbeløp, forutsatt full opptjeningstid (30 år). Ved død vil barn under 21 år motta barnepensjon. Ved fratreden før pensjonsalder vil det utstedes et rettighetsbevis som sikrer alderspensjonsutbetalinger fra fylte 65 år. Rettighetsbeviset reguleres med 75 prosent av økningen i folketrygdens grunnbeløp frem til pensjonering. Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 67 år, basert på pensjonsgrunnlaget på tidspunktet da uførhet inntreffer. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad.
Konserndirektørene: Knut Hundhammer Bente Monica Haaland Elisabeth Vike Vardheim	Pensjonsalder er 65 år. I tillegg til ordinært medlemskap i foretakets kollektive pensjonsordning er det inngått en privat pensjonsavtale, hvor pensjon er sikret gjennom opparbeidet sparesaldo inkludert renter som utbetales til den forsikrede. Statnett skal, hvert år frem til tidspunkt for pensjonering eller eventuell fratredelse, innbetale inntil 30 prosent av forskjellen mellom ordinær lønn og 12 ganger folketrygdens grunnbeløp til pensjonsspareordningen. Ved død skal samboer/ektefelle eller etterlatte ha utbetalt sparesaldo inkl. renter fra Statnett SF. Engangsbeløpet vil være skattepliktig for mottaker. Knut Hundhammer og Elisabeth Vike Vardheim er i tillegg berettiget til pensjon fra foretakets kollektive ytelsesordning fra fylte 67 år. Bente Monica Haaland er fra 1. januar 2016 overført til foretakets innskuddspensjonsordning med tilhørende kompensasjonsordning.

Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet til medlemmer av konsernledelsen eller styret.

Note 21 Andre forpliktelser

Morselskap/konsern

<i>(Beløp i mill. kr)</i>	Fjernings- forpliktelser	Andre forpliktelser	Sum
Forpliktelser 1. januar 2016	643	22	665
Nye eller endrede estimater	-23	-	-23
Benyttede beløp	-93	-	-93
Tilbakeførte ubenyttede beløp	-54	-13	-67
Rentekostnad	39	-	39
Forpliktelser 31. desember 2016	512	9	521
Forpliktelser 1. januar 2017	512	9	521
Nye eller endrede estimater	115	23	138
Benyttede beløp	-96	-	-96
Rentekostnad	15	-	15
Forpliktelser 31. desember 2017	546	32	578

Det er ingen forskjeller mellom morselskapet og konsernet.

For forventet tidspunkt for utbetaling vises det til note 15 Finansiell risikostyring.

Se note 3 Regnskapsestimater og forutsetninger for en forklaring av de viktigste kildene til usikkerhet i estimater.

Note 22 Pantstillelser og garantiansvar

Morselskapet har ikke anledning til å stille pant eller annen sikkerhet i foretakets eiendeler, bortsett fra å stille sikkerhet overfor finansinstitusjoner i forbindelse med daglige banktransaksjoner, samt å stille sedvanlige sikkerheter som ledd i den daglige driften. For garantier stillet på vegne av datterselskap, vises til noten for nærstående parter.

Note 23 Betingede eiendeler

Statnett solgte i 2014 sitt tidligere hovedkontor på Husebyplatået i Oslo til Husebyplatået AS med en regnskapsmessig bokført gevinst på 56 millioner kroner. Videre solgte Statnett i 2016 Noreveien 26 med et regnskapsmessig tap på 39 millioner kroner, til samme kjøper. Endelig oppgjør er ikke avklart, og er avhengig av hvilken utnyttelse av eiendommen som Husebyplatået AS får byggetillatelse for. Statnett estimerer at foretaket vil motta innbetalinger på inntil om lag 800 millioner kroner i tidsrommet 2021 – 2026 dersom utbyggingsplanene som Husebyplatået har skissert, blir realisert. Disse forventede innbetalingene er ikke regnskapsført, og estimatet er beheftet med usikkerhet.

Note 24 Andre driftskostnader

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
64	69	Leiekostnader	72	73
308	378	Innleie personell/konsulenter/kjøp av tjenester	431	369
82	97	Forsikring	31	32
284	409	Materialer og underentreprenører	408	293
220	243	Eiendomsskatt	248	222
120	136	IT-kostnader	143	124
364	411	Øvrig	325	261
1 442	1 743	Sum andre driftskostnader	1 658	1 374

Operasjonelle leieavtaler (med forfall mindre enn ett år fra balansedagen)

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
34	40	Bygninger	42	43
20	20	Innleie samband	20	20
10	9	Annet	10	10
64	69	Sum leiekostnader	72	73

Operasjonelle leieavtaler med forfall senere enn ett år fra balansedagen

Konsernet har en rekke mindre leieavtaler for bygninger, innleie av samband og øvrige driftsmidler knyttet til ordinær stedlig drift og gjennomføring av prosjekter. Leieforhold varierer fra noen måneder til 15 år. Leie blir betalt og kostnadsført i henhold til hver enkel kontrakt.

Honorar til revisor

Morselskap			Konsern	
2016	2017	(Beløp i mill. kr)	2017	2016
897	1 131	Lovpålagt revisjon	1 462	1 228
325	280	Andre attestasjonstjenester	362	351
205	63	Skatterelatert bistand	64	205
334	840	Annen bistand	844	334
1 761	2 314	Sum honorar (ekskl. mva.)	2 732	2 118

Note 25 Øvrige resultatelementer

Morselskap/konsern

(Beløp i mill. kr)

	Virkelig verdi for invest- eringer holdt for salg	Virkelig verdi for kontantstrøm- sikringer	Sum øvrige resultat- elementer ført mot egenkapital- ens øvrige poster	Estimatavvik på pensjons- forpliktelser	Sum øvrige resultat- elementer ført mot egenkapital- ens opptjent annen egenkapital	Sum Øvrige resultat- elementer
Bokført verdi 1.1.16	7	-166	-159	-70	-70	-229
Endring, brutto	-	-23	-23	95	95	72
Skatteeffekt	-	3	3	-24	-24	-21
Bokført verdi 31.12.16	7	-186	-179	1	1	-178
Bokført verdi 1.1.17	7	-186	-179	1	1	-178
Endring, brutto	-6	-110	-116	-293	-293	-409
Skatteeffekt	-	23	23	67	67	90
Bokført verdi 31.12.17	1	-273	-272	-225	-225	-497

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til foretaksmøtet i Statnett SF

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Statnett SF som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgende handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjonshandlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

Varige driftsmidler og anlegg under utførelse

Per 31. desember 2017 var balanseført verdi av varige driftsmidler 35 653 MNOK for konsernet og 35 335 MNOK for morselskapet. Balanseført verdi av anlegg under utførelse var 13 393 MNOK for konsernet og 8 519 MNOK for morselskapet. Totale tilganger til anlegg under utførelse i 2017, inkludert kapitaliserte byggelånsrenter var 9 139 MNOK for konsernet og 6 239 MNOK for morselskapet. Fastsettelse av aktiveringstidspunkt og levetid, samt vurdering av hvorvidt kriteriene for aktivering er oppfylt, krever at ledelsen utøver skjønn. Statnetts inntekter er regulert av myndighetene ved Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og regnskapsføring av varige driftsmidler og anlegg under utførelse har en vesentlig effekt på fastsettelsen av inntektsrammen. Som følge av eiendelenes størrelse og iboende kompleksitet, graden av skjønn og effekten på fremtidig inntektsramme var dette et sentralt forhold ved revisjonen.

Vi vurderte utformingen av ledelsens interne kontroller knyttet til aktivering og valg av avskrivningsmetode og testet hvorvidt disse fungerte effektivt. Vi testet et utvalg av tilganger, og vurderte tidspunkt for aktivering, estimert levetid og hvorvidt kriteriene for aktivering var oppfylt blant annet ved å vurdere hvorvidt etterfølgende utgifter er påkostning eller vedlikehold. Vi har også kontrollert et utvalg av prosjektrapporter og prosjektrengskaper mot underliggende dokumentasjon og diskutert disse med Statnett. Vi gjennomførte analytiske revisjonshandlinger både gjennom egne analyser og kontroll av analyser foretatt av Statnett.

Det henvises til note 8 og 9 i årsregnskapet for ytterligere informasjon.

Sikringsbokføring

Statnett anvender finansielle derivater for å redusere risiko knyttet til renter og valuta. Virkelig verdi av disse derivatene kan svinge betydelig i takt med endringer i markedspriser. Finansielle instrumenter som sikrer renter og valuta er underlagt komplekse regnskapsregler, og vurdering av regnskapsmessig behandling medfører bruk av skjønn. Selskapet benytter sikringsbokføring for kontantstrømsikringer og virkelig verdiskikringer.

På grunn av komplekse finansieringsaktiviteter med tilhørende sikringer, betydelige beløp, komplekse regnskapsregler og grad av skjønn var dette et sentralt forhold ved revisjonen.

Vi vurderte utformingen av ledelsens interne kontroller knyttet til finansielle derivater og sikringsbokføring, og testet hvorvidt disse fungerte effektivt. Våre revisjonshandlinger inkluderte test av eksistens og fullstendighet av og betingelser for de finansielle derivatene mot motpartsbekreftelser, vurdering av verdsettelsesmetode og test av verdimåling og sikringsrelasjoner, samt vurdering av at sikringsdokumentasjonen var tilstrekkelig og oppfyller gjeldende krav etter regnskapsreglene. Vi gjennomførte analytiske revisjonshandlinger og vi gjennomgikk ledelsens egne analyser.

Det henvises til note 10, 11 og 12 i årsregnskapet for ytterligere informasjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og konsernsjef (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvise bilde;
- ▶ innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelt ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Vi avgir en uttalelse til styret om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av regnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsen om samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsen om samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings-skikk i Norge.

Oslo, 12. april 2018
ERNST & YOUNG AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Finn Espen Sellæg'.

Finn Espen Sellæg
statsautorisert revisor

Samfunnsansvar

Statnetts samfunnsoppdrag er å sikre strømforsyningen, bidra til verdiskaping i samfunnet gjennom et effektivt og velfungerende kraftsystem, og legge til rette for bruk av elektrisitet slik at Norge kan realisere sine klimamål. Samfunnsoppdraget skal løses på en ansvarlig og samfunnsøkonomisk rasjonell måte. Dette innebærer at sosiale og miljø-messige hensyn integreres i konsernets utvikling og drift på en måte som omfatter mer enn de krav som følger av lover og regler.

Samfunnsansvar i Statnett handler om å forstå omgivelsenes forventninger, og å forholde seg til disse på en måte som skaper gjensidig tillit og respekt. På den måten vil samfunnsansvar bidra til gjennomslagskraft og gjennomføringsevne og derved til at Statnett kan nå sine hovedmål.

Slik forvaltes samfunnsansvaret

Statnett SF er et statsforetak eid av staten ved Olje- og energidepartementet (OED) og organisert som et konsern. Bedrifter med statlig eierskap skal arbeide systematisk og være ledende innen samfunnsansvar, miljø og klima. Statnett skaper gode resultater med basis i konsernets etiske standard.

Styret har det overordnede ansvaret for at Statnett ivaretar sitt samfunnsansvar. Styret har fastsatt en styringspolicy som konkretiserer hvilke prinsipper Statnett skal legge til grunn for å ivareta sitt samfunnsansvar. Videre har styret ansvar for at samfunnsansvar er integrert i Statnetts strategi og mål, samt i oppfølging av resultater. Konsernsjefen orienterer styret regelmessig om saker som vedrører økonomiske, miljømessige og sosiale temaer. HMS- resultater rapporteres kvartalsvis, og miljøresultater og etterlevelse rapporteres gjennom årsrapporten.

Konsernsjefen er ansvarlig for at Statnetts rammeverk for samfunnsansvar oppdateres og at det integreres i

virksomhetsstyringen. Linjeledelsen er ansvarlig for å sikre at prinsipper og rammer er kjent i organisasjonen og at de etterleves. Samfunnsansvaret integreres ved utarbeidelse av mål for virksomheten, og intern oppfølging skjer ved kvartalsvis resultatoppfølging i linjen. Både konsernledelsen og styret i Statnett godkjenner Statnetts samfunnsansvarsrapport som utarbeides hvert år, og sikrer at alle viktige tema er dekket.

Selskapets medarbeidere har ansvar for å gjøre seg kjent med Statnetts styringssystem og etiske retningslinjer, og etterleve gjeldende prinsipper og krav i sitt daglige arbeid.

Om rapporten

Statnett rapporterer samfunnsansvar i henhold til Global Reporting Initiative (GRI), nivå «Core». I tillegg rapporterer Statnett på relevante sektorspesifikke indikatorer for energibransjen (GRI Sustainability Reporting Guidelines & Electric Utility Sector Disclosures). Statnett mener rapporteringen i all hovedsak er i samsvar med GRIs rapporteringsprinsipper og at rapporteringen tilfredsstiller GRI, versjon G4, nivå «Core». I GRI-tabellen gis henvisning til hvor informasjon om de ulike GRI indikatorene er angitt i årsrapporten, samt eventuelle utelatelser. Indikatorer som begynner med EU er spesifikke for energibransjen.

Statnett anser at rapporteringen dekker de krav som er nedfelt i utvidelsen av Regnskapsloven § 3–3c, som ble vedtatt i 2013. Rapporteringen om samfunnsansvar omfatter hele Statnetts virksomhet, inkludert heleide datterselskaper og deleide selskaper hvor Statnett har bestemmende innflytelse. Data er innhentet og sammenstilt slik at fremstillingen skal være enhetlig og hensiktsmessig. Det er lagt vekt på å sikre at opplysningene er fullstendige og korrekte, men det kan likevel være noe usikkerhet knyttet til deler av dataene.

Vesentlighetsmatrisen

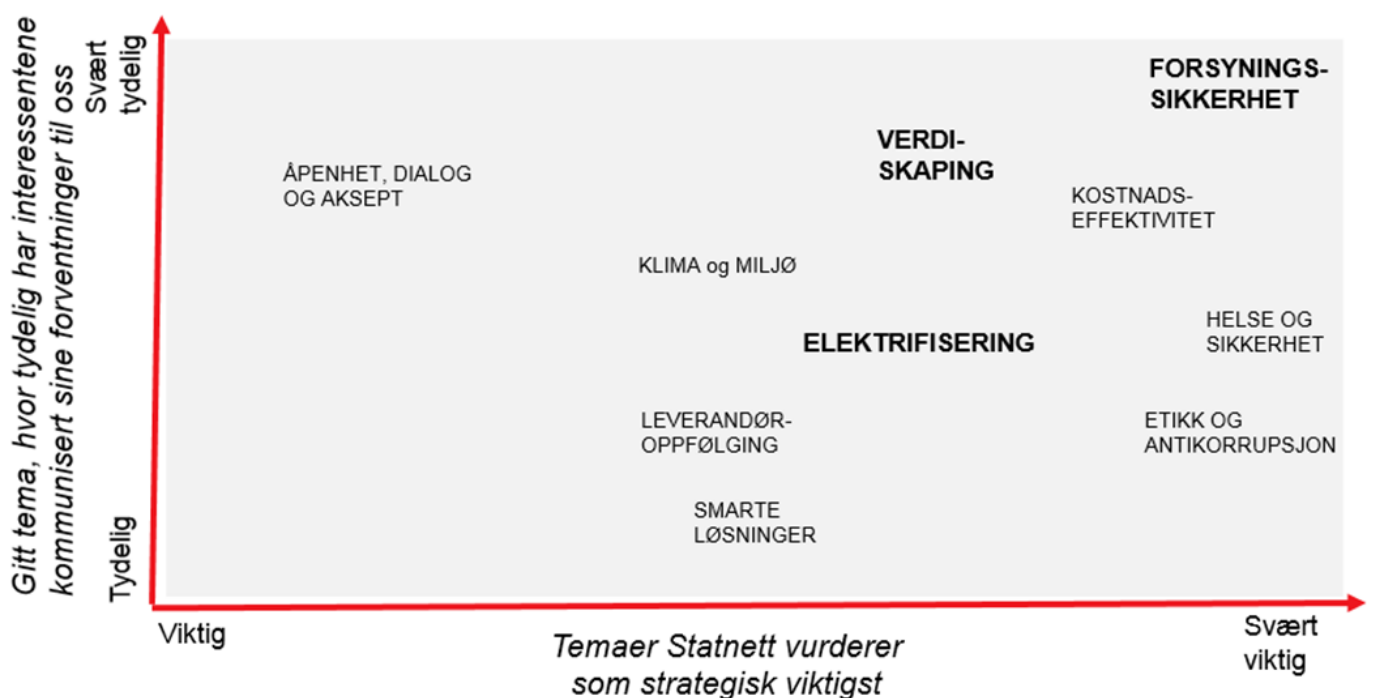
Statnett vedtok i juni 2017 en oppdatert konsernstrategi for perioden 2017-2021. Som en del av strategiprosessen ble det gjennomført en vesentlighetsanalyse. Formålet med vesentlighetsanalysen er å definere de forhold som Statnett per i dag vurderer som viktigst, og som omgivelsene mener er viktig at Statnett har fokus på. Kartleggingen bygger på en helhetlig vurdering av interessentgrupper basert på resultater fra Statnetts kundeundersøkelse og øvrig dialog. Resultatet av analysen fremstilles i vesentlighetsmatrisen som presenteres i figuren under, og omfatter kun de tema som ansees som de viktigste.

Matrisen inneholder stort sett de samme hovedområdene som ved forrige rapportering. Det er tydeliggjort et skille mellom hva Statnett gjør for å legge til rette for å nå Norges

klimamål, hvor fokusområdet er "elektrifisering", og den påvirkning selskapets virksomhet har på klima ("klima og miljø"). Dette er i tråd med forventninger i eierskapsmeldingen. Det er økt fokus på smarte og kostnadseffektive løsninger. Den store byggeaktiviteten krever at Statnett følger opp sine leverandører tett for å sikre etterlevelse av både kontrakter og arbeidsforhold. Videre er det viktig for et selskap som forvalter offentlige midler og investerer store beløp at det er åpenhet rundt hvordan oppdraget forvaltes og hvordan pengene brukes.

Interessenter

Statnett har en rekke interessenter i Norge og Europa. Interessentene strekker seg fra Stortinget og Regjeringen, til sluttbruker av Statnetts tjenester i lokalsamfunnet, samt organer og råd i Norden og EU. Oversikten på neste side viser de viktigste interessentene Statnett forholder seg til.

Statnetts interessentgrupper	Forklaring	Interesser	Involvering
Stortinget	Politiske partier i posisjon og opposisjon	Lovgiver	Statnett deltar på møter når selskapet er invitert og inviterer Energi- og miljøkomiteen til informasjonsmøter
Sametinget	Sametingets partier og lederskap	Nordområdene, reininteresser og naturvern	Involveres tett i konsesjonsprosesser som involverer samiske områder og spesielt reindrift
Myndigheter	OED, NVE	OED er eier, NVE og OED fatter beslutninger i konsesjoner og andre klagesaker	Eiermøtet og eieroppfølging (OED), alle konsesjonsprosesser involverer NVE og OED er klageinstans
Kunder	Produsenter, nettselskap og industri	Produsenter er opptatt av tilgjengelig kapasitet og markedsløsninger, nettselskapene er opptatt av forsyningssikkerhet i sitt område og industrien er opptatt av god forsyningssikkerhet til lavest mulig kostnad	Alle disse involveres jevnlig gjennom markeds- og driftsforum, regionale kundemøter, individuelle kundemøter, samt i konsesjonsprosesser
Lokale myndigheter	Kommuner og fylkeskommuner	Kommunene er opptatt av hvordan Statnett påvirker lokale forhold og forholder seg til kommunale planer, samt lokal verdiskaping og eiendomsskatt. Fylkene har et miljøansvar	Involveres som høringspart i alle konsesjonsprosesser og utviklingen av miljø- og transportplaner for de ulike prosjektene
Organisasjoner	Bransjeorganisasjoner, LO, NHO etc	Organisasjonene har ulike særinteresser de er opptatt av	Organisasjonene deltar normalt i høringer på konsesjoner og bransjeorganisasjonene er også medlem av markeds- og driftsforum
Internasjonale interessenter	F.eks. EU, Nordiske TSOer, Nordisk Råd, ENTSOe, Europeiske TSOer,		Statnett har formelle roller og samarbeid med Nordiske og Europeiske TSOer og besvarer henvendelser og leverer nordisk nettutviklingsplan til Nordisk Råd
Omsetningsselskaper og børser	Nord Pool, EPEX SPOT og ulike omsetningsselskaper	Omsetningsselskapene og børsene er opptatt av velfungerende markeder	Det er jevnlig kontakt ifm utvikling av nye markedsløsninger
Miljø- og klimaorganisasjoner	NGOer med klima og miljø som hovedområde	Har miljø og klima som viktigste saker og er opptatt av elektrifisering av samfunnet	Involveres som høringspart i alle konsesjonsprosesser. I tillegg avholdes det årlige kontaktmøter
Leverandører	Alle som leverer varer og tjenester til Statnett	Er opptatt av prosjektporteføljen, fremtidige markedsmuligheter og ønsker et høyt aktivitetsnivå. HMS og leverandørsamarbeid er også sentralt	Involveres gjennom prekvalifiseringsprosesser og tilbudsprosesser i prosjektene. Følges opp gjennom leveranser og kontrakter
Forsknings og kompetansemiljøer	Universiteter og andre forskningsmiljøer	Har interesse av FoU og utvikling av ny teknologi, samt forskningsoppdrag	Kontakt gjennom ulike forskningsprogrammer, FoU-arbeidet samt gjennom konsulentbistand betalt av Statnett
Media	Fagpresse, riksdekkende media, lokalpresse	Har allmenhetens interesse i fokus og forventer god og etterrettelig informasjon fra Statnett	Offentleglova og meroffentlighet er sentralt i involveringen av media. Følges opp løpende av pressekontakt
Grunneiere	Grunneiere direkte berørte av Statnett sine utbygginger og anlegg	Har interesser som grunneiere og hvordan Statnetts prosjekter påvirker dem	Er naturlig høringspart i konsesjonsprosesser og involveres tett i utviklingen av prosjekter og trasevalg
Befolkningen for øvrig	Alle beboere i Norge	Har interesse av god forsyningssikkerhet og lavest mulige tariffer	Involveres gjennom lokale folkemøter i prosjekter og informeres løpende gjennom Statnetts ulike kommunikasjonskanaler
Egne ansatte	Ledere og medarbeider i Statnett	Er tett på Statnett i hverdagen og er opptatt av Statnett som arbeidsgiver og samfunnsaktør	Involvering ivaretas gjennom internkommunikasjon, interne allmøter og lederkommunikasjon

Forsyningssikkerhet

Som systemansvarlig i det norske kraftsystemet har Statnett hovedansvaret for forsyningssikkerheten i Norge. Forsyningssikkerheten sier noe om kraft-systemets evne til kontinuerlig å levere elektrisk kraft av en gitt kvalitet til sluttbruker, herunder energisikkerhet, driftssikkerhet, leveringspålidelighet og spenningskvalitet. Statnett skal sørge for beredskap for ulike feilsituasjoner, riktig dimensjonerte og vedlikeholdte anlegg, og en sikker IKT infrastruktur.

Systemansvar

Statnett skal ivareta forsyningssikkerheten blant annet ved at det er balanse mellom produksjon og forbruk til enhver tid, sørge for riktig spenning og lav avbruddsfrekvens grunnet forhold i transmisjonsnettet, samt tilstrekkelig med reserver.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Frekvensen bestemmes av den momentane balansen mellom produksjon og forbruk, og er en viktig indikator på hele kraftsystemets tilstand. I det nordiske kraftsystemet er det Statnett og Svenska kraftnät som har hovedansvaret for å holde frekvensen innenfor normale verdier. Samtidig har hvert enkelt land krav til hvor mye automatiske og manuelle reserver som skal være tilgjengelige for å håndtere ubalanser. For å forbedre frekvenskvaliteten, jobbes det med utvikling av verktøy for å håndtere ubalanser og videreutvikling av markedsløsninger for reserver.

Statnett overvåker spenningskvaliteten i kraftsystemet i henhold til "Forskrift om Leveringskvalitet", og kan vise til tilfredsstillende marginer de fleste steder i forhold til forskriftsgitte grenseverdier. Utvikling av kraftsystemet med tettere integrering med andre land og flere nye aktører og behov både på produksjons- og forbrukssiden utfordrer kontrollen med driftsspenninger. Statnett jobber kontinuerlig med utvikling av løsninger for å sikre riktig spenningskvalitet.

Leveringspålideligheten (sluttbrukeres tilgjengelighet av elektrisk kraft) påvirkes av vær- og vindpåvirkninger som vind, snø/is og lyn. Statnett arbeider systematisk med å avdekke og forbedre utsatte stasjonskomponenter og ledninger for

å unngå feil, og sørge for at konsekvensen blir så liten som mulig hvis feil inntreffer. Dette gjøres gjennom systematisk vedlikehold og feilanalyse, samt forbedringsarbeid som standardisering og kvalitetssikring av materiell, målrettet reinvestering av aldrende anlegg og forebyggende vedlikehold. Tett samarbeid med aktører i bransjen bidrar til økt forsyningssikkerhet, og antall utfall av industrianlegg og kraftverk etter drifts-forstyrrelser i nettet er redusert.

Statnett gjennomfører forbedringsarbeid på bakgrunn av analyser av enkelthendelser og statistikk, samt data fra strategisk plasserte måleinstrumenter. Digitalisering og relevante FoU-prosjekter vil bidra til økt forsyningssikkerhet på sikt.

Resultater

Etter en nedadgående trend fra 2011, har antall minutter med frekvensavvik utenfor grenseverdier (frekvens-avvik), vært noe høyere de to siste årene. Årsakene til dette er sammensatt, og skyldes delvis en høyere andel uregulerbar produksjon og større utveksling mellom landene. I tillegg er det en høyere utnyttelse av systemet, som gir mindre fleksibilitet til å håndtere ubalanser. I 2017 var det mer sekundærreserver tilgjengelig enn i 2016. Dette ansees som en av årsakene til at frekvensavviket gikk ned i 2017.

Spenningskvaliteten er fortsatt god i de fleste av Statnetts anlegg. Det har i mange år vært varierende grad av utfordringer med flimmer i Nordland, og i noen av de siste årene utfordringer med resonans i SKL-ringen (Sunnhordland). Begge disse forholdene utbedres.

Leveringspålideligheten i kraftsystemet er forbedret de siste årene, målt ved redusert mengde ikke levert energi og redusert antall driftsforstyrrelser.

Sikkerhet og beredskap

Sikkerhet og beredskap i Statnett skal forebygge at ekstraordinære uønskede hendelser fører til at forsyningen svikter. Hvis det likevel skjer, skal selskapets beredskap sørge for at alminnelig forsyning raskt er tilbake.

	Enhet	2017	2016	2015	2014
Frekvensavvik	Minutter	12 018	13 647	10 616	10 232
Ikke-levert energi (ILE)	MWh	772	823	1 279	1 232

Hvordan Statnett løser oppgavene

Statnett arbeider systematisk med forbedring. Dette omfatter analyser av sårbarheter, trusler og risikoer. Det gjennomføres forebyggende tiltak, planlegging for å håndtere hendelser og øvelser. I tillegg legges det vekt på evaluering for å lære.

Energilovens forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen regulerer Statnetts arbeid med sikkerhet og beredskap. Statnett har en systematisk tilnærming for å etterleve kravene. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fører tilsyn med selskapets etterlevelse. Siden 2009 har NVE gjennomført 30 tilsyn.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett er opptatt av å håndtere sikkerhet og beredskap slik at dette er i tråd med samfunnets forventninger, og at Statnett kan håndtere et utfordrende risikobilde, også som følge av økt digitalisering. Statnett legger vekt på digital sikkerhet med blant annet etablering av dedikerte funksjoner for forebygging, overvåkning og håndtering av digitale trusler. Samtidig legger Statnett vekt på at selskapet skal være i stand til å levere strøm ved bortfall av kritiske digitale tjenester.

Digital sikkerhet

Statnett benytter en rekke kritiske informasjonssystemer og må forholde seg til stadig mer kompliserte digitale omgivelser. Dette innebærer at Statnett er avhengig av en robust digital sikkerhet for å beskytte operasjoner, digitale verdier, personell og omdømme. Den digitale sikkerheten blir i stadig større grad utfordret av både ulike drivkrefter generelt og trusselaktører spesielt, og må legges til grunn når Statnett utfører sitt samfunnsoppdrag.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Det jobbes målrettet med tiltak på fire områder innenfor digital sikkerhet: forutse, detektere, forhindre og reagere. Statnetts sikkerhetsbarrierer blir fortløpende forbedret, og det etableres nye i takt med endringer i risikobildet.

Statnett er medeier i, og en av initiativtakerne til opprettelse av KraftCERT, kraftbransjens felles kompetansesenter for blant annet håndtering av hendelser. For å sikre at Statnett fokuserer på et riktig sikkerhetsnivå, må selskapet ha kunnskap om mulige trusselaktører. Dette gjøres ved å øke innsatsen i arbeidet med å kartlegge trusler, både internt og i samarbeid med eksterne.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett vil investere videre for å sikre riktig fokus på håndtering av det digitale risikobildet. Dette betyr at selskapet vil fortsette arbeidet med kartlegging, verdivurdering og klassifisering av digitale verdier, samt identifisering og håndtering av sårbarheter. Videre skal Statnett øke kunnskap om det digitale trusselbilde i samarbeid med relevante aktører.

Økt digitalisering er en viktig del av Statnetts strategi, og innføring av ny teknologi medfører nye sårbarheter som kan påvirke risiko i negativ retning. Dette krever at arbeidet med digital sikkerhet gjøres kontinuerlig, systematisk, strukturert og med god styring.

Verdiskaping

Statnetts virksomhet skaper verdier for samfunnet, både direkte og indirekte. Den direkte verdiskapingen fremgår av konsernets regnskap og fordeles til eier, myndigheter, ansatte og långivere som vist i tabellen under. Indirekte verdiskaping skjer ved at Statnett bygger ut nettet og muliggjør produksjon, transport og forbruk av kraft som underbygger produsenters, forbrukeres og leverandørers verdiskaping.

Statnett skal drifte og utvikle transmisjonsnettet på en kostnadseffektiv måte, og sikre at all utbygging er samfunnsmessig rasjonell. Statnett bidrar til verdiskaping ved å utvikle velfungerende og effektive markedsbaserte løsninger og tilrettelegger for handel med kraft.

Fordeling av verdiskaping	Enhet	2017	2016	2015	2014
Ansatte - lønn og sosiale ytelser ¹⁾	MNOK	1 521	1 364	1 011	1 141
Stat og kommune - skatter og avgifter ²⁾	MNOK	620	548	707	613
Rentekostnader	MNOK	616	527	514	527
Eier - utbytte ³⁾	MNOK	326	350	357	321
Selskapet - Tilbakeholdt egenkapital	MNOK	402	264	940	98

¹⁾ Lønnskostnad (ekskl. arbeidsgiveravgift).

²⁾ Skattekostnad, eiendomsskatt og arbeidsgiveravgift.

³⁾ Foreslått utbytte for 2017.

Uttekslingen med utlandet skaper verdier gjennom flaskehalsinntekter.

Videre legger Statnett til rette for verdiskaping ved å sikre at det er tilstrekkelig kapasitet og leveringssikkerhet i kraftsystemet slik at ønsket virksomhet kan opprettholdes og videreutvikles både for kraftproduksjon og kraftintensiv industri.

På markedssiden foregår det en kontinuerlig utvikling med å legge til rette for balansering i Norden, og markeder med finere tidsoppløsning. Dette arbeidet legger til rette for bedret drift og mer automatisering i markedene, noe som i stor grad handler om smarte løsninger for et effektivt kraftsystem.

I 2014 fikk Statnett tilført ny egenkapital på 3,25 milliarder kroner, med målsetting om å sikre minimum 25 prosent egenkapitalandel ved utgangen av 2017. Med dette har foretaket en egenkapital som er tilpasset konsernets virksomhet og risikoprofil i perioden. Knyttet til denne beslutningen ble det ikke utbetalt utbytte for 2013, og utbytte for regnskapsårene 2014 – 2016 ble satt til 25 prosent av fastsatt grunnlag. For regnskapsåret 2017 er utbytte fastsatt til 25 prosent, i tråd med regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2017 om å opprettholde 25 prosent utbytte i ytterligere to år. Foreslått utbytte for 2017 er 326 millioner kroner.

Elektrifisering

Et sentralt element i Statnetts samfunnsoppdrag er å legge til rette for klimavennlige løsninger, slik at Norge når sine klimamål. Selskapets viktigste bidrag er å legge til rette for elektrifisering og avkarbonisering av Norge, og Europa for øvrig, gjennom kabelforbindelsene. Dette har fokus både internt, blant ikke-statlige organisasjoner (NGOer) og hos Statnetts eier.

Statnetts planprosesser skal ivareta dette hensynet i vurderingene av nye prosjekter i Statnett.

Det er vanskelig å måle grad av suksess direkte. En indikasjon på riktige tiltak, er at avkarboniseringen av Norge fortsetter, samtidig som forsynings sikkerheten opprettholdes på dagens nivå og legger til rette for videre verdiskaping.

De viktigste prosjektene i denne sammenheng er mellomlandsforbindelsene til England og Tyskland, samt Vestre korridor, som legger til rette for disse forbindelsene, og tilrettelegging for økt fornybarproduksjon i Norge. Et eksempel på det siste er utbyggingen som pågår for å muliggjøre ny vindkraft på Fosen. Elektrifisering av norsk sokkel vil også være et element i en slik målsetting, på lik

linje med å tilrettelegge for karbonfri transport. Slik transmisjonsnettet er utbygget i dag, vil det kunne håndtere en fremtidig fullelektrifisering av bilparken.

Kostnadseffektivitet

Statnett har ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av transmisjonsnettet. Statnett skal for øvrig følge forretningsmessige prinsipper, og vektlegge kostnadseffektivitet i selskapets beslutninger.

Effektiv ressursutnyttelse og kostnadseffektivitet står sentralt i den økonomiske reguleringen. Gjennom effektiv drift og utvikling skal tariffen til sluttbrukere begrenses.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Statnett har et omfattende effektivitetsprogram, med målsetting om å oppnå 15 prosent økt effektivitet fra 2013 til 2018. Målsetningen gjelder det totale aktivitetsnivået til Statnett, og innebærer mer effektiv drift av eksisterende anlegg, utbyggingsprosjekter og støttefunksjoner.

Et prosessorientert styringssystem sikrer samhandling mellom ulike fagområder og tydelighet rundt roller og ansvar, og er et viktig fundament for effektiv drift. Det jobbes aktivt med å fase ny teknologi inn i både utbyggingsprosjekter og drift. Det er etablert et teknologiveikart som skal sikre implementering av ny teknologi i de ulike utbyggingsprosjektene. Dette forventes å bidra til betydelig lavere byggekostnader. Anskaffelsesarbeidet er blitt mer målrettet og profesjonalisert. Det jobbes systematisk med forbedringer knyttet til mer effektiv prosjektgjennomføring. Driftsenheten kan vise til betydelige kostnadsreduksjoner sett i forhold til anleggsmassen, som følge av internt forbedringsarbeid, fokus på anleggsforvaltning og effektivt vedlikehold. Kostnad per anleggsenhet har blitt en sentral faktor i forbedringsarbeidet og brukes til sammenligning og læring på tvers. Videre er det satt fokus på en rekke kostnadselementer i selskapet generelt. Stabenes forbedringsarbeid har gitt viktige bidrag til et mer effektivt selskap.

Fremtidig ambisjon og mål

Det er forventet at effektivitetsprogrammet totalt sett oppnår målsetningen ved utgangen av 2018, som er programmets siste år. Programmet vil bli etterfulgt av nye målsettinger, som vil ha økt innslag av sammenligning mot andre selskaper, og målsetting om utflating av forbrukstariiffen. Dette for å øke relevansen i forhold til sammenligninger av europeiske TSOer som ligger til grunn for NVEs fastsettelse av Statnetts effektivitetsscore i den økonomiske reguleringen. Det skal samtidig bidra til at

kraftsystemet totalt sett forblir konkurransedyktig i forhold til alternative energiløsninger, spesielt for alminnelig forbruk.

Resultater av effektivitetsarbeidet

15-prosentprogrammet bidrar til kontinuerlig fokus på kostnader og effektivitet ved gjennomføring av tiltak, løpende målinger og ledelsens oppfølging. Arbeidet har gitt store besparelser og indikatorene viser god forbedring i programperioden. Det er beregnet at forbedringene vil gi en positiv tariffeffekt på omlag fem milliarder kroner akkumulert over tiårsperioden 2016 – 2025.

Smarte løsninger

Statnett ønsker å utvikle og ta i bruk smarte løsninger, både når det gjelder ny teknologi og nye måter å samarbeide på, i Norge og Norden.

Det er forventet at Statnett, som TSO, er pådriver i utvikling av nye løsninger og teknologier som er relevant for bransjen. Det nordiske kraftnettet er i økende grad integrert, og Statnett jobber aktivt med å finne felles løsninger sammen med de øvrige nordiske TSOene.

Statnett ledet i 2017 det nordiske FoU-samarbeidet mellom Statnett, Fingrid, Svenska kraftnät, Energinet og Landsnet. FoU i Statnett er også medlem av ENTSOE-RDIC, hvor

blant annet nye EU-prosjekter planlegges, diskuteres og følges opp.

Innovasjon og teknologiutvikling

Hovedmålet med satsingen på forskning og utvikling på energiområdet er å bidra til økt verdiskaping, og en sikker, kostnadseffektiv og bærekraftig utnyttelse av de norske energiressursene.

Statnett har delt FoU-satsingen inn i tre programmer, som skal vare ut 2019 (se tabell under). Programmene ledes av et programstyre som rapporterer til FoU-direktør. Mange prosjekter har et tungt digitaliseringsinnhold, fra robotutvikling til maskinlæring, samt at mange prosjekter forventes å bidra til bedret HMS. Se www.statnett.no for ytterligere oversikt over resultater.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Gjennom å legge til rette for smarte løsninger i alle deler av virksomheten, ønsker Statnett å bidra til høyere kvalitet og lavere kostnad på selskapets leveranser.

I henhold til Statnett sin prosjektmodell, skal bruk av ny teknologi vurderes senest ved investeringsbeslutning. Det er laget et teknologiveikart som viser hvilken ny teknologi som er relevant for hvilke prosjekter, og hvilke gevinster som kan oppnås. Teknologiveikartet er forankret i konsernledelsen. Et annet tiltak er implementering av en

Bærekraftig systemutvikling

GARPUR og utvikling av verktøy for probabilistisk leveringspålitelighet	Flerårig Europeisk forskningsprosjekt som ble avsluttet i 2017, og blant resultatene er et samfunnsøkonomisk rammeverk for å vurdere forskjellige pålitelighetskriterier. Nye analysemetoder basert på større og bedre datamengder gjør det mulig å planlegge nettutviklingen mer presist enn dagens metoder tillater.
Alternativer til nett	Prosjekt sammen med Enova som ser på hele bredden av tiltak som gjør det mulig å dekke kundenes behov bedre ved andre tiltak enn å bygge nett. Resultatene tyder på at det er stort potensial for å redusere maksimalt forbruk i byer, spesielt i næringsbygg.

Innovativ teknologi

Alumast	Nydesignet mast i aluminium som veier 5 tonn, 6 tonn lettere enn en tilsvarende mast i stål. Dette muliggjør en reduksjon i antall helikopterturer per mast ved installasjon og medfølgende miljøgevinst og lavere HMS-risiko. De første testene av masten ble gjennomført i November.
FoU Digital stasjon	Statnett har i 2017 arbeidet tett med ulike leverandører i FoU-prosjektet Digital stasjon. Prosjektet som har som mål å utforme neste generasjons kontrollanlegg. I september var FoU Digital stasjon montert i en Statnett-stasjon, testet og spennings satt mot anlegget.

Smarte nett

SPANDEX (Synchrophasor/PMU Application Integration and Data Exchange)	Prosjektet utforsker hvilken nytte driftssentralene kan ha av data fra Phasor Measurement Unit-er, ny type måler med 500 ganger bedre oppløsning enn dagens system. I 2017 har prosjektet konfigurert PMU-verktøyet PhasorPoint og installert PMU-er i 4 nye stasjoner for å teste en applikasjon for spennings-stabilitet.
IMPALA (Imbalance predictions with Machine Learning)	I Impala forsker Statnett på hvordan maskinlæring kan brukes til å forutse ubalanser mellom forbruk og produksjon i kraftsystemet. Prosjektet har i år bygget en prototype som benytter seg av eksterne data som vær, priser og historiske ubalanser for å si hvordan ubalansene vil utvikle seg som virker veldig lovende.

«hybrid organisering», hvor medarbeidere fra linjeorganisasjonen får deltidsengasjement i FoU-prosjekter.

Statnett er ikke bare opptatt av å finne smarte løsninger, men også sikre at nye løsninger tas i bruk. For å oppnå dette, er FoU-prosjektene forankret i linjeorganisasjonen gjennom deltagelse fra fagmiljøene i Statnett. Det er blant annet etablert et tett samarbeid mellom FoU-organisasjonen og fagmiljøet for teknologikvalifisering for prosjekter der dette er relevant.

Ett tiltak for å fremme dette, er selskapets FoU forslagsportal. I 2017 ble det fremmet 179 prosjektforslag fra interne og eksterne aktører.

Resultater

FoU i Statnett har de siste 20 årene bidratt til besparelser beregnet til mer enn 8,5 milliarder kroner. Beløpet er basert på estimert besparelse på gjennomførte prosjekter i selskapet. Ved utgangen av 2017 har Statnett 86 pågående FoU-prosjekter.

Digitalisering

Den omfattende teknologiske utviklingen, samtidig med store endringer i kraftsystemet, gir både økte behov og nye muligheter for smarte, digitale løsninger. Digitaliseringen i Statnett har fokus på samhandling med andre aktører, så vel som interne forenklinger og forbedringer.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Statnett har som ambisjon å være langt fremme når det gjelder å utnytte digital teknologi. Statnett har en høy innovasjonstakt, spesielt innen systemdrift, markedsoperasjoner og anleggsforvaltning. Dette skjer i tett samarbeid med bransjen for øvrig. For aktørene i kraftbransjen er etablering av Elhub et viktig effektiviserings- og digitaliseringsprosjekt. Løsningen vil daglig samle og prosessere forbruksdata fra nærmere tre millioner forbrukere og produsenter når den blir innført i 2019.

En annen sentral driver er økt harmonisering på nordisk nivå, noe som åpner for felles nordiske løsninger. Systemoperatørene i Danmark, Finland, Norge og Sverige har kommet til enighet om en modell for framtidig balansering av kraftsystemet (MACE), og har inngått en samarbeidsavtale som dekker prinsippene for balansering. Avtalen regulerer også roller i balanseringsprosessen og bruken av det norsk-svenske IT-selskapet Fifty, som skal utvikle felles IT-løsninger. Avtalen sikrer implementering av europeiske regler og legger til rette for innfasingen av mer fornybar produksjon.

Digitalisering i Statnett skal bidra til å øke kostnadseffektiviteten gjennom forbedringer i forretningsprosessene. Det er opprettet en Data Science-enhet, som skal bidra til bedre analyser og økt beslutningsstøtte. Statnett utvikler også en løsning som effektiviserer og hever kvaliteten på innhenting og deling av informasjon om anleggsdata i anleggsdatabasen Fosweb.

Fremtidig ambisjon og mål

Elhub skal sørge for sikker og effektiv håndtering av måleverdier fra smarte strømmålere (AMS) som skal installeres hos alle strømkunder innen 2019. Den årlige samfunnsøkonomiske besparelsen er beregnet til 200 millioner kroner.

DIGITALNORWAY - Toppindustrisenteret AS ble etablert i 2017, og er et næringslivsdrivet initiativ for digitalisering i norsk næringsliv. Hensikten er å bygge, knytte sammen og spre digital kompetanse mellom selskaper og bransjer over hele landet, samt å drive digitaliseringsprosjekter. Statnett er en av 15 eiere i det ideelle (non-profit) aksjeselskapet. Statnett har tatt en aktiv rolle i videreutvikling av dette nettverket.

Kompetanse

Arbeidsdagen til Statnetts ansatte er i kontinuerlig utvikling. Statnetts ansatte har behov for ny kompetanse for å innføre ny teknologi sikkert og effektivt. Målet er å utnytte nye systemer og høste gevinster når selskapet standardiserer arbeidsprosesser.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Den viktigste læringen på en arbeidsplass får ansatte ved å løse nye oppgaver, delta i prosjekter, eller skifte roller internt. Statnett har en rekke interne kurstilbud under rammen av Prosjektakademiet, innen HMS og en bred portefølje av lederutviklingstiltak.

Over flere år har selskapet benyttet en fast mal for kompetanseutvikling. Det legges vekt på medarbeiders og leders dialog om selskapets behov og medarbeiders ønske om utvikling. De to siste årene har selskapet etablert karrierestiger for fag, prosjekt, førstelinje og ledere, med kompetansekrav til stillingsnivå. Dette bidrar til mer konkrete kompetanseplaner for den enkelte medarbeider.

For å samle tiltakene, lanserte selskapet Kompetanseportalen i januar 2018. Kompetanseportalen viser hvordan ny og kraftfull HR-teknologi fremover vil bistå Statnett med å sikre at man møter kompetansekravene til

et bredt spekter av roller. Satsingen på kompetansesystemer bringer særlig verdi i driftsorganisasjonen. Oppfølging av lovpålagt opplæring innen HMS, vil bidra til et sikkert Statnett. Kompetanseportalen utvikles løpende.

Selskapet har et ønske om å utvikle ledere internt, og de siste årene har samtlige ledere deltatt på et felles lederutviklingsprogram. Årets organisasjonsundersøkelse viser som tidligere, at Statnetts organisasjon preges av engasjement og ønske om utvikling. Områder som støtte fra leder og åpenhet om forbedringsområder, oppnår gode vurderinger. Det samme gjelder medarbeiders innflytelse på arbeidshverdagen og kompetanse for å løse daglige oppgaver. Samtidig uttrykker medarbeiderne et ønske om å bli mer involvert i diskusjonen om hvilken kompetanse og utvikling teamene trenger i fremtiden.

Fremtidig ambisjon og mål

De kommende årene vil Statnett gradvis gjennomgå en omstilling. Ressursbruken på utbyggingsprosjekter vil reduseres. Digitalisering vil muliggjøre utnyttelse av data til bedre beslutninger og automatisering av prosesser. Det er generelt en forventning om enda mer effektiv oppgaveløsning. Det er derfor igangsatt arbeid i flere divisjoner for å klarlegge retning på kompetansearbeidet. Bruk av Kompetanseportalen vil tilrettelegge for løpende kunnskapsutvikling.

Resultater

I 2017 valgte kun 32 medarbeidere å slutte i Statnett, som tilsvarer en turnover på 2,4 prosent. Samtidig valgte over 100 medarbeidere å bytte jobb internt, og 75 prosent av alle lederutnevnelser har vært interne kandidater.

Helse og sikkerhet

Statnett har et ambisiøst mål om å være ledende på HMS, og bidra til en positiv HMS-utvikling i kraftbransjen. Statnetts aktiviteter medfører risiko, og denne risikoen skal Statnett ha full kontroll på i sine respektive roller som arbeidsgiver, byggherre og anleggseier. Ytre miljø omhandles i avsnitt for klima og miljø.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Statnett har en systematisk tilnærming til HMS-styringen og tilstreber en proaktiv HMS-kultur. Det handler om hvordan HMS integreres i beslutningsfasene, at roller og ansvar er tydeliggjort, gode rutiner for rapportering, og systematiske læring fra hendelser. HMS-kulturen skal preges av kontinuerlig læring på forbedring, blant annet gjennom deling av beste praksis internt og eksternt.

For å rette søkelyset på og anerkjenne gode prestasjoner, ble det i 2014 etablert to HMS-sikkerpriser, både en intern og en ekstern. I 2017 gikk den eksterne prisen til den norske entreprenøren Consto for deres HMS-arbeid i en kontrakt på et av Statnetts prosjekter.

Statnett har et pågående "Sikkerprogram", som er et initiativ som styrker bedriftens interne HMS-kultur. Programmet involverer alle medarbeidere. Hensikten er å etablere en felles sikkerhetskultur og felles forståelse av mål, ansvar og konsekvenser. Dette med utgangspunkt i den enkeltes adferd og tydelig ledelse. Sikkerprogrammet har pågått i 2016 og 2017, og vil i dagens form avsluttes i 2018.

Statnett tilstreber tekniske løsninger og tiltak som gjør det mindre sannsynlig at en ulykke skal kunne oppstå i arbeidsoperasjoner i drift og på anleggsplasser. Et eksempel er robotmontasje av flymarkører (lansert i 2017), som reduserer personellrisiko ved installasjonsarbeidene.

HMS Handlingsplan ble etablert i 2016 som et strategisk initiativ for å forebygge alvorlige HMS-hendelser, spesielt knyttet til prosjektporteføljen. HMS Handlingsplan er i 2017 ferdigstilt med konkrete forbedringer, og implementeringsarbeidet pågår inn i 2018 for å sikre full etterlevelse i organisasjonen. Handlingsplanen omfatter et sett med konkrete forbedringsområder. Tydeliggjøring av byggherrerollen er et viktig resultat av arbeidet. HMS-fokuset i tidligfase av prosjekter er styrket gjennom en enhetlig risikostyring av HMS i prosjektering. Det er utarbeidet ni livreddende regler som gjelder for alle som arbeider i, og for, Statnett. Dette er regler som alle skal kunne etterleve, og bidrar til en styrking av HMS-kulturen. For prosjektkontrakter er prosessen for kvalifisering av leverandører forbedret. Kontraktsoppfølgingen er styrket og det er gjort forenklinger og tydeliggjøring av HMS-krav i kontrakter. Samtidig er balansen mellom kapasitet og prosjektportefølje evaluert, slik at omfang og tempo i utbyggingen tilpasses tilgjengelige ressurser.

For å sikre bredere oversikt og en mer proaktiv måling av HMS-tilstanden, er det i 2017 innført en ny måleindikator, Serious Incident Frequency (SIF). SIF bidrar til viktig informasjon om hvor HMS-innsatsen bør rettes (risikobasert prioritering), før hendelser inntreffer. SIF oppgir frekvensen for hendelser med alvorlige konsekvenser eller -potensiale.

Prinsippene for mål knyttet til H1¹, H2² og SIF³ ble endret i 2017. En prosentvis reduksjon måler positiv utvikling av, og forbedringspotensiale, i HMS-arbeidet. En slik måling

synliggjør at HMS-bildet ikke er statisk, og at HMS-resultater er et produkt av tiltakene som iverksettes. Tallverdien følges opp månedlig, mens prosentvis endring måles kvartalsvis.

Statnett sørger for å være oppdatert på forskning om eventuelle helsevirkninger av elektromagnetiske felt fra høyspentledninger. Se avsnittet om klima og miljø for mer informasjon om elektromagnetiske felter.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett vil arbeide videre med å utvikle HMS-kulturen i selskapet. En forenkling og videreutvikling av det systematiske HMS-arbeidet, samt digitalisering av verktøy og systemer, står sentralt. Det ble i 2017 startet et prosjekt for å bedre internkontrollen for kjemikaliehåndtering. Dette vil innebære etablering av retningslinjer, opplæring, og nytt system for elektronisk stoffkartotek.

Planlagte aktiviteter, som flere analyser av trender innenfor selskapets arbeidsoperasjoner, samt økt satsning på granskning, vil være til hjelp for å finne årsaker til ulykker. Disse resultatene og læringen som er gjort, deles både internt og med bransjen.

Resultater

Det er forventet 15 prosent årlig langsiktig reduksjon i hendelsesfrekvens for H1, H2 og SIF. Dette målet er oppnådd for H1 og SIF i 2017, med henholdsvis 36 prosent og 55 prosent reduksjon sammenlignet med 2016. H2 viser en mindre prosentvis forbedring, og det vil utarbeides tiltak for dette i 2018. Det har ikke inntruffet skader eller dødsfall blant tredjepart i 2017.

	Ambisjons- nivå 2018	2017		2016		2015		2014	
Sykefravær (%)									
Kort-tid, 1-16 dager		2,0		1,5		1,6		1,3	
Langtid (>16 dager)		1,4		1,7		1,7		1,8	
Kvinner		5,4		4,8		5,1		4,6	
Menn		2,8		2,7		2,7		2,7	
Totalt	3,0	3,4		3,2		3,3		3,1	
Alvorlig hendelsesfrekvens SIF									
	SIF-verdi	Antall	SIF-verdi	Antall	SIF-verdi	Antall	SIF-verdi	Antall	SIF-verdi
Totalt	5,1	33	5,9	65	13	85	19	83	20
Fraværsskader H1									
	H1-verdi	Antall skader	H1-verdi	Antall skader	H1-verdi	Antall skader	H1-verdi	Antall skader	H1-verdi
Intern		4	1,6	9	3,6	11	4,9	4	1,9
Ekstern		16	5,3	19	7,6	17	7,9	15	6,8
Totalt	3,1	20	3,6	28	5,6	28	6,4	19	4,4
Skader H2									
	H2-verdi	Antall skader	H2-verdi	Antall skader	H2-verdi	Antall skader	H2-verdi	Antall skader	H2-verdi
Intern		9	3,5	18	7,1	15	6,7	6	2,9
Ekstern		46	15,0	36	14,5	42	19,4	26	11,8
Totalt	8,3	55	9,7	54	10,8	57	12,9	32	7,5
Dødsulykker totalt	0	0		2		0		0	
Fraværskader frekvens									
	F-verdi	Antall dager	F-verdi	Antall dager	F-verdi	Antall dager	F-verdi	Antall dager	F-verdi
Intern		92	36,0	95	38,0	141	63,0	331	161,0
Ekstern		426	140,0	423	170,0	234	108,0	209	95,0
Totalt	78,2	518	92,0	518	103,0	375	85,0	540	127,0

Skader og fraværsskader skiller ikke på kjønn eller regioner. H1-verdien viser frekvens av arbeidsrelaterte personskader med fravær per millioner arbeidede timer. H2-verdi viser frekvens av total antall arbeidsrelaterte personskader per millioner arbeidede timer. SIF fanger opp de mest alvorlige hendelsene/forholdene som innebærer personskader, nestenulykker, skade på ytre miljø og registrerte farlige forhold innen elsikkerhet og arbeid i høyden per million arbeidede timer. Fraværskader defineres som tapte arbeidsdager i forhold til det totale antall arbeidsdager den skadede er borte fra og med første dag etter at arbeidsskaden inntrådte. F-verdi viser fraværsmengden eller frekvensen av fraværskader som følge av arbeidsskaden per million arbeidede timer. En dødsulykke regnes som 365 dager fravær, det er lagt til to dødsulykker fra 2016 i F-verdien som gir høye verdier i 2017.

¹⁾ Fraværskadefrekvens, antall fraværsskader per million arbeidede timer.

²⁾ Skadefrekvens, antall skader med og uten fravær fra jobb per millioner arbeidede timer.

³⁾ Antall alvorlige (røde) hendelser innen personskade, nestenulykker, ytre miljø og farlige forhold innen elsikkerhet og arbeid i høyden per million arbeidede timer

Klima og miljø

Statnett skal være en miljøansvarlig utbygger og eier av transmisjonsnettet. En viktig del av Statnetts samfunnsansvar er kontinuerlig å arbeide for å minimere klima- og miljømessige fotavtrykk fra egen virksomhet.

Statnett skal også være en premissgiver for utviklingen av det norske og nordeuropeiske kraftsystemet i en klimavennlig retning. Dette gjøres både gjennom bygging og drift av infrastruktur som bidrar til økt andel ny fornybar energi og gjennom teknologi- og markedsutvikling. Samtidig er det viktig at biologisk mangfold og andre lokale og nasjonale miljøverdier bevares i så stor grad som mulig i utviklingen av kraftsystemet.

Eierskapsmeldingen gir føringer for Statnetts arbeid med klima og miljø. Dette er tatt inn i konsernstrategien for perioden 2017-2021 gjennom ambisjonen om å være ledende på klima og miljøarbeid.

Miljøpåvirkning fra egen virksomhet

I Statnett skal klima og miljø vektlegges på linje med tekniske og økonomiske hensyn når beslutninger fattes. Statnetts miljøpolitikk inngår i de interne policyene for samfunnsansvar og HMS, og beskriver prinsipper for hvordan klima- og miljøhensyn skal ivaretas. Statnett har satt en rekke miljømål, der påvirkning på klima, landskap og naturmangfold er de mest sentrale (se tabell miljøtema).

Det overordnede miljøansvaret ivaretas av konsernledelsen. Ledere på alle nivåer har ansvar for at miljøhensyn ivaretas i egen enhet. Statnett arbeider systematisk med forebyggende miljøarbeid for å redusere risikoen for alvorlige hendelser, fra tidlig planlegging av anlegg, gjennom byggefasen og i driftsfasen.

Store utbyggingsprosjekter får bistand fra ansatte med miljøfaglig kompetanse både i planleggings- og byggefasen. Tidlig i planleggingen, når konsepter og tekniske løsninger velges, vurderes miljøvirkningene av de ulike løsningene ut fra omfang og alvorlighetsgrad. I konsesjonsprosessen settes det krav til detaljert utredning av omfang og konsekvens for natur og biologisk mangfold. Dette inkluderer studier av naturtyper og artsforekomster. Statnett søker alltid løsninger som gir best mulig estetisk tilpasning til omgivelsene.

Hensyn til berørte parter lokalt inngår som en del av miljøstyringen i utbyggingsprosjekter. Miljøhensyn og avbøtende tiltak i anleggs- og driftsfasen beskrives i en egen miljø-, transport- og anleggsplan (MTA-plan) i store prosjekter. Dette kan for eksempel være tiltak for å sikre myke trafikanter, kulturminner og sårbare naturområder. Det er ansatte med miljøfaglig kompetanse som utarbeider både konsesjonssøknaden og MTA-planen i henhold til prosesser i Statnetts styringssystem. Krav i både konsesjon og MTA-plan følges opp av Norges vassdrags-

Miljøtema	Mål
Klima	Tilrettelegge for realisering av Norges klimamål. Minimere det klimamessige fotavtrykket fra egen virksomhet.
Landskap og inngrepsfrie naturområder	Søke løsninger som gir en god estetisk tilpasning til omgivelsene og unngå inngrep i urørt natur.
Naturmangfold	Søke løsninger som unngår inngrep i vernede områder og som tar hensyn til viktige funksjonsområder for dyrelivet, med spesiell vekt på truede dyrearter.
Kulturminner	Søke løsninger som tar hensyn til kulturminner og kulturmiljø.
Boliger, nærføring og elektromagnetisk felt	Følge opp myndighetenes varsomhetsprinsipp i forhold elektromagnetiske felt og helse. Utrede løsninger der gjennomsnittlig magnetfelt over året fra nye anlegg skal holdes under 0,4 µT (mikrotesla) ved bebyggelse for varig opphold.
Friluftsliv	Søke løsninger som tar hensyn til friluftslivet.
Forurensning, støy og avfall	Overføringsanlegg skal utformes og bygges slik at utslipp til omgivelsene ved produksjon, installasjon, drift, vedlikehold/repasjon, feilsituasjoner og avhending minimeres. Bidra til at nye ledninger og stasjoner utformes slik at de tar hensyn til støypåvirkning på omgivelsene. Redusere avfallsmengden, ved blant annet riktig valg av materialer, optimalt vedlikehold som forlenger levetiden og vurdering av oppgradering i stedet for rivning og nybygging.

og energidirektorat (NVE) blant annet gjennom tilsyn i anleggsfasen og etter ferdigstillelse.

Statnetts mål er å ha null større utslipp eller miljøskader. Miljøhendelser rapporteres både i prosjektrapportering til prosjekteier og i HMS-rapportering til konsernledelsen. I 2017 har Statnett hatt fem tilfeller hvor det er rapportert større miljøskade. Det var to tilfeller av SF₆-utslipp og tre tilfeller av større terrengskader. Slike hendelser skal håndteres slik at det fører til varig endring i rutiner i alle prosjekter og anlegg i drift. Et eksempel på slik håndtering er utarbeidelsen av håndbok i terrenghåndtering, som nå er en del av alle kontrakter i utbyggingsprosjekter. Denne gir prinsipper for terrengtilpasning og istandsetting av blant annet veier og mastepunkter.

Det ble rapportert totalt 631 miljøhendelser i 2017 mot 451 året før. Økningen skyldes i hovedsak stor byggeaktivitet, men også økt bevissthet og innrapportering av hendelser. Årsak og tiltak til hendelsene diskuteres på månedlige møter. Det har vært flere hendelser med mindre utslipp av olje og drivstoff, og brudd på krav og regelverk knyttet til dette. Dette har for eksempel vært lekkasje fra hydraulikkslanger, søl av betong, mangelfull merking av drivstoffkanner og manglende absorbent på anleggsmaskiner. Alle hendelser med denne type utslipp, eller brudd på krav og regelverk, ryddes opp så snart det blir oppdaget. Avhengig av type hendelse, og særlig ved gjentakende hendelser, kan det være behov for endring av rutiner på byggeplass.

Statnett SF har et miljøstyringssystem som er sertifisert etter ISO 14001:2004. I 2017 har Statnett styrket miljøstyringen for å kunne sertifiseres etter 2015-versjonen av standarden i løpet av 2018. Statnett har blant annet hatt en revisjon av selskapets vesentlige miljøaspekter, det vil si hvilke vesentlige klima- og miljøpåvirkninger selskapets aktiviteter kan føre til. Dette skal ligge til grunn for revidering av miljømål og tiltak slik at selskapet kontinuerlig

kan forbedre miljøarbeidet i hele virksomheten. Statnett har også satt i gang arbeid for bedre å inkludere livsløpsvurderinger av klima- og miljøvirkninger i interne beslutninger.

Naturmangfold

Statnett tar hensyn til naturtyper og artsforekomster i planlegging, valg av løsninger, og under bygging og drift av anlegg. Statnett har et spesielt fokus på å bevare truede og sårbare arter, og vernede områder. Dette følger selskapet opp gjennom interne og eksterne utredninger i planleggingen av nye anlegg, og gjennom miljøoppfølging i bygge- og driftsfasen. Resultatene fra utredningene brukes til å velge løsninger med minst mulig påvirkning på naturmangfold.

Den største påvirkningen på dyreliv antas å være i anleggsfasen, da stor aktivitet og støvende anleggsarbeid kan være forstyrrende. For i størst mulig grad å ta hensyn til naturmangfold vurderer Statnett behov for restriksjoner på anleggsvirksomhet i særlig sårbare perioder, for eksempel i hekketider for truede og sårbare fuglearter og i reinens kalvingsperioder. De samme restriksjonene vil også kunne gjelde for driftsfase, med unntak av beredskapssituasjoner hvor det er behov for å få infrastrukturen raskt opp igjen. For å redusere påvirkning på viktige naturområder, kan det stilles krav til for eksempel begrenset hogst og begrenset eller ingen bakketransport.

Ofte bygges nye nettanlegg i avsidesliggende områder uten eksisterende veiadkomst. Dette kan være bevisst valg som følge av et betydelig engasjement fra interessenter rundt lokalisering av nye nettanlegg. Når det skal bygges i slike områder, medfører det naturinngrep med konsekvenser for blant annet landskap og biologisk mangfold. I tillegg til selve nettanleggene kan det også være behov for å bygge permanente eller midlertidige veier og etablere riggområder. Lokalisering av nettanlegg utenfor allfarvei fører også med seg et stort omfang av

Verneform	2017			2016		
	Antall verneområder	Kilometer ledning	Areal (km ²)	Antall verneområder	Kilometer ledning	Areal (km ²)
Biotopvern etter villtloven	4	85	4	4	85	4
Dyrefredningsområde	11	42	2	11	42	2
Landskapsvernområde	15	132	7	15	132	7
Nasjonalpark	1	0	0	1	0	0
Naturresevat	66	92	5	64	92	4
Plantefredningsområde	1	0	0	1	0	0
Totalt	98	351	18	96	351	17

kjøring i terreng. Istandsetting av midlertidige veier, riggområder og eventuelle terrengskader som følge av dette, skal håndteres i tråd med prinsippene gitt i håndbok for terrenghåndtering, og gjøres likt i alle prosjekter. I tillegg til veibygging og terrengkjøring, gir anleggstransport over store avstander klimagassutslipp og miljøutslipp. Det er omtalt senere i kapittelet.

Det finnes 2 702 verneområder i Norge. Statnetts kraftledninger krysser eller befinner seg nær 98 av disse områdene. Klausuleringsbeltet berører totalt et areal på 18 km² i og nær verneområdene – som utgjør cirka 0,03 prosent av norske verneområder (se tabell verneform).

Det har vært en økning i berørt areal de siste årene. Dette skyldes hovedsakelig opprettelse av nye verneområder omkring eksisterende kraftledninger. I 2016 ble det opprettet to nye naturreservat som ligger i nærheten av Statnetts kraftledninger. Disse er inkludert i rapporteringen for 2017 og er årsaken til at berørt areal i og nær verneområder øker, mens antall kilometer ledning i verneområder er som i fjor. Statnett har mål om å unngå vernede områder ved bygging av nye kraftledninger og stasjoner. Ved planlegging av nye anlegg, er dette en vurdering som alltid blir gjort i tidlig fase.

Landskap

Ved all planlegging er Statnett opptatt av å finne løsninger som gir god estetisk tilpasning til omgivelsene. Statnett benytter laserskanning og tredimensjonal modellering av terrenget for å kunne velge alternativer som tar hensyn til landskapets form og karakter. Valg av trasé er det enkleste og mest effektive tiltaket for å gjøre kraftledninger mindre synlige i landskapet.

Kraftledninger på drift fordelt på spenningsnivå¹⁾

Spenningsnivå	Enhet	2017	2016	2015
AC 132	km	2 411	2 468	2 686
AC 300	km	4 387	4 601	4 595
AC 420	km	3 803	3 276	3 138

¹⁾ I 2017 driftet Statnett også kraftledninger på følgende spenningsnivå: 22 kV: 38 km, 66 kV: 35 km, 150 kV: 11 km, 220 kV: 87 km, 250 kV: 56 km, 350 kV: 28 km.

Ledningsnett og kabler i drift ²⁾	Enhet	2017	2016	2015	2014
Kraftledninger i drift	km	10 855	10 600	10 295	10 149
Jordkabler og sjøkabler i drift ¹⁾	km	1 287	1 282	1 268	1 212
Nybygg anlegg satt i drift	km	189	149	162	49
Sanerte anlegg	km	54	25	80	47

²⁾ Prinsippene for rapportering endret i 2016. Verdier er oppdatert for alle år. Tallene viser installert løpemeter kabel, ikke kilometer trasé

En del av Statnetts miljøstrategi er alltid å forsøke og løse behovet for ny overføringskapasitet med begrenset bruk av nye naturområder. En del av strategien er å vurdere om bedre utnyttelse av eksisterende kraftanlegg kan løse behovet, for eksempel gjennom spenningsoppgradering. I tillegg til å begrense behovet for inngrep i nye naturområder, fører spenningsoppgradering til lavere energitap per transportert MWh og er et viktig tiltak for elektrifisering.

Vi eier og drifter kraftledninger på spenningsnivå fra og med 22 kV til og med 420 kV. Antall kilometer 420 kV-kraftledninger økte i 2017, mens antall kilometer kraftledninger med spenningsnivå 132 kV og 300 kV ble redusert. Endringene skyldes spenningsoppgradering, bygging av nye og sanering av eksisterende kraftledninger, samt kjøp og salg av kraftledninger. Per 31. desember 2017 drifter Statnett 3 803 kilometer kraftledninger på 420 kV (se tabell kraftledninger på drift fordelt på spenningsnivå).

I planarbeidet vurderer Statnett om det er mulig å restrukturere og sanere eldre ledningsnett når kraftsystemet skal utvikles. Ved sanering tas ledningene ned og mastene fjernes, og etter noen år kommer skogen tilbake. Statnett har revet cirka 650 kilometer kraftledning etter at det ble etablert en strategi for dette for om lag 15 år siden. I samme periode er det bygget 1 300 kilometer nytt ledningsnett. I 2017 ble det satt i drift 189 kilometer nye kraftledninger, mens det ble sanert 54 kilometer med kraftledninger (se tabell ledningsnett og kabler i drift).

For at kraftledninger i skog skal fremstå mindre fremtredende i landskapet har Statnett utarbeidet en

standard for skogrydding i kraftgatene. Hensyn til både forsynings- og personsikkerhet er ivaretatt i standarden, og gjelder alle som rydder skog for Statnett. Standarden angir at vegetasjon skal spares der det er mulig, for eksempel ved bekkekløfter og i områder med kortvokst høyfjellsskog. Statnett har egne fagressurser på skog, som koordinerer skogryddingen. Miljøressurs i utbyggingsprosjekter er involvert i vurderinger om hvor mye skog som er nødvendig å rydde.

Enkelte strekninger kan i tillegg kreve tiltak for å minimere anleggenes synlighet. Det kan for eksempel være kamuflering av liner, master og isolatorer, sanering av gamle anlegg og utvikling av nye mastetyper. I 2017 har Statnett blant annet kamuflert kraftledningene på strekningene Kvandal – Balsfjord og Lyse – Tjørhom ved å lakkere enkelte master grønne og matte linene. Et annet tiltak kan være å fremheve enkelte kraftmaster som skulpturer eller designelement. I 2017 har Statnett montert en designmast på Øygardstølen ved Lysefjorden.

Av hensyn til blant annet flysikkerhet, er Statnett gjennom lover og regler pålagt å øke synligheten til enkelte master og kraftledninger. Det kan være å male master hvite og røde, eller montere flymarkører på enkelte liner.

Materialforbruk

Statnett har stor utbyggingsaktivitet. Dette krever store mengder bygningsmateriell som for eksempel betong og stål til stasjoner, kabler og kraftledninger.

I 2017 bestilte Statnett 6 225 tonn stål, hvorav 4 680 tonn var mastestål (se tabell innkjøpte materialer). Resten var stål til fundamenter. Dette er mindre volum enn i 2016, og skyldes at det i 2017 ble kjøpt inn mastestål til færre

prosjekter enn i 2016. I 2017 ble det kjøpt 4 176 tonn mastestål til ny 420 kV-ledning Lyse – Sauda og til mindre prosjekter knyttet til kraftledninger som er i drift. I 2016 ble det kjøpt inn mastestål til Namsos – Åfjord, Snilddal – Surna, Balsfjord – Reisadalen – Skillemoen (Alta), Ertsmyra – Fjotland og Ertsmyra – Lyse – Duge.

Statnett tester ferdig produserte (prefabrikerte) stålfundamenter på ledningen Balsfjord – Skillemoen. Stålfundamentene fraktes inn på vinterveier. Dette reduserer bruk av helikopter til frakt og gir samtidig mindre terrengskader sammenlignet med frakt på barmark sommerstid. Tradisjonelt støpes mastefundamentene i betong på plassen hvor masten skal bygges. Det ble i 2017 kjøpt inn mindre betong til fundamenter sammenlignet med 2016. Dette skyldes at det ble kjøpt inn betongfundamenter til fem ulike ledningsprosjekter i 2016 og i hovedsak kun til Lyse – Sauda i 2017.

Statnett kjøpte mer faseliner og toppliner i 2017 enn tidligere år. Det skyldes i hovedsak at det i 2017 ble kjøpt inn liner til de store prosjektene, hvor det i 2016 ble kjøpt inn mastestål og fundamenter. I tillegg ble det i 2017 kjøpt inn 25,2 kilometer jordkabel av aluminium og 900 meter jordkabel av kobber.

Bygging av stasjoner settes ofte ut som totalkontrakter, hvor entreprenør kjøper inn materialer til byggingen. Statnett kjøper transformatorer, reaktorer og p-spoler. Kjøp av transformatorer i 2017 var lavere enn i 2016.

Statnett er i ferd med å kartlegge klima- og miljøvirkningene av selskapets kraftledninger. Ved utvikling av nye mastetyper har Statnett inkludert livsløpsanalyser som en del av beslutningsgrunnlaget. Livsløpsanalysene viser at produksjonen av råmaterialer og selve kraftmastene har

Innkjøpte materialer	Enhet	2017	2016	2015	2014
Betong (fundamenter)	tonn	4 048	18 643	2 547	Ikke rapp
Herav fjellfundamenter	tonn	3 298	12 658	2 059	"
Herav jordfundamenter	tonn	750	5 985	488	"
Stål	tonn	6 225	18 500	9 803	"
Herav stålfundamenter	tonn	1 545	1 740	0	"
Liner	tonn	6 743	2 485	3 378	"
Herav faseliner	tonn	6 189	2 324	3 200	"
Herav toppliner	tonn	554	161		"
Transformatorer	tonn	900	3 000	4 500	"
Transformatorolje	tonn	192	640	N/A	"
P-spole	tonn	180	120	0	"
Reaktorer	tonn	675	225	450	"

stor klima- og miljøvirkning gjennom hele levetiden på cirka 70 år, sammenlignet med for eksempel frakt, montering og vedlikehold. Dette er kunnskap Statnett skal bruke til å stille krav i forbindelse med anskaffelser av ulike materialkategorier.

Klimarisiko og -tilpasning

Statnetts klimarisiko er delt i to hovedområder: Direkte risiko gjennom fysisk påvirkning på selskapets anleggsmasse grunnet endringer i klimarelaterte belastninger, og indirekte gjennom klimapolitiske vedtak som følge av samfunnets økende bevissthet og kunnskap om klimaendringer.

Det overordnede risikobildet er mer ekstremvær og økt klimapolitisk fokus med påfølgende skjerpede lovkrav i Europa og Norge. Det europeiske kraftsystemet skal endres i henhold til EUs klimamål, og Statnett øker kravene til sikring av nettanlegg på alle spenningsnivåer.

Kunnskap om fysisk påvirkning på selskapets anlegg grunnet vær og klima har alltid vært viktig for hvordan Statnett planlegger, bygger og drifter kraftsystemet. Dette har blitt enda mer aktuelt ettersom det forventes større klimaendringer i de kommende tiårene. Rapporten *Klimaendringenes betydning for Statnett sine overføringsanlegg* (2016) viser at hyppigere forekomst av ekstremvær og økt fare for løsmasseskred og flom er sannsynlig. Statnett møter disse utfordringene ved å samarbeide med andre aktører og fagmiljøer innen meteorologi, geologi og klimautvikling. Statnett forbedrer kontinuerlig metoder og teknologi for å redusere klimarisiko ved nye og eksisterende anlegg, og benytter klimamodeller som grunnlag i planlegging og prosjektering av nye kraftledninger og stasjoner.

I 2017 har Statnett systematisk kartlagt hvordan klimapolitiske vedtak kan påvirke selskapets aktiviteter. Statnett legger til grunn en samfunnsutvikling med skjerpede klimakrav og mer rapportering av måloppnåelse innen klimaarbeid. Statnett har startet arbeidet med å identifisere tiltak for å være i forkant av denne utviklingen.

Det er en økende forventning om at anleggsplasser skal være fossilfrie, det vil si at maskiner og utstyr skal drives uten fossile energibærere som konvensjonell bensin og diesel. Statnett har gjennomført et FoU-initiativ som har vurdert hvordan selskapet skal planlegge og gjennomføre prosjekter i tråd med dette. Resultatene skal implementeres i organisasjonen slik at Statnett kan stille krav om fossilfrie anleggsplasser i framtidige prosjekter. I 2017 har Statnett oppfordret en entreprenør til dette

gjennom krav til at det "så langt det lar seg gjøre skal benyttes fossilfrie anleggsmaskiner" under bygging av Sogn stasjon. Statnett undersøker også om entreprenører har tilgang på fossilfrie anleggsmaskiner, ved hjelp av markedsundersøkelser og deltagelse i det SINTEF-ledede nettverket Grønn Anleggssektor. Målet er å starte Statnetts første prosjekt med fossilfri anleggsplass i 2018. Samtidig arbeider Statnett videre med hvilke utslippsfrie løsninger som kan tas i bruk på selskapets anleggsplasser.

Kartlegging av klimarisiko, og utvikling av tiltak for å håndtere risikoene, er et kontinuerlig arbeid. Statnett videreutvikler kompetanse og metodikk for å komme i bedre i posisjon til å utnytte mulighetene som ligger i tidlig tilpasning til forventede klimaendringer.

Klimagassutslipp fra Statnett sin virksomhet

I 2017 var de samlede utslippene fra Statnett SF 55 576 tonn CO₂ (se tabell utslipp av klimagasser). Det er en reduksjon på 6 218 tonn, tilsvarende 11 prosent, sammenlignet med 2016.

Statnett transporterte cirka 98 TWh strøm i 2017. Dette tilsvarer en utslippsintensitet på 0,57 gram CO₂ per kilowattime transportert i transmisjonsnett. Dette er en reduksjon fra 0,62 gram per kilowattime i 2016.

Reduksjonen i klimagassutslipp skyldes i hovedsak redusert energitap fra transport i nettet. Dette er den største kilden til klimagassutslipp i Statnett SF og utgjør cirka 70 prosent av de samlede utslippene. Nett-tapet i 2017 var 2 363 GWh, mens det i 2016 var 2 611 GWh. Det utgjør henholdsvis 2,4 og 2,5 prosent av transportert kraft i nettet. I tillegg er CO₂-faktoren for elektrisitet noe lavere i 2017 enn den var i 2016. Denne faktoren påvirkes av norsk kjøp og salg av opprinnelsesgarantier, noe som gir en høyere andel CO₂ per GWh enn tilfelle er for norsk kraftproduksjon. Kombinasjonen av reduksjon i nettap og lavere CO₂-faktor utgjør til sammen en reduksjon i CO₂-utslipp fra nett-tap på 6 595 tonn.

Energitalp fra transport i nettet påvirkes av faktorer som mengde produsert kraft, mengde transportert kraft, kraftforbruk, og mengde importert og eksportert kraft.

Det påvirkes også av spenningsnivå i kraftnettet. Generelt reduseres nettapet når spenningsnivået øker. Spenningsoppgradering av eksisterende ledninger og stasjoner, som er et viktig virkemiddel i miljøstrategien, vil bidra til å redusere nettapet. I 2017 var det noe mindre produksjon i og transport av kraft mellom og ut av de tre prisområdene i

Sør-Norge (NO1, NO2 og NO5). Dette resulterte i et redusert nettap samlet sett.

Klimagassutslippene er beregnet etter GHG-protokollen ved bruk av lokasjonsbasert metode for beregning av utslipp. Med en markedsbasert metode, som reflekterer CO₂-utslippene fra kraftproduksjon i hele Europa korrigert for opprinnelsesgarantier, vil utslippene fra nettap tilsvare 1 251 860 tonn CO₂.

Statnett har hatt en økning i klimagassutslipp som følge av utslipp av SF₆. Gassen har svært gode isolerende egenskaper og brukes derfor i transformatorstasjoner, blant annet der det er behov for å bygge kompakte, innendørs stasjoner. Dette kan enten være på grunn av plassmangel eller for å unngå driftsforstyrrelser og korrosjon i kystnære strøk. SF₆ er den drivhusgassen med høyest GWP (global warming potential). Statnett gjennomførte i 2017 livsløpsanalyser av gass- og luftisolerte stasjoner. Disse viser at gassisolerte stasjoner har større klimagassutslipp gjennom livsløpet, til tross for at luftisolerte stasjoner krever et større arealinngrep og dermed har høyere klimagassutslipp i anleggsperioden. I planleggingen av nye stasjoner vektet disse miljøverdiene opp mot hverandre.

Økningen i utslipp knyttet til SF₆ var på 639 tonn CO₂ sammenlignet med 2016. Utslippene av SF₆-gass er i all hovedsak såkalte diffuse utslipp, som innebærer mindre utslipp fra lekkasjer.

Klimagassutslippene påvirkes både av anleggenes alder og totalbeholdning av SF₆. Statnetts SF₆-anlegg hadde i 2017 en lekkasjerate på 0,27 prosent, sammenlignet med 0,26 prosent i 2016. Totalbeholdning av gassen økte fra 2016 til 2017. I tillegg var det i 2017 tre større utslipp av SF₆ som ikke er diffuse utslipp. To av utslippene ble oppdaget ved etterfylling av SF₆, mens ett skyldes en rutinesvikt. Utslippene har ført til oppdatering og samkjøring av rutiner for vedlikehold og planlagt utskifting av anleggsdeler.

Det finnes foreløpig ikke noe godt alternativ til SF₆ for anlegg på de høyeste spenningsnivåene. Statnett startet i 2017 et kvalifiseringsprogram som skal vurdere alternativer til SF₆ i samarbeid med ulike leverandører. Målet med prosjektet er å redusere bruken av SF₆ i Statnetts anlegg på grunn av gassens høye GWP.

Myndighetene stiller strenge krav til håndtering av gassen. I tillegg jobber Statnett kontinuerlig med å bytte til anlegg og komponenter med lavere utslipp der det er mulig.

Samtidig forventes en økning i antall stasjoner isolert med SF₆ de kommende årene som følge av nybygging både i arealknappe byområder og i topografisk utfordrende områder. Statnett vil vurdere alternativer til SF₆ for de aktuelle prosjektene hvis dette blir kvalifisert innen byggestart. En økende beholdning av SF₆, er identifisert som en risiko som krever kontinuerlig forbedring av rutiner for håndtering av gassen og utskifting av eldre utstyr.

Klimagassutslippene fra reservekraftverkene Tjeldberg-odden og Nyhamna er redusert fra 1 409 tonn CO₂ i 2016 til 191 tonn CO₂ i 2017. Årsaken er at anleggene er besluttet nedlagt og driftes kun av vedlikeholdsårsaker. Utslipet fra reservekraftverkene er kvotepliktige utslipp, som rapporteres årlig til Miljødirektoratet. Statnett har ingen gratiskvoter og betaler for utslippet i henhold til regelverket for EU ETS.

CO₂-utslippene fra helikopterbruk, både for Statnett og entreprenører økte i 2017 sammenlignet med 2016. Det skyldes i hovedsak stor byggeaktivitet. Flere utbyggingsprosjekter gjennomførte i 2017 aktiviteter som krever helikopterbruk, som for eksempel montering av master og liner.

Utslippene fra drivstofforbruk for Statnett SF viser en liten økning sammenlignet med 2016. Årsaken er stor utbyggingsaktivitet, samt at Statnett har kjøpt inn flere kjøretøy. Disse innkjøpene bidrar til at selskapets ansatte har redusert bruken av egne biler på tjenestereiser, og har resultert i et noe redusert klimautslipp fra tjenestereiser med bil (se tabell utslipp av klimagasser).

Statnett styrket i 2017 klimaarbeidet, som et ledd i arbeidet med å forbedre den overordnede miljøstyringen (omtalt i Miljøpåvirkning fra egen virksomhet). Det er kartlagt utslippskilder som av ulike grunner ikke inngår i utslippsregnskapet. Det er for eksempel klimagassutslipp fra livsløpet til ulike kraftmaster og liner, inngrep i naturlige karbonlagre som skog og myr, og anleggsvirksomhet. Målet for 2018 er å utarbeide tiltak og metoder for å måle og redusere disse utslippene.

Det ble gjennomført en livsløpsanalyse av tre ulike mastetyper med liner og armaturer i 2017. Denne viser at produksjon av materialer er den desidert største bidragsyteren til det samlede klimagassutslippet gjennom levetiden på 70 år. Måten Statnett kan redusere disse utslippene på, er å skjerpe kravene til leverandører. Målet er å utarbeide og implementere krav i løpet av 2018.

Det pågående forbedringsarbeidet for miljø- og klimaarbeid i Statnett skal resultere i reviderte klima- og miljømål i løpet av 2018.

Utslippsintensitet	Enhet	2017	2016	2015	2014
Totalt klimautslipp	tCO ₂	55 576	61 794	41 465	35 220
Totalt transportert kraft i sentralnettet	TWh	98	99	94	92
GHG utslippsintensitet	tCO₂/TWh	568	624	441	383

Utslipp av klimagasser ¹⁾	Enhet	2 017	2016	2015	2014
Direkte utslipp (scope 1)	tCO ₂ -ekvivalenter	11 898	12 190	10 676	8 868
Fra drivstoffbruk ²⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	2 302	2136	1 907	1 442
Fra tjenestereiser med bil ³⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	158	198	190	201
Fra helikopterbruk (Statnett) ⁴⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	800	640		
Fra diffuse utslipp (SF6) ⁵⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	8 446	7 807	6210	5 497
Fra reservekraftverk (naturgass)	tCO ₂ -ekvivalenter	192	1 409	2 369	1 728
Indirekte utslipp (scope 2)⁶⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	38 007	44 642	25 075	24 710
Elektrisitet	tCO ₂ -ekvivalenter	215	255	135	160
Nettap	tCO ₂ -ekvivalenter	37 792	44 387	24940	24 550
Andre indirekte utslipp (scope 3)	tCO ₂ -ekvivalenter	5 671	4 962	5 714	1 642
Fra tjenestereiser med fly ⁷⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	2 426	2 311	1875	1 642
Fra helikopterbruk ⁴⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	3 245	2651	3 839	N/A
Total utslipp	tCO ₂ -ekvivalenter	55 576	61 794	41 465	35 220

¹⁾ Klimagassutslipp er for Statnett SF med unntak av helikopter (entreprenører). Konsolideringsmetode er operasjonell kontroll. Tall i tabell er beregnet etter GHG-protokollen og viser utslipp etter lokasjonsbasert metode for utregninger. Total utslipp for scope 2 etter markedsbasert metode, som korrigerer for salg av opprinnelsesgarantier i 2017 er 1 276 557 tonn CO₂ (utslippsfaktor er 530 tonn CO₂/GWh fra NVE)

²⁾ Utslippsfaktor: SSB petroleumssalg og gov.uk Greenhouse gas reporting

³⁾ Utslippsfaktor: Opplysningsrådet for veitrafikken

⁴⁾ Utslippsfaktor JET A-1 (Kerosene): Asplan Viak rapport Notodden flyplassformål - klimagassutslipp fra flyskolen.

Utslippstallene for helikopterbruk er basert på estimert gjennomsnittlig timebruk per kilometer ledning, noe som gjør at det finnes noe usikkerhet i tallgrunnlaget.

⁵⁾ Utslippsfaktor: United Nation GWP potential

⁶⁾ Utslippsfaktor: NVE varedeklarasjon 2016. Fjernvarme- og kjøling er ikke inkludert.

⁷⁾ Kilde: Via Egencia

Beholdning og utslipp av SF ₆	Enhet	2017	2016	2015	2014
Beholdning per 31.12	kg	129 281	126 648	119 559	121 603
Utslipp av SF ₆	kg	353	327	260	230
Antall stasjoner med gassholdige komponenter		141	138	137	137
Herav antall gassisolerte stasjoner		30	29	26	28

Ny fornybar energi

Ett av Statnetts tre strategiske hovedmål er å legge til rette for elektrifisering og utbygging av fornybar energi. Dette er nødvendig for at Norge kan realisere klimamålene. Et framtidig klimavennlig energisystem er avhengig av at fossile energikilder fases ut og erstattes med fornybare energikilder. Statnett bidrar til denne omstillingen ved å utvikle transmisjonsnett slik at ny fornybar energi i Norge og selskapets naboland kan kobles på kraftnettet. Av den planlagte nettinvesteringen de neste fem årene (på totalt 35-45 milliarder kroner), utgjør utbyggingsbehov som følge av tilknytning av ny fornybar energi, cirka åtte prosent. De største investeringsprosjektene som er begrunnet med tilknytning av ny fornybar energi er nettutbygging i Midt-Norge for tilknytning av vindkraft. Disse er under bygging.

I tillegg er det en rekke prosjekter hvor tilrettelegging for ny fornybar energi er en del av begrunnelsen for utbygging. Utviklingen av mellomlandsforbindelsene til Tyskland og England, som utgjør cirka 30 prosent av de planlagte nettinvesteringene de neste fem årene, vil sammen med Vestre korridor bidra til forsyningssikkerhet og til å balansere variasjoner i tysk og engelsk fornybar kraftproduksjon gjennom døgnet.

Droner

Droner brukes i hovedsak til inspeksjoner og vedlikehold av kraftledninger og stasjoner, hvor de erstatter bruk av helikopter. Statnett ønsker å øke bruken av droner og på sikt utvide bruksområdet. Statnett brukte i 2017 kun elektriske droner, noe som betyr at økt bruk av droner på bekostning av helikopter innebærer en framtidig reduksjon av klimagassutslipp. I 2017 hadde dronene et gjennom-

snittlig strømforbruk på 0,14 kWh per flytime, som tilsvarer et CO₂-utslipp på cirka 0,002 kg per flytime.

Total flytid for Statnetts droner var 38 timer i 2017. Klimagassutslippet fra de elektriske dronene er samlet sett under en kg og er derfor ikke inkludert i klimaregnskapet til Statnett.

Forurensning og avfall

Statnetts anlegg skal planlegges og bygges slik at de ikke bidrar til å forurense omgivelsene. En gjennomsnittlig 420 kV-kraftledning beslaglegger et område på 40 meter i bredden og strekker seg over store avstander. Dette stiller særskilte krav til håndtering av avfall og annen forurensning for å unngå spredning av miljøfarlige stoffer. Statnett stiller krav til entreprenører om at arbeidet utføres på en måte som minimerer faren for lekkasje og utslipp. Ved uhell som medfører utslipp er det etablert beredskapsprosedyrer for å redusere konsekvensene for miljøet. Avfallshåndtering skal beskrives i en egen plan og godkjennes av Statnett før prosjektstart. Statnett gjennomfører kontroller for å sikre at avfall fra anleggsområdene er fjernet.

Det er størst risiko for forurensning i anleggsfasen, men også på anlegg i drift har Statnett tiltak for å redusere risiko for forurensning. Alle stasjoner har oljegruber for å begrense negative konsekvenser av eventuell lekkasje av transformatorolje. I 2017 har selskapet revidert instruksene for avfalls- og kjemikaliehåndtering. Disse gir en oversikt over hvilke krav som gjelder ved håndtering av avfall og kjemikalier. For avfallshåndtering er det etablert veiledning med sjekklister.

Avfallstyper ¹⁾	Enhet	2017	2016	2015	2014
Trevirke	tonn	1 723	1 040	596	853
Metaller	tonn	1 721	2 844	2 835	763
EE-avfall	tonn	181	165	14	84
Andre fraksjoner ²⁾	tonn	725	921	1 266	120
Papp og papir	tonn	31	26	8	54
Plast	tonn	14	30	4	3
Farlig avfall	tonn	314	114	251	581
Total mengde sortert avfall	tonn	4 709	5 140	4 974	2 458
Restavfall	tonn	634	605	1 365	322
Sorteringsgrad	prosent	87	88	73	87
Anslått innrapportert	prosent	85	95	70-80	60-70

¹⁾ Statnett rapporterer etter avfallstype, ikke avfallsmetode

²⁾ Andre fraksjoner; betong, gips, batteri, glass, isolatorer, organisk avfall

Statnett har inngått rammeavtale for avfallshåndtering, som alle enheter skal bruke. Dette vil, sammen med revidert instruks for avfallshåndtering, forenkle og redusere usikkerhet i rapporteringen av ulike avfallstyper, som til nå har vært basert på manuell rapportering fra ulike enheter.

Vi anslår at rundt 85 prosent av avfallet er rapportert inn, men det er knyttet usikkerhet til tallene.

Det har tidligere vært gjennomført et utskiftningsprogram for alle PCB-holdige anleggskomponenter og PCB-holdige armaturer. Det kan fortsatt finnes PCB-holdige materialer blant annet i bygninger. I 2017 ble det levert 56 kg med PCB-holdige isolerglassruter til godkjent mottak. Kartlegging av forurensningskilder som blant annet PCB og asbest, er en del av et program for å vurdere tilstanden på alle kraftanlegg de neste årene. Kartleggingen vil gi oversikt over PCB-holdig materiale og utstyr, og synliggjøre behov for eventuelle tiltak.

Statnett har som mål å redusere den totale avfallsmengden og at avfall skal håndtere avfall slik at mest mulig kan utnyttes, enten som materialressurser eller energiressurser. Avfall fra alle utbyggingsprosjekter, anlegg i drift og kontorbygg skal håndteres forsvarlig, sorteres og leveres til godkjent mottak. I 2017 var sorteringsgraden 87 prosent for Statnett SF (se tabell avfallstyper).

Elektromagnetiske felt

Alle elektriske anlegg omgis av elektriske og magnetiske felt. Fellesbetegnelsen for disse er elektromagnetiske felt. Statens Strålevern er statens fagmyndighet for elektromagnetiske felt fra elektriske installasjoner. Lovgrunnlaget er Strålevernloven og Strålevernforskriften. Statnett følger strålevernforskriftens bestemmelse om at all eksponering av mennesker skal holdes så lav som god praksis tilsier.

Grenseverdiene for publikumseksponering for elektriske felt er på 5 kV/meter, men kan bli overskredet under Statnetts 420 kV-ledninger der hvor linene henger lavest. Statens Strålevern anser det som akseptabelt at grenseverdier i enkelte tilfeller kan overskrides, men da kun for kortvarig eksponering for eksempel ved passering under kraftledninger. Elektriske felt på dette nivået kan oppleves ubehagelige, men regnes ikke som helse-skadelige. Elektriske felt skjermes av vegetasjon og bygninger. Statnett prosjekterer nye ledninger slik at grenseverdien for elektriske felt ikke skal overskrides der det er, eller forventes ferdsel.

Verdens helseorganisasjon (WHO) har klassifisert magnetfelt fra høyspentledninger som mulig kreft-fremkallende. Det er imidlertid ikke dokumentert noen årsakssammenheng mellom nærhet til høyspentanlegg og kreftfare, men myndighetene har valgt å følge et varsomhetsprinsipp og har satt et utredningsnivå (0,4 mikrottesla, μT). Utredningskravet gjelder for planlegging av nye ledninger og for nye bygg der barn har langvarig opphold, som boliger, skoler og barnehager.

Statnett utreder og evaluerer alternative løsninger i tråd med kravet, dersom årsgjennomsnittet er høyere enn 0,4 μT . Ett tiltak kan være å justere ledningstraséer. Dette kan i noen tilfeller føre til at traséene berører verdifulle natur- og friluftsområder i stedet. Endelig beslutning om valg av trasé tas av konsesjonsgivende myndighet.

Statnett sørger for å være oppdatert på forskning om eventuelle helsevirkninger av elektromagnetiske felt fra høyspentledninger. I 2017 har Statnett gjennomført et FOU-prosjekt for å skaffe til veie data om elektromagnetiske feltverdier på selskapets anlegg. Det er gjennomført målinger på eldre og nyere stasjoner, under spenningsatte ledninger, og i master og på traverser. Behov for tiltak er oppdaget og igangsatt.

Klima- og miljø i FoU-arbeid

Statnetts FoU-arbeid innen klima og miljø er viktig for kontinuerlig å øke kunnskapen om kraftledningers effekt på natur, biologisk mangfold og klima. Under nybygging, drift og vedlikehold av kraftnettet skal Statnett avveie ulike hensyn som miljø, klima, kostnader og forsyningsikkerhet på beste måte for samfunnet. Det forutsetter at selskapet har oppdatert kunnskap om ulike løsninger og tiltak, herunder miljøeffekt, risiko og kostnader. I 2017 har Statnett blant annet startet FoU-prosjekter hvor selskapet kan fremskaffe og utvikle metoder for å bedre integrere klima og miljø i selskapets beslutningsprosesser. Statnett har også videreført FoU-prosjekter med hovedfokus på biologisk mangfold.

Delprogrammet fotavtrykk, klima og miljø omfatter følgende prosjekter:

Arealbruk hos reinsdyr: Statnett har i mange år deltatt i prosjekter som studerer vill- og tamreins arealbruk omkring kraftledninger og annen infrastruktur. Det pågår nå bygging av ny kraftledning 420 kV Namsos – Surna, som går gjennom Fosen reinbeitedistrikt. Her har Statnett samlet inn GPS-data fra reinflokkene siden 2008, og selskapet har opparbeidet god kunnskap om hvordan reinen brukte området før byggingen startet. Innsamling av GPS-data

fortsetter i byggefasen, og vil videreføres i noen år etter at ledningen står ferdig. Statnett håper dette vil gi et verdifullt tilskudd til kunnskapsbasen om reinsdyr og kraftledninger, som legger føringer for arealforvaltning og krav til avbøtende tiltak.

Fugl og kraftledninger: Fuglekollisjoner er et problem ved kraftledninger, og det er behov for mer kunnskap om hvilke arter som er spesielt utsatt, hvilke områder som utgjør særlige problemområder, og hvor godt fuglemarkører på linene fungerer som avbøtende tiltak. Våren 2017 ble det satt ut en mobil radar for å overvåke fugletrekket langs elva Sjøa i Hemne kommune. Forskningsrådet har nå innvilget midler til BIRDPOL, et prosjekt som vil videreføre disse radarundersøkelsene for å se om en ny 420 kV kraftledning som krysser dalen og elva Sjøa vil ha merkbare effekter på fugletrekket. Effekten av fuglemarkører vil også analyseres med tanke på å utvikle bedre metodikk for når slike avbøtende tiltak bør benyttes.

Geit til vegetasjonskontroll: Trær må jevnlig ryddes vekk fra kraftgaten, for å unngå trefall på ledningen og overslag fra strømførende liner til omkringliggende vegetasjon. Geiter er kjent for å beite kraftig, både på trær og busker. De kan også ringbarke unge trær slik at de visner og dør. Det ble i 2017 gjennomført et prøveprosjekt med bruk av geiter til å beite i en del av en kraftgate i Isfjorden i Rauma kommune. Kraftgaten ble avgrenset som beiteområde for geitene ved hjelp av GPS-klaver av merket NoFence. Prøveprosjektet viser at teknologien fungerer og at geitene beitet effektivt ned det meste av vegetasjonen. Det trengs mer kunnskap om langtidseffekter og kostnader før bruk av geiter kan vurderes opp mot manuell hogst. Videreføring av prosjektet vil bli vurdert i 2018.

Nytt rammeverk for grønnere naturinngrep og reduksjon av klimagassutslipp i anleggsarbeid: Norges forskningsråd innvilget støtte til et nytt innovasjonsprosjekt i desember 2017. Prosjektet har som mål å videreutvikle planlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak i utbyggingsprosjekter slik at det totale omfanget av naturinngrep og klimagassutslipp fra myr og våtmark blir minst mulig. Prosjektet vil starte opp i andre kvartal 2018.

Fossilfri og utslippsfri anleggsplass: Statnett ønsker å redusere klimagassutslippene og negativ miljøpåvirkning fra selskapets anleggsvirksomhet. I 2017 har Statnett fått utredet hvordan selskapet kan planlegge og gjennomføre fossilfrie anleggsplasser. Statnett har allerede anvendt kunnskapen i noen utbyggingsprosjekter. Utredningsprosjektet skal videreføres i 2018 med mål om å kartlegge

hva som kan benyttes av utslippsfrie løsninger og maskiner på selskapets anleggsplasser.

Etikk og antikorrupsjon

Statnetts rolle i det norske kraftsystemet krever at selskapet arbeider etter en høy etisk standard som sikrer Statnett nøytralitet, troverdighet og integritet. Statnett har nulltoleranse for korrupsjon.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Styret har vedtatt konsernets etiske retningslinjer. Ledere har ansvar for å gjøre de etiske retningslinjene kjent, og for å følge opp at de blir overholdt. Statnett har et etikkombud som har i oppgave å styrke ansattes rettssikkerhet og bidra til å avdekke kritikkverdige forhold i virksomheten. Etikkombudet skal være en funksjon der ansatte i Statnett som ønsker å varsle om kritikkverdige forhold, i fortrolighet kan ta opp saker som en ønsker å få belyst. Etikkombudet er også en kanal for varsling av trakassering. Ordningen med etikkombud har gitt etiske spørsmål en mer fremtredende plass, både på Statnetts dagsorden og i de ansattes bevissthet. Etikkombudet holder innlegg på alle introduksjonskurs for nyansatte, og ombudsordningen er gjort kjent via Statnetts intranett og hjemmeside. Etikkombudsordningen blir også presentert på interne dilemmatreninger, som fasiliteres av etikkombudet. I 2017 ble det gjennomført dilemmatrening for store deler av konsernet. Etikkombudet rapporterer årlig til konsernsjef og styret om antall henvendelser og antall saker som er blitt behandlet.

Statnett har nulltoleranse for korrupsjon, trakassering og annen arbeidslivskriminalitet. Selskapet jobber med å sikre at dette ikke forekommer i organisasjonen, eller i kontakt med samarbeidspartnere, slik at Statnett overholder norsk lov og regulering. Statnett har verken fått bøter eller andre sanksjoner for korrupsjon, trakassering eller arbeidslivskriminalitet i 2017. Statnett har et antikorrupsjonsprogram hvor det holdes foredrag om temaet, i tillegg til dilemmatrening. Programmet gjennomføres i regi av juridisk avdeling, og skal gi økt fokus og bedre forståelse for korrupsjonsrett.

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om etiske retningslinjer.

Åpenhet, dialog og aksept

I kraft av sin rolle, legger Statnett viktige premisser for drift og utvikling av kraftsystemet. Statnett drifter eksisterende anlegg, planlegger kraftsystemet, gjennomfører utbygginger og utfører oppgavene som systemansvarlig. Dette påvirker aktørene i kraftsystemet og de lokale omgivelsene. Statnett må utøve selskapets ansvar på en måte som gir legitimitet. Åpenhet og dialog er en forutsetning for å få til gode prosesser, riktige beslutninger og derigjennom tillit og aksept fra omgivelsene. I tillegg er Statnett som systemansvarlig en del av offentlig forvaltning og dermed også underlagt forvaltningsloven og offentleglova.

Statnett er utredningsansvarlig for transmisjonsnettet, uavhengig av om selskapet selv eier nettanleggene. Statnett er pålagt å bidra i regionale kraftsystemutredninger for å samarbeide om tiltak på tvers av nettnivåene. Etter energiloven har Statnett utredningsplikt for tilknytning av forbruk og produksjon. Statnett må også planlegge for utvikling og fornyelse av egne nettanlegg og for å ivareta fremtidens systemdrift. Statnett er pålagt å følge en rekke prosesser som sikrer tidlig involvering og interessentdialog. Gjennom arbeidet med kraftsystemutredninger (KSU), konseptvalg-utredninger (KVU) og konsesjonsprosesser gjennomfører selskapet møter med relevante interessenter og aktører, og har fokus på god involvering av disse i Statnetts sine prosjekter. Statnett utarbeider nettutviklingsplanen (NUP) annet hvert år. NUP er et offentlig sammendrag av KSUen, med informasjon om Statnetts planer for transmisjonsnettet spesielt og kraftsystemet generelt, hvorav en rekke utbyggingsprosjekter er under planlegging og gjennomføring. Statnett utvikler tiltak for å sikre stabilitet og effektivitet i driften av kraftsystemet, og publiserer jevnlig en Systemdrifts- og markedsutviklingsplan (SMUP) med oversikt over drifts- og markedsutfordringer og planlagte tiltak. Videre deltar Statnett i nordisk og europeisk samarbeid, både bilateralt og eksempelvis gjennom det europeiske systemoperatørsamarbeidet ENTSO-E.

Hvordan Statnett løser oppgavene

For Statnetts interessenter er det vesentlig å kunne være med og påvirke planer og måten selskapet utfører oppdraget på. Dette er i stor grad sikret gjennom konsesjons-prosessene som gjennomføres i samarbeid mellom Statnett som tiltakshaver, og konsesjons-myndighetene. Oversikt over de ulike trinnene i en konsesjonsprosess og involvering av berørte interessenter vises i figuren på neste side.

Alle større prosjekter i Statnett har eksterne virkninger og er konsesjonspliktige. Dette innebærer at de må følge de krav som stilles til involvering og analyser, som nevnt i figuren. Analysene publiseres i forbindelse med konsesjonsprosessen og tilhørende høringer og behandling hos myndighetene.

I tillegg har Statnett en portefølje med mindre vedlikeholds- og reinvesteringsprosjekter som i liten eller ingen grad påvirker omgivelsene direkte. Disse har mindre krav til involvering, men følger interne instruksjoner som sikrer at nødvendig dialog med involverte parter ivaretas.

Utviklingen av strømmettet skal, i tråd med energiloven og Statnetts vedtekter, være samfunnsmessig rasjonell. Det innebærer at Statnett må vurdere og sannsynliggjøre at den samfunnsmessige nytten er større enn den samfunnsmessige kostnaden. Dette gjelder både beslutninger som Statnett tar selv, og beslutninger som myndighetene gjør for å gi nødvendige tillatelser til tiltak.

Samfunnsøkonomiske analyser sikrer at beslutningstakere får faglig gjennomarbeidede og sammenlignbare beslutningsunderlag. Forutsatt dette, vektlegger Statnett bedriftsøkonomisk lønnsomhet og kostnadseffektive løsninger.

Statnetts oppgave som systemansvarlig er regulert gjennom forskrift om systemansvar (fos). Rollen som systemansvarlig innebærer at Statnett fatter beslutninger som påvirker aktører i kraftsystemet. Dette medfører at Statnett har et ansvar for å ha transparente prosesser og opptre nøytralt i utøvelsen av systemansvaret. Det er viktig å opprettholde tillit til prosessene rundt myndighets-utøvelsen og den rollen som systemansvaret gir. Statnett inviterer til jevnlig dialogmøter med bransjen hvor aktiviteter knyttet til utøvelse av systemansvar kommuniseres og aktørene kommer med sine innspill. Møtene gir grunnlag for å ivareta aktørenes interesser og sikre aksept for måten Statnett utøver rollen på. I tillegg har Statnett formalisert kontakt gjennom et markeds- og driftsforum som representerer et tverrsnitt av Statnetts kunder. Forumet diskuterer og deler kunnskap om strategiske og prinsipielle saker som omhandler marked og drift.

Statnett vektlegger transparens og etterprøvbarehet, og selskapets planer og utredninger er offentlig tilgjengelige. Åpenhet om selskapets utøvelse av systemansvar, kraftsystemplaner og beslutningsgrunnlag er viktig for forankring og samarbeid med de som berøres av selskapets tiltak.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett opplever at aktører og interessenter etterspør større åpenhet, og etterstreber å gå ut tidlig med kommunikasjon og invitere til dialog om selskapets planer. For å legge til rette for økt involvering, ble Nettutviklingsplanen sendt på ekstern høring for første gang i 2015. Dette ble videreført i arbeidet med Nettutviklingsplanen 2017. Tilbakemeldingen var ønske om økt tilgang på selskapets beslutningsgrunnlag og samfunnsøkonomiske analyser, flere alternative scenarier for kraftsystemutviklingen, mer drøfting av nye mellomlandsforbindelser og økt vektlegging av selskapets samfunnsansvar for klima og miljø, samt kostnads-effektivitet.

Regelverket om tilknytningsplikt er overordnet og myndighetene forutsetter at nettselskapene selv utformer hvordan regelverkets intensjoner etterleves. Statnett ønsker å bidra til økt standardisering av stegene i nettilknytningsprosessen i bransjen, og har aktivt involvert

aktører og interessenter i utformingen av selskapets fortolkning av rammeverket.

Resultater

Statnett har gjort en rekke tiltak for å bli mer åpen og etterprøvable. I 2016 offentliggjorde selskapet en langsiktig markedsanalyse for første gang. Statnett har lagt ut informasjon om samfunnsøkonomisk metode på den eksterne nettsiden (www.statnett.no), og legger i økende grad ut samfunnsøkonomiske analyser. Statnett har publisert selskapets prosjektportefølje og oppdaterer denne jevnlig, slik at estimerte investeringskostnader i prosjektenes ulike faser blir lettere tilgjengelig. På denne måten kan kostnadsutviklingen følges over tid. Statnett har videre publisert oversikt over fremtidige anskaffelser. Formålet er blant annet å synliggjøre aktivitetsnivået og styrke koordineringen mellom Statnett og regionale nettselskaper, produsenter, forbrukere og andre aktører i kraftsystemet.

Konflikter og adgang til å klage

Statnett tilstreber å få til minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere. I tilfeller der frivillige avtaler ikke oppnås, gjennomføres grunn- og rettighetsserverv med hjemmel i ekspropriasjonstillatelse gitt av konsesjonsmyndigheten.

Klager på systemansvarliges vedtak etter forskrift om systemansvaret følger forvaltningslovens regler, og kan påklages til NVE. Klager på tariffvedtak går til NVE, med OED som ankeinstans. Klager over NVEs konsesjonsvedtak går til OED som klageinstans. For de største prosjektene er OED konsesjonsmyndighet, hvor vedtaket er endelig, og ikke kan påklages. Andre klager i forbindelse med prosjekter hvor Statnett er netteier og utbygger håndteres løpende av prosjektene.

Medarbeidere og arbeidstakerorganisasjoner

Statnett har cirka 1 400 medarbeidere, hvorav cirka 70 prosent er fagorganisert. God dialog mellom partene er viktig for å ivareta og utvikle et godt samarbeid. Dette gjelder så vel gjensidig informasjon som lovpålagte drøftinger, forhandlinger og personalsaker. Dialog med arbeidstakerorganisasjonene og deres sentrale fagforbund er viktig for å sikre at utenlandske entreprenører overholder norske lønns- og arbeidsvilkår og norske arbeidstidsbestemmelser når de utfører oppdrag for Statnett. I tillegg kommer selskapets egen oppfølging av påseplikten gjennom aktiv kontrollvirksomhet og gode kontrakter,

Kunnskap, omdømme og kundetilfredshet

Statnetts aktiviteter påvirker mange, og selskapets prosjekter kan til tider vekke stor offentlig debatt. Det gjennomføres jevnlig omdømmemålinger som viser at tilliten til Statnett i befolkningen har vært stigende de siste årene. Totalinntrykket av Statnett lå i 2017 på 63 poeng av 100 poeng. Dette er to poeng høyere enn i 2016. Den opplevde kunnskapen om Statnett sin virksomhet lå på 27 poeng i 2017, opp fra 20 poeng i 2016. Tilliten til at Statnett sørger for sikker leveranse av strøm lå i 2017 på 67 poeng. Dette er 9 poeng høyere enn i 2016. Både opplevd kunnskap og tillit til Statnett er i 2017 det høyeste som er registrert i denne målingen.

For kunder som er direkte knyttet til transmisjonsnettet, har tilfredsheten vært relativt stabil, med en score rundt 70 av 100 poeng de siste årene. I 2017 var kundetilfredsheten 66, ett poeng ned fra 2016. Undersøkelsen viser vedvarende høy tilfredshet med driften av kraftsystemet, men fallende tilfredshet med planer for utvikling av nettet. Statnetts bidrag til kundenes verdiskaping og Statnetts kostnadseffektivitet viser lavere tilfredshet. Statnett får også årlig tilbakemelding på hvordan åpenhet oppfattes fra

kunder direkte tilknyttet transmisjonsnettet. Resultatene har vært i bedring de siste årene, men viser en tilbakegang fra 69 for 2016 til 65 for 2017.

Leverandøroppfølging

Statnett er inne i en periode med høy byggeaktivitet og konkurranseutsetter store deler av utbyggingen. Som byggherre har Statnett ansvar for å prosjektere løsninger som reduserer risiko som kan materialisere seg i gjennomførings- eller driftsfasen. Restrisikoen som bringes inn i prosjektet formidles til entreprenøren. I gjennomføringsfasen har Statnett som byggherre et overordnet ansvar for å koordinere ulike virksomheter, og planlegging er sentralt for å redusere risiko. Videreutvikling og oppfølging av leverandørmarkedet er derfor vesentlig.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Statnett kjøper inn varer og tjenester til bygging, drift og vedlikehold av kraftledninger, stasjonsanlegg og IKT. I 2017 utbetalte Statnett 9 000 MNOK til 3800 leverandører. Fordelingen av utbetalingene vises i figuren under. Statnett ønsker å ha kontroll på leverandørkjeden, og tillater kun to ledd med underleverandører hos entreprenører.

Leverandørene må følge Statnetts etiske retningslinjer for leverandører. Disse omfatter miljø og klima, menneskerettigheter, arbeidsstandarder, lønns- og arbeidsvilkår, krav til forretningsmetoder og bruk av underleverandører. De etiske retningslinjene er vedlagt alle Statnetts kontrakter, og leverandørene og deres underleverandører vil således være kontraktsrettslig forpliktet til å etterleve disse. Statnett har også plikt til å påse at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende forskrifter.

Statnett bruker kvalifisering av leverandører som metode for å redusere risiko for manglende etterlevelse av Statnetts krav. For å bli kvalifisert, må leverandører oppfylle krav til systemer for HMS og kvalitet. For arbeid eller produkter med høy risiko, vil revisjoner og kundebesøk inngå i kvalifiseringen for å verifisere at kvalifikasjonskravene innfris i praksis. På samme måte skal kvalifiseringen sikre at Statnett inngår kontrakter med leverandører som forholder seg til kravene til lønns- og arbeidsvilkår.

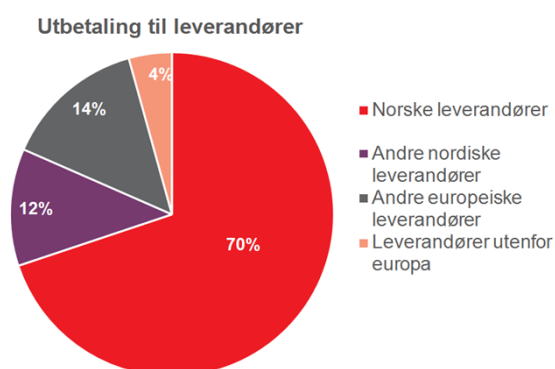
I kontraktens levetid blir leverandøren fulgt opp med revisjoner og stikkprøvekontroller for å sikre løpende etterlevelse.

For å måle leverandørenes prestasjoner, bruker Statnett «scorecards» i kontrakter innenfor de fleste av innkjøpskategoriene. Leverandørene følges opp på parametere som økonomi, framdrift, lønns- og arbeidsvilkår, SHA og miljø.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett har en ambisjon om at det tas større hensyn til miljø og klima i selskapets anskaffelser. Statnett jobber med å definere hvordan miljøhensyn best mulig kan ivaretas i anskaffelser og kontrakter. I tillegg til å stille miljøkrav i kontraktene, ser Statnett på hvordan miljø og klima kan evalueres eller kvalifiseres på en objektiv og forutsigbar måte. Et eksempel er at det planlegges med en pilot for utslippsfri anleggsplass i forbindelse med prosjekter i Stor-Oslo.

Kvalifisering av leverandører er et kontinuerlig forbedringsarbeid. For å sikre etterlevelse av selskapets etiske retningslinjer vil en landrisikovurdering bli en del av prosessen, eksempelvis ved å ta i bruk korrupsjonsindekser. Det vil i økende grad være behov for å ta hensyn til informasjonssikkerhet og vern av kritisk infrastruktur ved gjennomføringen av anskaffelser fremover. Endringer i sikkerhetsloven pålegger Statnett å gjennomføre risikoreduserende tiltak, samt en plikt til å varsle Olje- og energidepartementet ved anskaffelser til kritisk infrastruktur. Det er forventet ytterligere endringer i relevant regelverk som vil medføre en strengere regulering av sikkerhetskritiske anskaffelser.

Resultater

I 2017 innførte Statnett et system for risikovurdering av produktgrupper. Dette medfører at tid og ressurser i hovedsak brukes på kvalifisering og oppfølging av leverandører i anskaffelsene med høy risiko, mens anskaffelser med lav risiko følger et enklere løp.

Statnett har et sentralt program for revisjon av selskapets leverandører. Utbyggingsprosjektene har ansvar for revisjon av løpende kontrakter knyttet til det enkelte prosjektet. Anskaffelsesenheten har ansvar for å initiere kvalifiseringsrevisjoner og revisjon av leverandører medrammeavtale. Det er et mål at leverandører som leverer med høy risiko revideres jevnlig gjennom Utilities – Nordic & Central Europe (UNCE) og Statnetts egne revisjoner. I 2017 har Statnett intensivert arbeidet med egne leverandørrevisjoner, og gjennomført i underkant av 50 revisjoner.

I 2017 gjennomførte Statnett kontroll av det canadiske entreprenørselskapet Valard på prosjektet Vestre korridor. Dette var oppfølging av en kontroll som ble gjort like etter oppstart høsten 2016, og ble fremskyndet som følge av et anonymt varsel. Det ble avdekket at arbeidere måtte tilbakebetale lønn til sin daværende arbeidsgiver i Bosnia. Entreprenøren håndterte situasjonen og fikk på plass en god løsning i løpet av få dager. Resultatet var at arbeiderne fikk tilbakebetalt lønn, arbeidskontraktene i Bosnia ble terminert, og arbeiderne fikk langsiktige arbeidskontrakter med morselskapet i Canada.

Statnett har i 2017 fulgt opp avvik som ble avdekket i 2016 hos en slovakisk underleverandør til Siemens. Leverandøren utbetalte for lav lønn til montører under trafoinstallasjonsoppdrag i Norge. Statnett har ikke godtatt dokumentasjonen som er fremlagt på at korrekt lønn er utbetalt, og har derfor besluttet å suspendere Siemens som leverandør inntil troverdig dokumentasjon blir fremlagt og avvirket kan lukkes.

Statnetts kategoriteam jobber kontinuerlig med å tilrettelegge for at leverandørene kan utvikle seg og tilpasse seg de behov Statnett har. Statnett må på sin side tilrettelegge, og sørge for at konkurransen i markedet er god. Det gjennomføres jevnlig møter, både med eksisterende og potensielle leverandører for å informere om utvikling og planer fremover. Dette har gitt resultater. Statnett opplever konkurranse på anbudsforespørsler, og har oppnådd lavere enhetspriser i kontraktene. Statnett har også tildelt kontrakter til flere nye kvalifiserte tilbydere i 2017.

GRI

Global Reporting Initiative

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Verifisert av ekstern tredjepart	Utøtelser
STRATEGI OG ANALYSE				
G4-1	Uttalelse fra administrerende direktør	Se kapittel Konsernsjefens betraktninger		
ORGANISASJONSPROFIL				
G4-3	Navn på organisasjonen	Statnett SF		
G4-4	De viktigste produktene og/eller tjenestene	Se Dette er Statnett		
G4-5	Lokalisering av organisasjonens hovedkontor	Oslo, Nydalen		
G4-6	Antall land der organisasjonen har aktivitet	Se Dette er Statnett og note 17		
G4-7	Eierskap og juridisk selskapsform	Se Dette er Statnett og note 17		
G4-8	Beskrivelse av de markedene organisasjonen opererer i	Se Dette er Statnett og note 17		
G4-9	Organisasjonens størrelse og omfang	Se Dette er Statnett		
G4-10	Totalt antall ansatte, etter ansettelsestype, ansettelseskontrakt og region, fordelt på kjønn	Se Årsberetning, tabell Medarbeidere Rapportert for konsernet. Statnett opererer i Norge og rapporterer på det som en region Vesentlig andel innleide via underentreprenører. Ingen spesielle sesongvariasjoner i arbeidsstokken		Tilsvarende statistikk for underentreprenører og leverandører er ikke tilgjengelig Innhenting av demografisk informasjon i anskaffelsesfasen vil kunne oppleves diskriminerende og et brudd på det offentlige anskaffelsesreglementet som Statnett er underlagt. Statnett har heller ingen rettighet til å få levert demografisk informasjon
G4-11	Prosent medarbeidere som er dekket av kollektive tariffavtaler	Se Samfunnsansvar, kapittel Åpenhet, dialog og aksept, avsnitt Medarbeidere og arbeidstaker-organisasjoner		Tall over fagforeningsgrad hos underentreprenører og leverandører er ikke tilgjengelig på grunn av sensitivitetshensyn
G4-12	Beskrivelse av selskapets leverandørkjede	Se Samfunnsansvar, kapittel Leverandør oppfølging		
G4-13	Vesentlige endringer i løpet av rapporteringsperioden som gjelder størrelse, struktur eller eierskap	Ingen		
G4-14	Beskrivelse av om og hvordan man anvender "føre-var"-prinsippet i organisasjonen	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Naturmangfold, Landskap, Forurensning og avfall		
G4-15	Eksterne initiativer eller prinsipper for det økonomiske, miljømessige eller samfunnmessige området som organisasjonen støtter	Ingen		
G4-16	Medlemskap i sammenslutninger eller nasjonale/internasjonale lobbyorganisasjoner der organisasjonen har en rolle i styrende organer, deltar i prosjekter eller komiteer eller gir vesentlig økonomisk støtte	Se Samfunnsansvar, kapittel Smarte løsninger, avsnitt Innovasjon og teknologiutvikling og avsnitt Digitalisering		

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Verifisert av ekstern tredjepart	Utelatelser
VESENTLIGE ASPEKTER OG AVGRENSNINGER FOR RAPPORTERING				
G4-17	Oversikt over alle enhetene som omfattes av organisasjonens årsregnskap eller tilsvarende dokumenter	Se Dette er Statnett og Note 17		
G4-18	Beskrivelse av prosess for å definere rapportens innhold og avgrensninger samt implementering av rapporteringsprinsippene	Se Samfunnsansvar, avsnitt Om rapporten		
G4-19	Oversikt over alle tema som er identifisert som vesentlige	Se Samfunnsansvar, kapittel Vesentlighetsmatrise		
G4-20	Rapporter avgrensning for vesentlig tema internt i organisasjonen	Ingen spesielle avgrensninger		
G4-21	Rapporter avgrensning for vesentlig tema utenfor organisasjonen	Hovedfokus på forhold hos underentreprenører og innkjøp over 500.000 NOK		
G4-22	Endring av historiske data fra tidligere rapporter	Prinsipper for rapportering på jordkabler og sjøkabler er endret i 2016. Historiske tall er oppdatert Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Landskap		
G4-23	Vesentlige endringer fra forrige rapport med hensyn til innholdets omfang, avgrensning av rapporten eller målemetoder	Ingen		
INTERESSENTDIALOG				
G4-24	Interessentgrupper som organisasjonen er i dialog med	Se Samfunnsansvar, kapittel Vesentlighetsmatrise, avsnitt Interessenter, tabell over grupper av interessenter		
G4-25	Beskrivelse av hvordan organisasjonen velger relevante interessenter	----- « -----		
G4-26	Tilnærming til interessentsamarbeid, inkludert hvor ofte interessentene involveres fordelt på type og interessentgruppe	----- « -----	Ja	
G4-27	Viktige temaer og spørsmål som er blitt tatt opp gjennom dialog med interessenter og selskapets respons	----- « -----	Ja	

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Verifisert av ekstern tredjepart	Utelatelser
RAPPORTERINGSPROFIL				
G4-28	Rapporteringsperiode	2017		
G4-29	Dato for utgivelse av forrige rapport	Mars 2017		
G4-30	Rapporteringsfrekvens	Årlig		
G4-31	Kontaktperson for spørsmål vedrørende rapporten	Knut Hundhammer		
G4-32	Rapporteringsnivå	GRI G4 Core		
G4-33	Retningslinjer og gjeldende praksis for ekstern verifikasjon av rapporteringen	GRI-rapporten er eksternt verifisert i 2018		
STYRING				
G4-34	Organisasjonens styringsstruktur, herunder øverste myndighet og komiteer som er ansvarlige for beslutninger på økonomiske, miljømessige og samfunnsmessige temaer	Se Samfunnsansvar, avsnitt Slik styres samfunnsansvar Se Årsberetning, avsnitt Foretaksstyring		
ETIKK OG INTEGRITET				
G4-56	Organisasjonens verdier, prinsipper, standarder og normer for adferd	Se Dette er Statnett og Samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon		
ÅPENHET, DIALOG OG AKSEPT				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Åpenhet, dialog og aksept	Ja	Resultat og evaluering av tiltak er ikke etterspurt, vil bli inkludert i 2018
G4-SO1	Andel av virksomheten som er i dialog med lokalsamfunn, har gjort konsekvensutredninger og gjennomført utviklingsprogrammer	Se Samfunnsansvar, kapittel Åpenhet, dialog og aksept	Ja	Statnett har ikke målt antall prosjekter med involvering i 2017 Prosjektprosessen sikrer at krav ivaretas for alle prosjekter
FORSYNINGSSIKKERHET				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Forsyningssikkerhet	Ja	
G4-EU28	Strømbryddsfrekvens	Se Samfunnsansvar, kapittel tabell Forsyningssikkerhet	Ja	Rapportert som frekvensavvik og ikke levert energi (ILE) GRI-indikator ikke aktuell, vurderer å etableres for 2018
ELEKTRISITET				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Elektrisitet		Resultat og evaluering av tiltak er ikke etterspurt, vil bli inkludert i 2018

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Verifisert av ekstern tredjepart	Utørelser
VERDISKAPING				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se samfunnsansvar, kapittel Verdiskaping	Ja	Evaluering av resultat og tiltak er ikke etterspurt, vil bli inkludert i 2018
G4-EC1	Direkte økonomiske verdier skapt og distribuert	Se Samfunnsansvar, tabell i kapittel Verdiskaping Se kapittel Finansiell rapportering, Totalresultat og note 9	Ja	
KOSTNADSEFFEKTIVITET				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se samfunnsansvar kapittel Kostnadseffektivitet	Ja	Vurderer å etablere GRI-indikator for 2018
HELSE OG SIKKERHET				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, tabell i kapittel Helse og sikkerhet	Ja	
G4-LA6	Omfanget av skader, yrkesrelaterte sykdommer, sykefravær og samlet antall arbeidsrelaterte dødsfall, etter region og kjønn, beregnet som prosentandeler	Se Samfunnsansvar, tabell i kapittel Helse og sikkerhet Norge rapporteres som én region.	Ja	Det rapporteres ikke etter kjønn grunnet anonymitetshensyn. Det rapporteres ikke på sykdom grunnet arbeidssituasjon HMS-statistikk for underentreprenører inkluderer arbeid utført direkte på prosjektene
G4-EU25	Antall skader og dødsfall blant offentligheten der organisasjonens eiendeler er involvert	Se Samfunnsansvar, tabell i kapittel Helse og sikkerhet	Ja	
ETIKK OG ANTIKORRUPSJON				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon	Ja	Evaluering av resultat og tiltak er ikke etterspurt, vil bli inkludert i 2018
G4-SO5	Bekreftede tilfeller av korrupsjon og korrigerende tiltak	Det rapporteres om to tilfeller av ulovlige arbeidskontrakter hos en av Statnetts underentreprenører. Se samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon og kapittel Leverandøroppfølging	Ja	
G4-SO8	Bøter og ikke-finansielle sanksjoner som følge av brudd på lover og regler	Det rapporteres om ingen sanksjoner. Se samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon	Ja	
MEDARBEIDERE				
G4-HR3	Totalt antall tilfeller av diskriminering og antall korrigerende tiltak	Se Årsberetning, avsnitt Likestilling og mangfold	Ja	Initiativer for oppfølging av diskrimineringssaker og evaluering av resultat er ikke etterspurt, vil bli inkludert i 2018

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Verifisert av ekstern tredjepart	Utørelser
KLIMA OG MILJØ				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, informasjon gitt innledningsvis under alle temaer i kapittel Klima og miljø	Ja	
G4-EU3	Antall kundekontoer fordelt på type (boliger, kommersielle, etc.)	Statnett har utelukkende profesjonelle kunder i transmisjonsnettet. Disse kundene deles inn i tre kategorier; distribusjonsnettselskaper (44), kraftprodusenter (19) og industrikunder (10) (enkeltuttak over 15 MW). Det er totalt 73 kunder i sentralnettet.	Ja	
Miljøpåvirkning fra Statnetts virksomhet				
G4-EN24	Totalt antall og totalt volum av betydelig utslipp	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Miljøpåvirkning fra egen virksomhet	Nei	Tall rapporteres manuelt i enhetene, rapporteringsrutiner for konserndata er ikke etablert. System for å hente inn statistikk vil bli etablert i 2018
Naturmangfold				
G4-EN11	Operasjonell virksomhet i eller i nærheten av vernede områder eller områder med høyt biologisk mangfold	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Naturmangfold og avsnitt Landskap	Ja	
G4-EN12	Beskrivelse av vesentlig påvirkning på vernede områder eller områder med høyt biologisk mangfold	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Naturmangfold og avsnitt Landskap	Ja	
Landskap				
G4-EU4	Lengde på over- og underjordiske overførings- og distribusjonslinjer	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, tabell avsnitt Landskap	Ja	
Materialforbruk				
G4-EN1	Forbruk av materialer etter vekt eller volum	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Materialforbruk	Ja	Det rapporteres ikke på forbruk av emballasje fordelt på fornybart og ikke-fornybart materiale Det rapporteres ikke på lager av fast og flytende PCBer fordelt på lavt eller høyt inneholdt
Klimarisiko- og tilpasninger				
G4-EC2	Økonomiske konsekvenser og andre risikoer og muligheter for organisasjonen som følge av klimaendringer	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Miljøpåvirkning fra egen virksomhet og avsnitt Klimarisiko- og tilpasninger	Ja	Økonomiske konsekvenser ikke rapportert Det er planlagt å gjøre en grundig analyse i 2018 som underlag for å rapportere på dette

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Verifisert av ekstern tredjepart	Utelatelser
Klimagassutslipp fra egen virksomhet				
G4-EN15	Direkte klimagassutslipp (scope 1)	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp Utslippsfaktorer fra: Bil; Defra, OFVAS og SSB Helikopter; Defra SF ₆ ; UNFCCC global warming potential Reservekraft; utslippsfaktor i tråd med faktor fra Defra	Ja	
G4-EN16	Indirekte klimagassutslipp (scope 2)	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp Utslippsfaktorer fra: Elektrisitet; NVE	Ja	
G4-EN17	Andre indirekte klimagassutslipp (scope 3)	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp Utslippsfaktorer fra: Helikopter; Defra Fly; SAS data hentet fra Via Egencia	Ja	
G4-EN18	CO ₂ -intensitet	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp	Ja	
G4-EU5	Utslippskvoter for CO ₂ , fordelt på ulike rammeverk for kvotehandel	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp	Ja	
G4-EU12	Nettap som prosent av total kraftoverføring	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Klimagassutslipp fra egen virksomhet Kun teknisk tap relevant. Nettap som andel av totalt transportert kraft er beregnet som nettap dividert på total krafttransport i transmisjonsnettet Total krafttransport er beregnet som total importert kraft + total innenlands produksjon (korrigert for kraftproduksjon brukt lokalt utenom transmisjonsnettet)	Ja	
G4-EN30	Betydelig miljømessig påvirkning fra transport av produkter og andre varer og materialer for organisasjonens virksomhet, og transport av arbeidsstyrken	Se Samfunnsansvar kapittel Klima og miljø, avsnitt Klimagass fra egen virksomhet	Ja	
Forurensning og avfall				
G4-EN23	Totalvekt på avfall etter type og håndteringsmetode	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Avfallstyper	Nei	Rapporteringsrutiner er mangelfulle. System for å hente inn statistikk vil bli etablert i 2018

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Verifisert av ekstern tredjepart	Utelatelser
Elektromagnetiske felt				
G4-PR11	Prosentandel av vesentlige produkt- og tjenestekategorier der helse og sikkerhetsaspekter vurderes for forbedring	Se samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Elektromagnetiske felt	Ja	Det rapporteres ikke på denne indikatoren da den ikke er relevant. Egen indikator knyttet til sikkerhet for tredjepart vil bli vurdert.
LEVERANDØRPPFØLGING				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Leverandør oppfølging	Ja	Evaluering av egen tilnærming og resultater relatert til manglende etterlevelse er ikke etterspurt, vil inkluderes i 2018.
G4-EN32	Andel av nye leverandører screenet med hensyn til miljøkrav	Se Samfunnsansvar, kapittel Leverandør oppfølging Rapportert for alle innkjøp over 500 000 NOK	Ja	Det arbeides med å implementere et system for konsolidering av data som kan bekrefte andelen av leverandører som screenes.
G4-LA14	Andel av nye leverandører screenet med hensyn til krav til arbeidsforhold	Se Samfunnsansvar, kapittel Leverandør oppfølging Rapportert for alle innkjøp over 500 000 NOK	Ja	
G4-SO9	Andel av nye leverandører som ble screenet med hensyn på krav vedrørende påvirkning på samfunnet	Se Samfunnsansvar, kapittel Leverandør oppfølging Rapportert for alle innkjøp over 500 000 NOK	Ja	
SMARTE LØSNINGER				
G4-DMA	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Smarte løsninger	Ja	Resultater for digitalisering og evaluering av resultater for de tre kategoriene er ikke etterspurt, vil bli inkludert i 2018. Vurderer å etablere GRI-indikator for 2018.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 978 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 24 00 24 01
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

Til Styret i Statnett SF

Uavhengig attestasjonsuttalelse – Statnetts rapportering om samfunnsansvar for 2017

Vi har foretatt en uavhengig kontroll av Statnetts rapportering om samfunnsansvar for 2017 (Rapporten). Vi har vurdert om informasjonen som blir presentert i Rapporten bygger på relevante kriterier i retningslinjene for bærekraftsrapportering fra Global Reporting Initiative alternativ «core» (GRI G4). Kontrollert informasjon er vist i selskapets oversikt over rapportering på GRI G4 i GRI-tabellen i Rapporten.

Ledelsens ansvar

Statnetts ledelse er ansvarlig for utvelgelse av den informasjon og innsamling av data som presenteres samt utarbeidelse av Rapporten i overensstemmelse med kriteriene i GRI G4.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har overholdt kravene til uavhengighet i Lov om revisjon og revisorer (revisorloven) og andre etiske krav i Den norske Revisorforenings regler om etikk, som er basert på grunnleggende etiske prinsipper som integritet, objektivitet, profesjonell kompetanse og tilbørlig aktsomhet, konfidensialitet og profesjonell adferd.

Vi anvender Internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1) «Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester» og har et omfattende kvalitetskontrollsystem som omfatter retningslinjer og rutiner for overholdelse av etiske krav, profesjonelle standarder og gjeldende lover og forskrifter.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uavhengig uttalelse til styret om Rapporten basert på vårt arbeid. Vårt arbeid er utført i henhold til ISAE 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk økonomisk informasjon». Standarden krever at vi planlegger og utfører handlinger for å oppnå moderat sikkerhet for at Rapporten er utarbeidet i tråd med relevante kriterier for bærekraftsrapportering etter GRI G4 og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

Vårt arbeid har bestått av følgende aktiviteter:

- Gjennomgang av Statnetts prosess for utarbeidelse av Rapporten for å opparbeide oss en forståelse av hvordan samfunnsansvaret ivaretas i praksis i virksomheten
- Intervjuet rapporteringsansvarlige for å opparbeide en forståelse av prosessen for utarbeidelse av Rapporten
- På stikkprøvemessig grunnlag verifisert informasjon i Rapporten mot grunnlagsdata og annen informasjon utarbeidet av Statnett

- Evaluert helheten i informasjonen i Rapporten og om den bygger på kriteriene i GRI G4, herunder kontrollert konsistens i informasjonen opp mot GRI-tabellen

Etter vår oppfatning er innhentede bevis tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på vår gjennomgang og utførte handlinger er vi ikke blitt oppmerksomme på forhold som gir grunn til å tro at Rapporten ikke i all vesentlighet er utformet i samsvar med kriteriene i GRI G4 eller inneholder vesentlig feilinformasjon. Indikatorer omfattet av vår attestasjonsuttalelse fremgår av GRI-tabellen i Rapporten.

Oslo, 12. april 2018
ERNST & YOUNG AS

Finn Espen Sellæg
statsautorisert revisor